

FUNDACIÓ GALA-SALVADOR DALÍ

2019

Memòria anual

Memoria anual

FUNDACIÓ GALA-SALVADOR DALÍ

2019

Memòria anual

Memoria anual

**Objecte: article 4t.-
La Fundació
té per objecte
promocionar,
fomentar, divulgar,
prestigiar, protegir
i defensar..**

**Objeto: artículo 4.º-
La Fundación
tiene por objeto
promocionar,
fomentar, divulgar,
prestigiar, proteger
y defender..**

1

Òrgans de govern i direcció

- 8 Patronat
- 8 Comissions del Patronat
- 10 Comitè de Direcció

2

Museus, exposicions i adquisicions

- 14 Museus
- 16 Serveis d'informació i atenció al visitant
- 18 Teatre-Museu Dalí, Figueres
- 20 Castell Gala Dalí, Púbol
- 20 Casa-Museu Salvador Dalí, Portlligat
- 22 Exposicions temporals pròpies
- 24 Exposicions temporals en altres seus
- 26 Préstecs d'obra
- 28 Adquisicions

3

Conservació, restauració i investigació tècnica

- 32 Conservació
- 34 Restauració
- 36 Investigació tècnica

4

Recerca, catalogació i publicacions

- 40 Recerca
- 40 Projectes de recerca
- 42 Becaris
- 42 Investigadors
- 42 Catalogació
- 44 Publicacions

5

Educació i activitats culturals

- 48 Educació
- 48 Conferències i seminaris
- 50 Altres activitats
- 50 Visites il·lustres
- 52 Patrocinis
- 52 Amics dels Museus Dalí

6

Autenticació, defensa de l'obra i gestió dels drets

- 58 Autenticació
- 58 Defensa de l'obra
- 60 Gestió dels drets

7

Botigues, màrqueting i llicències

- 64 Botigues
- 66 Gestió de màrqueting
- 66 Llicències

8

Mitjans de comunicació, web i xarxes socials i promoció

- 70 Mitjans de comunicació
- 72 Web i xarxes socials
- 74 Promoció

9

Equip humà i formació

- 78 Equip humà
- 84 Formació

10

Gestió de les infraestructures i la seguretat

- 88 Inversions en infraestructures
- 90 Manteniment de les instal·lacions
- 90 Seguretat

A

Estudis de públic

92

B

Informe de gestió econòmica

108

1

Órganos de gobierno y dirección

- 9 Patronato
- 9 Comisiones del Patronato
- 11 Comité de Dirección

2

Museos, exposiciones y adquisiciones

- 15 Museos
- 17 Servicios de información y atención al visitante
- 19 Teatro-Museo Dalí, Figueres
- 21 Castillo Gala Dalí, Púbol
- 21 Casa-Museo Salvador Dalí, Portlligat
- 23 Exposiciones temporales propias
- 25 Exposiciones temporales en otras sedes
- 27 Préstamos de obra
- 29 Adquisiciones

3

Conservación, restauración e investigación técnica

- 33 Conservación
- 35 Restauración
- 37 Investigación técnica

4

Investigación, catalogación y publicaciones

- 41 Investigación
- 41 Proyectos de investigación
- 43 Becarios
- 43 Investigadores
- 43 Catalogación
- 45 Publicaciones

5

Educación y actividades culturales

- 49 Educación
- 49 Conferencias y seminarios
- 51 Otras actividades
- 51 Visitas ilustres
- 53 Patrocinos
- 53 Amics dels Museus Dalí

6

Autenticación, defensa de la obra y gestión de los derechos

- 59 Autenticación
- 59 Defensa de la obra
- 61 Gestión de los derechos

7

Tiendas, marketing y licencias

- 65 Tiendas
- 67 Gestión de marketing
- 67 Licencias

8

Medios de comunicación, web y redes sociales y promoción

- 71 Medios de comunicación
- 73 Web y redes sociales
- 75 Promoción

9

Equipo humano y formación

- 79 Equipo humano
- 85 Formación

10

Gestión de las infraestructuras y la seguridad

- 89 Inversiones en infraestructuras
- 91 Mantenimiento de las instalaciones
- 91 Seguridad

A

Estudios de público

92

B

Informe de gestión económica

108

**Òrgans de govern
i direcció**

**Órganos de gobierno
y dirección**

Patronat

PRESIDENTS D'HONOR

S. M. els Reis d'Espanya

PRESIDENT

Sr. Jordi Mercader Miró

VICEPRESIDENT

Sr. Enrique Barón Crespo

VOCALS

S. A. R. la Infanta Cristina de Borbó

Sra. Montse Aguer Teixidor

Sra. Ana Beristain Díez

Sr. Manuel Borja-Villel

Sr. Màrius Carol Pañella

Sr. Miguel Doménech Martínez

Sr. Enrique Fernández Picazo

Sr. Javier Godó Muntañola

Sra. Agnès Lladó Saus

Sr. Alfons Martínez Puig

Sr. Lluís Monreal Agustí

Sr. Miquel Roca Junyent

Sra. Maria Pia Serifiana Torrents

Sr. Narcís Serra Serra

Sr. Òscar Tusquets Blanca

Sra. Mariàngela Vilallonga Vives

Sr. Josep Vilarasau Salat

Sr. Francesc Vilaró Casalines

SECRETARI GENERAL, NO PATRÓ

Sr. Lluís Peñuelas Reixach

Comissions del patronat

COMISSIÓ ARTÍSTICA

President

Sr. Jordi Mercader Miró

Vicepresidenta

Sra. Montse Aguer Teixidor

Vocals

S. A. R. la Infanta Cristina de Borbó

Sra. Ana Beristain Díez

Sr. Manuel Borja-Villel

Sr. Màrius Carol Pañella

Sr. Alfons Martínez Puig

Sr. Lluís Monreal Agustí

Sr. Òscar Tusquets Blanca

Sr. Francesc Vilaró Casalines

Secretari

Sr. Lluís Peñuelas Reixach

COMISSIÓ ECONÒMICA

President

Sr. Jordi Mercader Miró

Vicepresidenta

Sra. Agnès Lladó Saus

Vocals

Sr. Enrique Fernández Picazo

Sr. Miquel Roca Junyent

Sra. Maria Pia Serifiana Torrents

Sr. Narcís Serra Serra

Secretari

Sr. Lluís Peñuelas Reixach

COMISSIÓ DE RELACIONES EXTERNES

President

Sr. Jordi Mercader Miró

Vicepresident

Vacant

Vocals

Sr. Enrique Barón Crespo

Sr. Miguel Doménech Martínez

Sr. Javier Godó Muntañola

Sra. Mariàngela Vilallonga Vives

Sr. Josep Vilarasau Salat

Secretari

Sr. Lluís Peñuelas Reixach

Patronato

PRESIDENTES DE HONOR

SS. MM. los Reyes de España

PRESIDENTE

D. Jordi Mercader Miró

VICEPRESIDENTE

D. Enrique Barón Crespo

VOCALES

S. A. R. la Infanta Cristina de Borbón

D.ª Montse Aguer Teixidor

D.ª Ana Beristain Díez

D. Manuel Borja-Villel

D. Màrius Carol Pañella

D. Miguel Doménech Martínez

D. Enrique Fernández Picazo

D. Javier Godó Muntañola

D.ª Agnès Lladó Saus

D. Alfons Martínez Puig

D. Lluís Monreal Agustí

D. Miquel Roca Junyent

D.ª Maria Pia Serifiana Torrents

D. Narcís Serra Serra

D. Òscar Tusquets Blanca

D.ª Mariàngela Vilallonga Vives

D. Josep Vilarasau Salat

D. Francesc Vilaró Casalines

SECRETARIO GENERAL, NO PATRONO

D. Lluís Peñuelas Reixach

Comisiones del patronato

COMISIÓN ARTÍSTICA

Presidente

D. Jordi Mercader Miró

Vicepresidenta

D.ª Montse Aguer Teixidor

Vocales

S. A. R. la Infanta Cristina de Borbón

D.ª Ana Beristain Díez

D. Manuel Borja-Villel

D. Màrius Carol Pañella

D. Alfons Martínez Puig

D. Lluís Monreal Agustí

D. Òscar Tusquets Blanca

D. Francesc Vilaró Casalines

Secretario

D. Lluís Peñuelas Reixach

COMISIÓN ECONÓMICA

Presidente

D. Jordi Mercader Miró

Vicepresidenta

D.ª Agnès Lladó Saus

Vocales

D. Enrique Fernández Picazo

D. Miquel Roca Junyent

D.ª Maria Pia Serifiana Torrents

D. Narcís Serra Serra

Secretario

D. Lluís Peñuelas Reixach

COMISIÓN DE RELACIONES EXTERNAS

Presidente

D. Jordi Mercader Miró

Vicepresidente

Vacante

Vocales

D. Enrique Barón Crespo

D. Miguel Doménech Martínez

D. Javier Godó Muntañola

D.ª Mariàngela Vilallonga Vives

D. Josep Vilarasau Salat

Secretario

D. Lluís Peñuelas Reixach

Comitè de Direcció

PRESIDENT DE LA FUNDACIÓ

Sr. Jordi Mercader Miró

DIRECTORA DELS MUSEUS DALÍ

DIRECTORA DEL CENTRE D'ESTUDIS DALINIANS

Sra. Montse Aguer Teixidor

SECRETARI GENERAL DE LA FUNDACIÓ

Sr. Lluís Peñuelas Reixach

GERENT DE LA FUNDACIÓ

Sr. Joan Manuel Sevillano Campalans

ASSESSOR DEL PRESIDENT

Sr. Andreu Claret Serra

VICE-SECRETÀRIA DEL COMITÈ DE DIRECCIÓ

Isabella Kleinjung

ASSOCIACIÓ D'AMICS DELS MUSEUS DALÍ

President

Sr. Carles Ayats Aljarilla

Vicepresident i tresorer

Sr. Jordi Palmada Lloret

Secretària

Sra. Antònia Pichot Pla

Vocals

Sra. Misse Coll Macau

Sr. Martí Dacosta Oliveras

Sr. Pere Maset Tuègols

Sr. Enric Oliva Papiol

Sr. Josep Maria Ortega López

Sr. Pascual Pesudo Castillo

Sr. Josep Playà Maset

Sra. Mariona Seguranyes Bolaños

Coordinadora

Sra. Judit Casademont Badosa

L'Associació d'Amics dels Museus Dalí és una entitat jurídica sense ànim de lucre i amb personalitat jurídica pròpia. Col·labora amb la nostra institució en la persecució dels objectius fundacionals.

La composició del Patronat va registrar cinc canvis durant el 2019.

La Generalitat de Catalunya va nomenar dos nous patrons, la Sra. Mariàngela Vilallonga Vives, consellera de Cultura, i el Sr. Francesc Vilaró Casalines, secretari general del Departament de Cultura, en substitució de la Sra. Laura Borràs Castanyer i la Sra. M. Dolors Portús Vinyeta, respectivament. La Sra. Mariàngela Vilallonga i el Sr. Francesc Vilaró van acceptar els seus càrrecs de patrons en la reunió del Patronat celebrada el 13 de maig del 2019.

L'Ajuntament de Figueres va designar la Sra. Agnès Lladó Saus, alcaldessa de la ciutat, com a nova representant del consistori, en substitució de la Sra. Marta Felip Torres.

L'Ajuntament de Cadaqués, així mateix, va nomenar patrona la Sra. Maria Pia Serriñana Torrents, alcaldessa de la població, càrrec que fins aleshores havia exercit el Sr. Josep Lloret Parellada.

Les Sres. Lladó i Serriñana van acceptar el seu càrrec davant de notari el 16 de setembre del 2019.

En la seva reunió del 13 de maig, el Patronat va acordar per unanimitat nomenar vicepresident de la Fundació el patró vitalici Sr. Enrique Barón Crespo.

El Patronat es va reunir els dies 13 de maig i 18 de novembre en sessió ordinària. La Comissió Artística es va reunir el 18 de febrer i el 16 de setembre, mentre que les comissions Econòmica i de Relacions Externes ho van fer en sessió conjunta els dies 1 d'abril i 16 de setembre.

Els temes tractats i els acords adoptats figuren recollits en el llibre d'actes de l'entitat.

Comité de Dirección

PRESIDENTE DE LA FUNDACIÓN

D. Jordi Mercader Miró

DIRECTORA DE LOS MUSEOS DALÍ

DIRECTORA DEL CENTRO DE ESTUDIOS DALINIANOS

D.ª Montse Aguer Teixidor

SECRETARIO GENERAL DE LA FUNDACIÓN

D. Lluís Peñuelas Reixach

GERENTE DE LA FUNDACIÓN

D. Joan Manuel Sevillano Campalans

ASESOR DEL PRESIDENTE

D. Andreu Claret Serra

VICESECRETARIA DEL COMITÉ DE DIRECCIÓN

Isabella Kleinjung

ASSOCIACIÓ D'AMICS DELS MUSEUS DALÍ

Presidente

D. Carles Ayats Aljarilla

Vicepresidente y tesorero

D. Jordi Palmada Lloret

Secretaria

D.ª Antònia Pichot Pla

Vocales

D.ª Misse Coll Macau

D. Martí Dacosta Oliveras

D. Pere Maset Tuègols

D. Enric Oliva Papiol

D. Josep Maria Ortega López

D. Pascual Pesudo Castillo

D. Josep Playà Maset

D.ª Mariona Seguranyes Bolaños

Coordinadora

D.ª Judit Casademont Badosa

La Associació d'Amics dels Museus Dalí es una entidad jurídica sin ánimo de lucro y con personalidad jurídica propia. Colabora con nuestra institución en la persecución de los objetivos fundacionales.

La composición del Patronato registró cinco cambios durante 2019.

La Generalitat de Cataluña nombró a dos nuevos patronos, D.ª Mariàngela Vilallonga Vives, *consellera* de Cultura, y D. Francesc Vilaró Casalines, secretario general del Departamento de Cultura, en sustitución de D.ª Laura Borràs Castanyer y D.ª M. Dolors Portús Vinyeta, respectivamente. D.ª Mariàngela Vilallonga y D. Francesc Vilaró aceptaron sus cargos de patronos en la reunión del Patronato celebrada el 13 de mayo de 2019.

El Ayuntamiento de Figueres eligió a D.ª Agnès Lladó Saus, alcaldesa de la ciudad, como nueva representante del consistorio, en sustitución de D.ª Marta Felip Torres.

El Ayuntamiento de Cadaqués, así mismo, nombró patrona a D.ª Maria Pia Serriñana Torrents, alcaldesa de la población, cargo que hasta ese momento había ejercido D. Josep Lloret Parellada.

Las señoras Lladó y Serriñana aceptaron su cargo ante notario el 16 de septiembre de 2019.

En su reunión del 13 de mayo, el Patronato acordó por unanimidad nombrar vicepresidente de la Fundación al patrono vitalicio D. Enrique Barón Crespo.

El Patronato se reunió los días 13 de mayo y 18 de noviembre en sesión ordinaria. La Comisión Artística se reunió los días 18 de febrero y 16 de septiembre, mientras que las comisiones Económica y de Relaciones Externas lo hicieron en sesión conjunta los días 1 de abril y 16 de septiembre.

Los temas tratados y los acuerdos adoptados se encuentran recogidos en el libro de actas de la entidad.

**Museus, exposicions
i adquisicions**

**Museos, exposiciones
y adquisiciones**

Museus

Els museus Dalí formen un conjunt patrimonial amb unes característiques específiques, fruit de la interrelació entre els criteris propis de l'ICOM i els objectius i la idiosincràsia de Salvador Dalí. El Teatre-Museu Dalí, la Casa Salvador Dalí i el Castell Gala Dalí presenten el llegat de l'artista empordanès a través d'una proposta museogràfica de dimensió alhora global i local que, ja sigui des de l'interès per l'estudi i l'educació o per delectació o curiositat, atrau un gran nombre i una àmplia diversitat de visitants (vegeu els estudis de públic a les pàgines 94-109).

Durant el 2019, els museus Dalí van rebre 1.060.364 visitants; d'aquest total, 819.542 persones van visitar el Teatre-Museu Dalí de Figueres (que inclou l'espai Dalí-Joies), 156.920 la Casa-Museu Salvador Dalí de Portlligat (Cadaqués) i 83.902 la Casa-Museu Castell Gala Dalí de Púbol.

Aquest important nombre de visitants va reportar a la Fundació 11.464.473 euros en concepte de venda d'entrades, xifra que representa un 69,5% dels ingressos totals obtinguts per la nostra entitat durant l'exercici 2019.

La badia de Portlligat des de la Via Làctia / La bahía de Portlligat desde la Vía Láctea

Torre Galatea, la cúpula i el campanar de Sant Pere

Museos

Los museos Dalí forman un conjunto patrimonial con unas características específicas, fruto de la interrelación entre los criterios propios del ICOM y los objetivos y la idiosincrasia de Salvador Dalí. El Teatro-Museo Dalí, la Casa Salvador Dalí y el Castillo Gala Dalí presentan el legado del artista ampurdanés a través de una propuesta museográfica de dimensión a la vez global y local que, ya sea desde el interés por el estudio y la educación o por deleite o curiosidad, atrae a un gran número y una amplia diversidad de visitantes (ver los estudios de público en las páginas 94-109).

Durante 2019, los museos Dalí recibieron 1.060.364 visitantes; de este total, 819.542 personas visitaron el Teatro-Museo Dalí de Figueres (que incluye el espacio Dalí-Joyas), 156.920 la Casa-Museo Salvador Dalí de Portlligat (Cadaqués) y 83.902 la Casa-Museo Castillo Gala Dalí de Púbol.

Este importante número de visitantes reportó a la Fundación 11.464.473 euros en concepto de venta de entradas, cifra que representa un 69,5% de los ingresos totales obtenidos por nuestra entidad durante el ejercicio 2019.

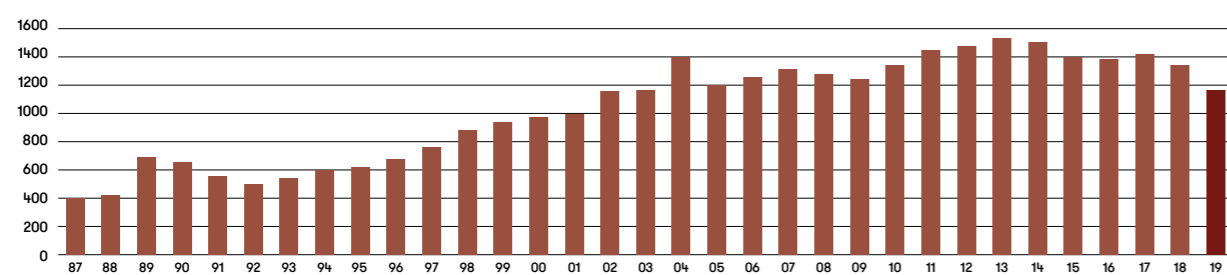

Entrada al Castell de Púbol amb llum de tarda / Entrada al Castillo de Púbol con luz de tarde

Els museus Dalí van rebre 1.060.364 visitants

MUSEUS DALÍ — MUSEOS DALÍ

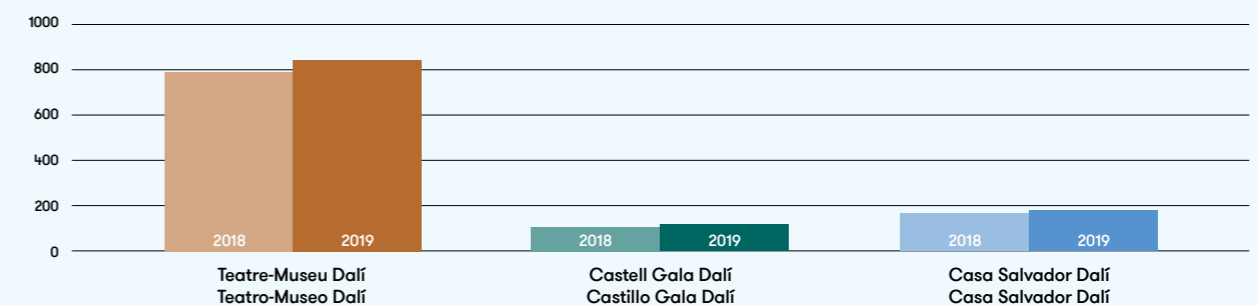
Nombre de visitants (en milers). Evolució període 1987-2019
Número de visitantes (en miles). Evolución período 1987-2019

Los museos Dalí recibieron 1.060.364 visitantes

MUSEUS DALÍ — MUSEOS DALÍ

Nombre de visitants totals (en milers) per museu 2018-2019
Número de visitantes totales (en miles) por museo 2018-2019

Serveis d'informació i atenció al visitant

Els serveis d'informació i atenció al visitant són un element determinant a l'hora de gestionar eficaçment les dinàmiques d'accés i acollida als museus Dalí i, per tant, un factor que incideix directament en la valoració final de l'experiència viscuda. Això fa necessària una actualització constant, al ritme que marquen les necessitats dels visitants. En aquesta línia, durant l'exercici 2019 es van incorporar diverses millores: dues noves taquilles virtuals, una a través de la plataforma especialitzada en turisme cultural Tiquets i una altra per a clients identificats; l'ús de radioguies en totes les visites guiades al Castell de Púbol i en les pròpies –didàctiques i estàndard– del Teatre-Museu Dalí; una consigna d'autogestió per al visitant així com un servei específic d'acollida i introducció a la visita a la Casa-Museu de Portlligat; i la incorporació de l'obertura nocturna del Castell de Púbol a la Nit dels Museus, activitat emmarcada en el Dia Internacional dels Museus.

Pel que fa a l'ús dels principals serveis, cal destacar les dades següents:

Serveis tradicionals de gestió de reserves

Durant el 2019 es van reservar 318.535 entrades, es van gestionar 19.987 grups i es van contractar 1.062 visites guiades.

Venda anticipada d'entrades per Internet

Durant l'exercici passat es va assolir una xifra de 311.307 entrades reservades, dada que representa un 29,4 % del total de les entrades venudes, amb un increment del 27,9 % respecte al 2018.

Visites guiades per al públic individual

Al llarg del 2019, 1.827 persones van gaudir de les visites guiades al Teatre-Museu de Nit i 11.304 persones ho van fer de les visites guiades, introduccions i visites nocturnes al Castell de Púbol.

Servicios de información y atención al visitante

Los servicios de información y atención al visitante son un elemento determinante a la hora de gestionar eficazmente las dinámicas de acceso y acogida en los museos Dalí y, por tanto, un factor que incide directamente en la valoración final de la experiencia vivida. Esto hace necesaria una actualización constante, al ritmo que marcan las necesidades de los visitantes. En esta línea, durante el ejercicio 2019 se incorporaron diversas mejoras: dos nuevas taquillas virtuales, una a través de la plataforma especializada en turismo cultural Tiquets y otra para clientes identificados; el uso de radioguías en todas las visitas guiadas al Castillo de Púbol y en las propias –didácticas y estándar– del Teatro-Museo Dalí; una consigna de autogestión para el visitante y un servicio específico de acogida e introducción a la visita en la Casa-Museo de Portlligat; y la incorporación de la apertura nocturna del Castillo de Púbol a la Noche de los Museos, actividad enmarcada en el Día Internacional de los Museos.

En lo que se refiere al uso de los principales servicios, hay que destacar los datos siguientes:

Servicios tradicionales de gestión de reservas

Durante 2019 se reservaron 318.535 entradas, se gestionaron 19.987 grupos y se contrataron 1.062 visitas guiadas.

Venta anticipada de entradas por Internet

Durante el ejercicio pasado se alcanzó una cifra de 311.307 entradas reservadas, dato que representa un 29,4 % del total de las entradas vendidas, con un incremento del 27,9 % respecto a 2018.

Visitas guiadas para el público individual

A lo largo del 2019, 1.827 personas disfrutaron de las visitas guiadas al Teatro-Museo de Noche y 11.304 personas lo hicieron de las visitas guiadas, introducciones y visitas nocturnas al Castillo de Púbol.

L'ombra dels plàtans sobre el Castell / La sombra de los plátanos sobre el Castillo

Portlligat al capvespre / Portlligat al atardecer

Teatre-Museu Dalí, Figueres

Durant el 2019, el Teatre-Museu Dalí va rebre un total de 819.542 visitants. Els gràfics de la pàgina 23 mostren l'evolució mensual i els tipus d'entrades venudes. Entre els mesos de juliol i setembre es van enregistrar 333.850 visitants, 12.573 dels quals van correspondre a l'obertura nocturna. Quant als períodes de gener-juny i octubre-desembre, la xifra de visitants va ser de 485.692. Un 64,8% del públic va visitar el Teatre-Museu a títol individual, mentre que els grups organitzats van representar un 35,2%. En aquest centre, els ingressos per venda d'entrades van sumar 9.479.770 euros.

Vista del pati interior del TMD / Vista del patio interior del TMD

El teló El Laberint sota la cúpula geodèsica / El telón El Laberinto bajo la cúpula geodésica

Teatro-Museo Dalí, Figueres

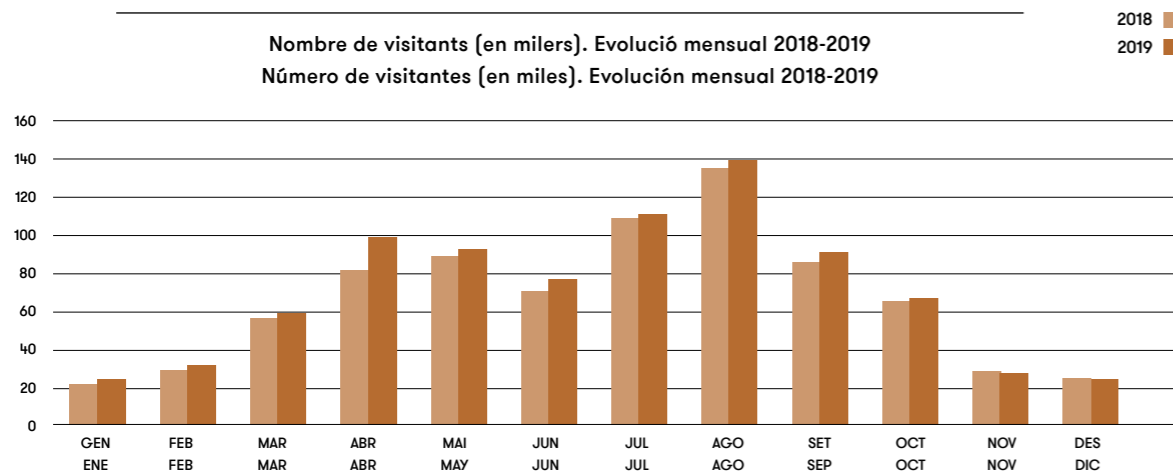
Durante 2019, el Teatro-Museo Dalí recibió un total de 819.542 visitantes. Los gráficos de la página 23 muestran la evolución mensual y los tipos de entradas vendidas. Entre los meses de julio y septiembre se registraron 333.850 visitantes, 12.573 de los cuales correspondieron a la apertura nocturna. En cuanto a los periodos de enero-junio y octubre-diciembre, la cifra de visitantes fue de 485.692. Un 64,8% del público visitó el Teatro-Museo a título individual, mientras que los grupos organizados representaron un 35,2%. En este centro, los ingresos por venta de entradas sumaron 9.479.770 euros.

Visitants en plena temporada estiuenca / Visitantes en plena temporada estival

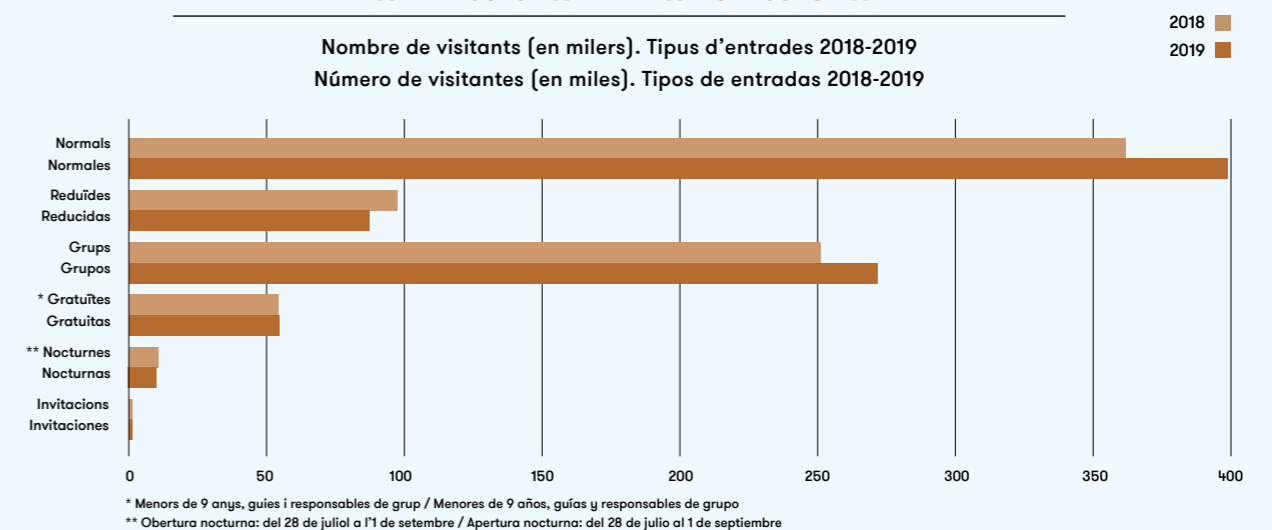
TEATRE-MUSEU DALÍ — TEATRO-MUSEO DALÍ

Nombre de visitants (en milers). Evolució mensual 2018-2019
Número de visitantes (en miles). Evolución mensual 2018-2019

TEATRE-MUSEU DALÍ — TEATRO-MUSEO DALÍ

Nombre de visitants (en milers). Tipus d'entrades 2018-2019
Número de visitantes (en miles). Tipos de entradas 2018-2019

Pati interior de Púbol / Patio interior de Púbol

Castell Gala Dalí, Púbol

De l'1 al 6 de gener i del 15 de març al 31 de desembre del 2019, el Castell de Púbol va rebre 83.902 persones. En els períodes de gener-juny i octubre-desembre es van enregistrar 42.183 visites, i de juliol a setembre, 41.719. Observant el gràfic de tipus d'entrades de la pàgina 24 es dedueix, a més, que un 71,7% del públic va correspondre a visitants individuals i un 28,3%, a grups. Al llarg de l'exercici, la Fundació va obtenir 553.994 euros en concepte d'entrades en aquest recinte museístic.

Casa Salvador Dalí, Portlligat

Durant el 2019, la Casa-Museu de Portlligat, que va obrir les portes de l'1 al 6 de gener i del 12 de febrer al 31 de desembre, va acollir un total de 156.920 visitants, un 77,6% dels quals va optar per la visita completa i un 22,4%, per l'entrada a patis i olivars. Els gràfics de la pàgina 25 permeten apreciar l'evolució mensual del nombre de visitants, així com els tipus d'entrades venudes. Durant els períodes de febrer-juny i octubre-desembre es van rebre 87.609 visitants, i de juliol a setembre, 69.311. L'obertura de la Casa-Museu Salvador Dalí va reportar a la Fundació un total de 1.430.709 euros en concepte de venda d'entrades.

Castillo Gala Dalí, Púbol

Del 1 al 6 de enero y del 15 de marzo al 31 de diciembre de 2019, el Castillo de Púbol recibió a 83.902 personas. En los periodos de enero-junio y octubre-diciembre se registraron 42.183 visitas, y de julio a septiembre, 41.719. Observando el gráfico de tipos de entradas de la página X se deduce, además, que un 71,7% del público correspondió a visitantes individuales y un 28,3%, a grupos. A lo largo del ejercicio, la Fundación obtuvo 553.994 euros en concepto de entradas en este recinto museístico.

Casa Salvador Dalí, Portlligat

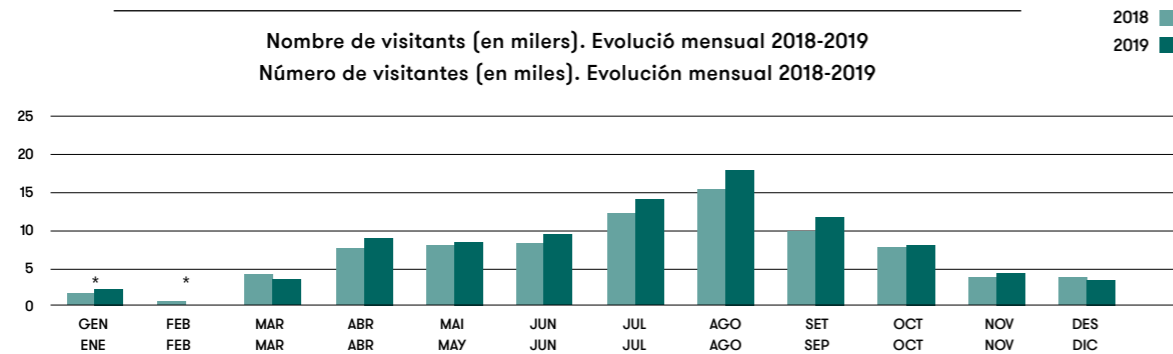
Durante 2019, la Casa-Museo de Portlligat, que abrió las puertas del 1 al 6 de enero y del 12 de febrero al 31 de diciembre, acogió a un total de 156.920 visitantes, un 77,6% de los cuales optó por la visita completa y un 22,4%, por la modalidad que incluye los patios y los olivares. Los gráficos de la página 25 permiten apreciar la evolución mensual del número de visitantes, así como los tipos de entradas vendidas. Durante los periodos de febrero-junio y octubre-diciembre se recibieron 87.609 visitantes, y de julio a septiembre, 69.311. La apertura de la Casa-Museo Salvador Dalí reportó a la Fundación un total de 1.430.709 euros en concepto de venta de entradas.

Una visitant als jardins de Portlligat / Una visitante en los jardines de Portlligat

CASTELL GALA DALÍ / CASTILLO GALA DALÍ

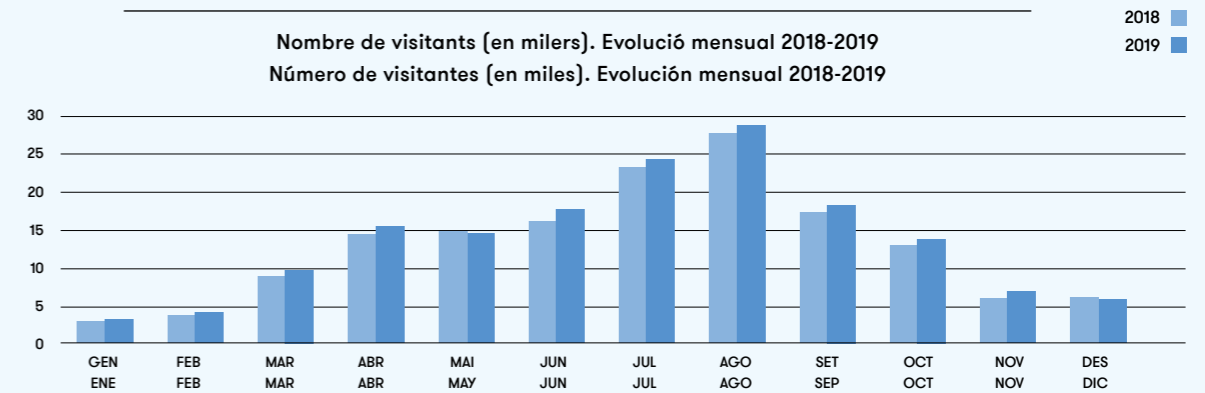
Nombre de visitants (en milers). Evolució mensual 2018-2019
Número de visitantes (en miles). Evolución mensual 2018-2019

* La Casa-Museu està tancada al públic del 7 de gener al 28 de febrer. Visitants extraordinaris de grups a porta tancada
La Casa-Museu está cerrada al público del 7 de enero al 28 de febrero. Visitantes extraordinarios de grupos a puerta cerrada

CASA SALVADOR DALÍ — CASA SALVADOR DALÍ

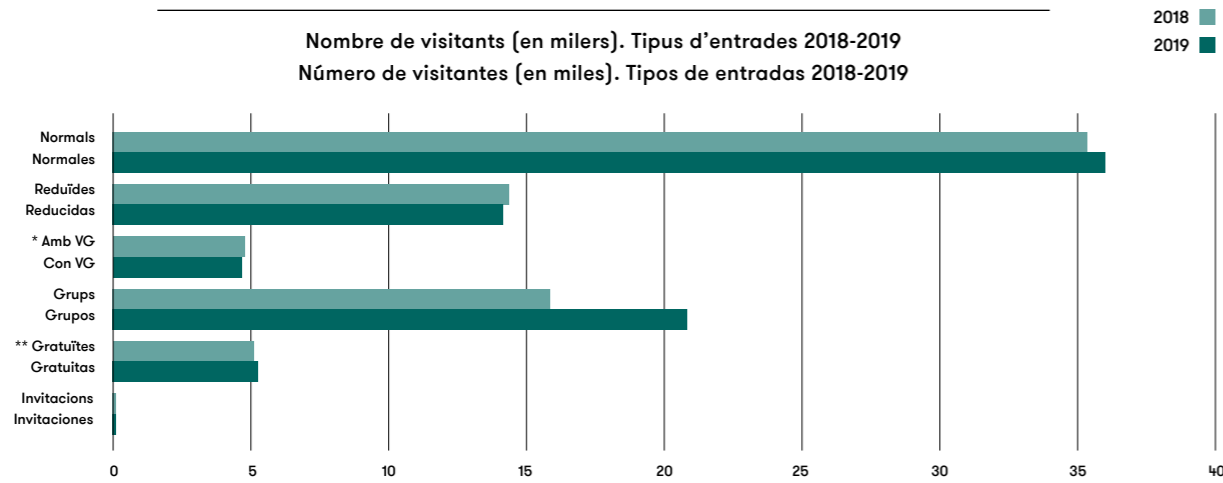
Nombre de visitants (en milers). Evolució mensual 2018-2019
Número de visitantes (en miles). Evolución mensual 2018-2019

* La Casa-Museu està tancada al públic del 7 de gener a l'11 de febrer / La Casa-Museu está cerrada al público del 7 de enero al 11 de febrero

CASTELL GALA DALÍ / CASTILLO GALA DALÍ

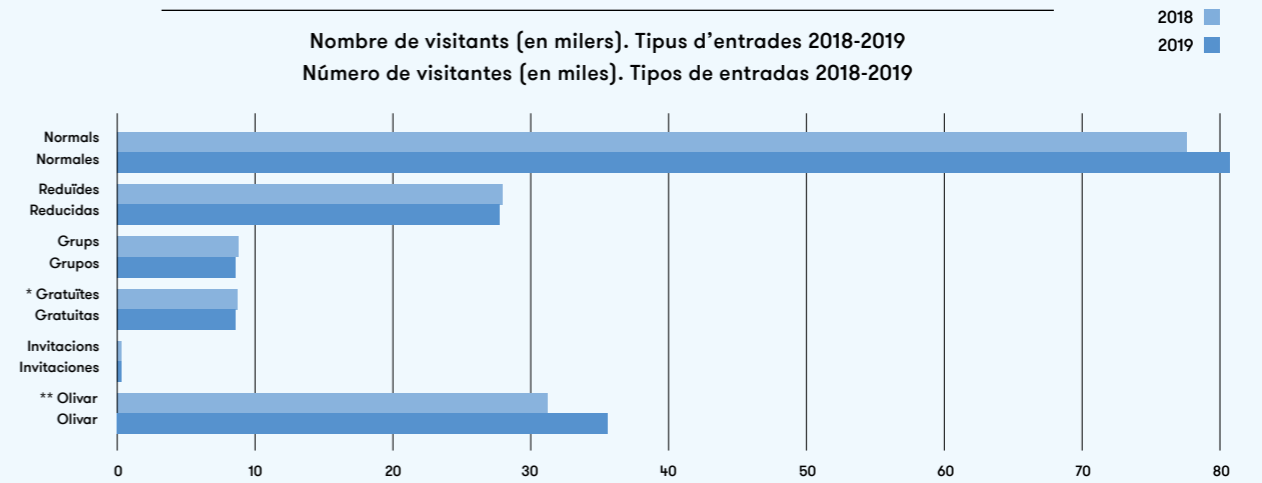
Nombre de visitants (en milers). Tipus d'entrades 2018-2019
Número de visitantes (en miles). Tipos de entradas 2018-2019

* Entrada amb visita guiada inclosa / Entrada con visita guiada incluida
** Menors de 9 anys, guies i responsables de grup / Menores de 9 años, guías y responsables de grupo

CASA-MUSEU SALVADOR DALÍ — CASA-MUSEU SALVADOR DALÍ

Nombre de visitants (en milers). Tipus d'entrades 2018-2019
Número de visitantes (en miles). Tipos de entradas 2018-2019

* Menors de 9 anys, guies i responsables de grup / Menores de 9 años, guías y responsables de grupo

** Inclou els tres tipus d'entrada corresponents a la visita a l'Olivar: normal, reduïda i gratuïta / Incluye los tres tipos de entrada correspondientes a la visita al Olivar: normal, reducida y gratuita

Exposicions

La Fundació Dalí organitza exposicions pròpies i en altres seus a partir de la recerca portada a terme pel Centre d'Estudis Dalinians (CED), en col·laboració amb els departaments de Gerència i de Secretaria General.

Exposicions temporals pròpies

DALÍ/RAFAEL, UN SOMIEIG PROLONGAT

Sala de les Loggies del Teatre-Museu Dalí, Figueres
26.11.2018 - 06.01.2019 — 15.01.2019 - 08.12.2019 —
16.12.2019 - 17.10.2020

Aquesta mostra s'ha desenvolupat en tres fases. El projecte titulat *Dalí/Rafael, un somieig prolongat* es va organitzar amb motiu del préstec temporal de l'oli *Verge de la rosa* c. 1517, de Rafael Sanzio, en el marc de la campanya «De gira por España», amb la qual se celebrava el bicentenari del Museo Nacional del Prado. Al costat d'aquesta obra es va exposar *L'ascensió de santa Cecília* c. 1955, un oli de Dalí de l'època mística nuclear en què es fa referència a la *Santa Caterina d'Alexandria* (c. 1507) de Rafael. A mitjans de gener del 2019, el préstec del Museo del Prado va ser substituït per *Sense títol. La basílica de Sant Pere. Explosió de fe mística en el centre d'una catedral*, una pintura de Dalí executada entre els anys 1959 i 1974 que evidencia també la influència del mestre renaixentista italià. La tercera i última fase se suma a la commemoració del 500è aniversari de la mort de Rafael, l'any 2020, amb la inclusió d'una de les obres més emblemàtiques de Dalí, la pintura *Galarina* (1945), que representa un tribut clar a una altra pintura del mestre italià: *La Fornarina*. L'exposició ha estat comissariada per Montse Aguer, amb l'assessorament i la coordinació de Fiona Mata i Lucia Moni, membres del CED.

SALVADOR DALÍ. ROBERT WHITAKER. 1967-1972

Sala de les Loggies del Teatre-Museu Dalí, Figueres
01.01.2019 - 31.12.2019

La mostra aplegava les reproduccions de 27 fotografies que formen part del fons Robert Whitaker, adquirit el 2017. Es tracta d'alguns dels millors retrats que el fotògraf anglès va fer de Dalí, tant a la casa i el taller de Portlligat com a París, entre els anys 1967 i 1972. El comissariat de la mostra va anar a càrrec de Montse Aguer, amb l'assessorament i la coordinació de Rosa M. Maurell i Cuca R. Costa, del CED.

ALIYAH

Tercer pis del Teatre-Museu Dalí, Figueres
01.01.2019 - 31.12.2019

Aliyah ('retorn dels jueus') és una sèrie de 25 il·lustracions fotolitoogràfiques basades, principalment, en textos de l'Antic Testament o en moments clau de la història d'Israel.

EL MOLÍ. PAISATGE DE CADAQUÉS

Castell Gala Dalí, Púbol
15/03/2019 - 15/06/2019

Púbol va ser el lloc escollit per presentar la darrera adquisició d'obra de la Fundació. Aquest oli, que ha passat a formar part de l'important fons d'obra de la primera època, provenia d'una col·lecció particular i, fins llavors, només s'havia vist en comptades ocasions.

GALA/DALÍ: IMATGE I MIRALL

Castell Gala Dalí, Púbol
18/06/2019 - 06/01/2020

Els retrats de Gala i Salvador Dalí no deixen de fascinar qui els mira. En aquesta mostra, el recorregut per les vides de l'artista i la seva musa permetia establir correspondències suggeridores entre les diferents fotografies que els van immortalitzar. A través d'un joc especular, es convidava l'espectador a transcendir el món de les aparences mentre, alhora, s'interpel·lava la memòria col·lectiva. El comissariat va ser responsabilitat de Bea Crespo i Rosa M. Maurell, del CED, amb la direcció científica de Montse Aguer.

Tots els projectes compten amb el disseny museogràfic de 3carme33 i el grafisme d'Alex Gifreu. Els audiovisuals són de DocDoc Films.

Presentació de l'obra *El Molí* i de l'exposició *Gala/Dalí: imatge i mirall*
Presentación de la obra *El Molino* y de la exposición *Gala/Dalí: imagen y espejo*

Exposiciones

La Fundación Dalí organiza exposiciones propias y en otras sedes a partir de la investigación llevada a cabo por el Centro de Estudios Dalinianos (CED), en colaboración con los departamentos de Gerencia y de Secretaría General.

Exposiciones temporales propias

DALÍ/RAFAEL, UNA PROLONGADA ENSOÑACIÓN

Salas de las Loggias del Teatro-Museo Dalí, Figueres
26.11.2018 - 06.01.2019 — 15.01.2019 - 08.12.2019 —
16.12.2019 - 17.10.2020

Esta muestra se ha desarrollado en tres fases. El proyecto titulado *Dalí/Rafael, una prolongada ensoñación* se organizó con motivo del préstamo temporal del óleo *Virgen de la rosa* c. 1517, de Rafael Sanzio, en el marco de la campaña «De gira por España», con la que se celebraba el bicentenario del Museo Nacional del Prado. Junto a esta obra se expuso *La ascensión de santa Cecilia* c. 1955, un óleo de Dalí de la época místico-nuclear en el que se hace referencia a la *Santa Catalina de Alejandría* (c. 1507) de Rafael. A mediados de enero de 2019, el préstamo del Museo del Prado fue sustituido por *Sin título. La basílica de San Pedro. Explosión de fe mística en el centro de una catedral*, una pintura de Dalí ejecutada entre los años 1959 y 1974 que evidencia también la influencia del maestro renacentista italiano. La tercera y última fase se suma a la conmemoración del 500.º aniversario de la muerte de Rafael, en 2020, con la inclusión de una de las obras más emblemáticas de Dalí, la pintura *Galarina* (1945), que rinde un claro tributo a otra pintura del maestro italiano: *La Fornarina*. La exposición ha sido comisariada por Montse Aguer, con el asesoramiento y la coordinación de Fiona Mata y Lucia Moni, miembros del CED.

SALVADOR DALÍ. ROBERT WHITAKER. 1967-1972

Sala de las Loggias del Teatro-Museo Dalí, Figueres
01.01.2019 - 31.12.2019

La muestra reunía las reproducciones de 27 fotografías que forman parte del fondo Robert Whitaker, adquirido en 2017. Se trata de algunos de los mejores retratos que el fotógrafo inglés hizo de Dalí, tanto en la casa y el taller de Portlligat como en París, entre los años 1967 y 1972. El comisariado de la muestra estuvo a cargo de Montse Aguer, con el asesoramiento y la coordinación de Rosa M. Maurell y Cuca R. Costa, del CED.

ALIYAH

Tercer piso del Teatro-Museo Dalí, Figueres
01.01.2019 - 31.12.2019

Aliyah ('retorno de los judíos') es una serie de 25 ilustraciones fotolitoográficas basadas, principalmente, en textos del Antiguo Testamento o en momentos clave de la historia de Israel.

L'oli *Galarina* es va singularitzar amb una nova ubicació
El óleo *Galarina* se singularizó con una nueva ubicación

EL MOLINO. PAISAJE DE CADAQUÉS

Castillo Gala Dalí, Púbol
15.03.2019 - 15.06.2019

Púbol fue el lugar escogido para presentar la última adquisición de obra de la Fundación. Este óleo, que ha pasado a formar parte del importante fondo de obra de la primera época, provenía de una colección particular y, hasta entonces, solo se había visto en contadas ocasiones.

GALA/DALÍ: IMAGEN Y ESPEJO

Castillo Gala Dalí, Púbol
18.06.2019 - 06.01.2020

Los retratos de Gala y Salvador Dalí no dejan de fascinar a quien los mira. En esta muestra, el recorrido por las vidas del artista y su musa permitía establecer sugerentes correspondencias entre las diferentes fotografías que los inmortalizaron. A través de un juego especular, se invitaba al espectador a transcender el mundo de las apariencias mientras, al mismo tiempo, se interpelaba la memoria colectiva. El comisariado fue responsabilidad de Bea Crespo y Rosa M. Maurell, del CED, con la dirección científica de Montse Aguer.

Todos los proyectos cuentan con el diseño museográfico de 3carme33 y el grafismo de Alex Gifreu. Los audiovisuales son de DocDoc Films.

Exposicions temporals en altres seus

IO DALÍ

Castello Ursino, Catània
16.11.2018 - 17.02.2019

Aquesta mostra reunia pintures, dibuixos, fotografies i revistes del fons de la Fundació que evidenciaven la manera com el pintor va crear el seu propi personatge, començant pels primers autoretrats dels anys vint i acabant amb la seva darrera gran obra: el Teatre-Museu Dalí. I és que la imatge i el material audiovisual resulten imprescindibles per entendre l'obra de Dalí i la seva increïble personalitat. L'exposició, organitzada per C.O.R. (Creare Organizzare Realizzare) i per la Fundació Dalí, va ser comissariada per Laura Bartolomé, Lucia Moni i Francesca Villanti; l'assessorament científic va anar a càrrec de Montse Aguer i de Rosa M. Maurell, i la coordinació, de Lucia Moni, amb el suport de Clara Silvestre, del CED.

DALÍ ATÓMICO

CaixaForum Sevilla
23.10.2018 - 03.02.2019
CaixaForum Saragossa
27.02.2019 - 09.06.2019

Aquesta exposició tenia com a protagonista *Leda atòmica*, una pintura del 1947-1949 que Dalí considerava la seva primera obra mestra i que reflecteix l'interès de l'artista per la ciència, el paisatge, la mitologia i Gala, la seva companya, inspiració i musa. En el conjunt de la trajectòria de Salvador Dalí, aquesta obra mostra, especialment, la transició de la seva època atòmica a l'anomenada *etapa mística nuclear*. L'organització va anar a càrrec de la Fundació Bancària "la Caixa" i la Fundació Dalí, amb el comissariat i la coordinació de Carme Ruiz i amb l'assessorament científic de Montse Aguer, Enric Ucelay-Da Cal i Jorge Wagensberg.

DALÍ. UNE HISTOIRE DE LA PEINTURE

Grimaldi Forum, Mònaco
06.07.2019 - 08.09.2019

La selecció d'obres d'aquesta exposició, centrada en el protagonisme de Dalí com a pintor en l'art modern del segle XX, incloïa pintures procedents de la Fundació Dalí, del Museo Reina Sofía de Madrid i del Dalí Museum de Saint Petersburg (Florida) que es complementaven amb dibuixos, fotografies i documents. També s'hi explorava la importància del tractat de pintura *50 secrets màgics per pintar*, del taller de Portlligat i de la relació de Dalí amb els grans pintors de la història de l'art, Vermeer, Velázquez, Rafael, Leonardo i Picasso. L'organització va ser assumida per Grimaldi Forum i per la Fundació Dalí, amb comissariat a càrrec de Montse Aguer i Laura Bartolomé i amb la coordinació de Clara Silvestre.

L'exposició de Mònaco va ser inaugurada pel Príncep Albert i una representació del Patronat

Exposiciones temporales en otras sedes

IO DALÍ

Castello Ursino, Catania
16.11.2018 - 17.02.2019

Esta muestra reunía pinturas, dibujos, fotografías y revistas del fondo de la Fundación que evidenciaban la manera en que el pintor creó su propio personaje, empezando por los primeros autorretratos de los años veinte y acabando con su última gran obra: el Teatro-Museo Dalí. Y es que la imagen y el material audiovisual resultan imprescindibles para entender la obra de Dalí y su increíble personalidad. La exposición, organizada por C.O.R. (Creare Organizzare Realizzare) y por la Fundación Dalí, fue comisariada por Laura Bartolomé, Lucia Moni y Francesca Villanti; el asesoramiento científico estuvo a cargo de Montse Aguer y de Rosa M. Maurell, y la coordinación, de Lucia Moni, con el apoyo de Clara Silvestre, del CED.

DALÍ ATÓMICO

CaixaForum Sevilla
23.10.2018 - 03.02.2019
CaixaForum Zaragoza
27.02.2019 - 09.06.2019

Esta exposición tenía como protagonista a *Leda atómica*, una pintura de 1947-1949 que Dalí consideraba su primera obra maestra y que refleja el interés del artista por la ciencia, el paisaje, la mitología y Gala, su compañera, inspiración y musa. En el conjunto de la trayectoria de Salvador Dalí, esta obra muestra, especialmente, la transición de su época atómica a la llamada *etapa místico-nuclear*. La organización estuvo a cargo de la Fundación Bancaria "la Caixa" y la Fundación Dalí, con el comisariado y la coordinación de Carme Ruiz y con el asesoramiento científico de Montse Aguer, Enric Ucelay-Da Cal y Jorge Wagensberg.

DALÍ. UNE HISTOIRE DE LA PEINTURE

Grimaldi Forum, Mònaco
06.07.2019 - 08.09.2019

La selección de obras de esta exposición, centrada en el protagonismo de Dalí como pintor en el arte moderno del siglo XX, incluía pinturas procedentes de la Fundación Dalí, del Museo Reina Sofía de Madrid y del Dalí Museum de Saint Petersburg (Florida) que se complementaban con dibujos, fotografías y documentos. También se exploraba la importancia del tratado de pintura *50 secretos mágicos para pintar*, el taller de Portlligat y la relación de Dalí con los grandes pintores de la historia del arte, Vermeer, Velázquez, Rafael, Leonardo y Picasso. La organización fue asumida por Grimaldi Forum y por la Fundación Dalí, con comisariado a cargo de Montse Aguer y Laura Bartolomé y con la coordinación de Clara Silvestre.

La exposición de Mònaco fue inaugurada por el Príncipe Alberto y una representación del Patronato

Préstecs d'obra

Durant el 2019, la Fundació Dalí, fidel a la seva línia de col·laborar amb institucions museístiques d'arreu del món, va prestar obres a sis exposicions organitzades per altres entitats que es comenten tot seguit:

EL PAÍS DELS CUINERS. DE CA LA TETA A ELBULLI

Museu de l'Empordà, Figueres

Abril - setembre 2019. Es van prestar 2 fullets

Aquesta mostra pretenia posar en valor la història de la cuina i la seva relació amb la cultura local tant a Figueres com a l'Alt Empordà. El propòsit era fer un apropament a la cuina de la zona sense limitar-se a l'aspecte empresarial i pròpiament culinari, sinó incloent-hi també el cultural. La gastronomia empordanesa servia de fil conductor per explicar la transformació que ha experimentat el territori, en un procés que abraça cuina, art, cultura, societat i pensament.

LA LUNE. DU VOYAGE RÉEL AUX VOYAGES IMAGINAIRES

Galeries Nationales du Grand Palais, París

Abril - juliol 2019. Es va prestar 1 pintura

El 20 de juliol del 1969, l'home va trepitjar per primera vegada la Lluna, una fita que va significar l'inici d'una nova era en la història de les conquestes i les descobertes de l'ésser humà. El cinquantè aniversari de l'esdeveniment va representar una oportunitat per estudiar al llarg del temps el que l'arribada a la Lluna va suposar també en el món de l'art, explorant-ne la dimensió artística i completant-ho amb una anàlisi científica.

I FORTUNY. UNA STORIA DI FAMIGLIA

Palazzo Fortuny, Venècia

Maig - novembre 2019. Es va prestar 1 pintura

Amb motiu del setantè aniversari de la mort de Mariano Fortuny i Madrazo, el Palazzo Fortuny de Venècia va voler retre-li homenatge, tot destacant la importància del context familiar en la seva formació artística. Era la primera vegada que s'organitzava una exposició dedicada alhora a pare i fill, Mariano Fortuny i Marsal (1838-1874) i Mariano Fortuny i Madrazo (1871-1849).

OBJECTS OF DESIRE: SURREALISM AND DESIGN

Vitra Design Museum, Weil am Rhein

Setembre 2019 - gener 2020. Es van prestar 2 dibuixos i es va proporcionar assessorament

La mostra feia un recorregut pel diàleg entre el disseny i el llenguatge surrealista aprofundint en la realitat oculta que hi ha darrere dels objectes, entorn dels somnis, els mites i les obsessions amagades que van configurar el moviment artístic de la dècada dels trenta. Un univers visual en què els objectes quotidians s'acaben transformant en artefactes suggestius o extravagants, en elements equívocs i misteriosos i en obres d'art iròniques i avantguardistes.

DALÍ & MAGRITTE

Musées Royaux des Beaux-Arts, Brusel·les

Octubre 2019 - febrer 2020. Es van prestar 2 pintures

La mostra explorava les connexions personals, filosòfiques i estètiques entre les dues grans icones del moviment surrealista, així com les seves similituds i diferències, a través d'un centenar de pintures, escultures, dibuixos i fotografies.

PABLO PICASSO, PAUL ÉLUARD. UNA AMISTAD SUBLIM

Museu Picasso, Barcelona

Novembre 2019 - març 2020. Es van prestar 7 fotografies i 1 ítem de correspondència

Aquesta exposició temàtica i cronològica girava entorn de la gran amistat i l'admiració mútua que es van professar Pablo Picasso i Paul Éluard, i que es va prolongar del 1935 al 1952, any de la mort del poeta. La mostra presentava la relació personal que es va establir entre ells, els retrats que Picasso va fer d'Éluard, la seva família i el seu cercle d'amistats, la co·laboració activa entre tots dos, els llibres il·lustrats, el seu posicionament polític i la col·lecció d'obres d'art aplegada per Éluard.

Inauguració de dues mostres de Dalí a Perpinyà
Inauguración de dos muestras de Dalí en Perpiñán

Préstamos de obra

Durante 2019, la Fundación Dalí, fiel a su línea de colaborar con instituciones museísticas de todo el mundo, prestó obras a seis exposiciones organizadas por otras entidades que se comentan a continuación:

EL PAÍS DELS CUINERS. DE CA LA TETA A ELBULLI

Museu de l'Empordà, Figueres

Abril - setembre 2019. Se prestaron 2 folletos

Esta muestra pretendía poner en valor la historia de la cocina y su relación con la cultura local tanto en Figueres como en el Alt Empordà. El propósito era realizar una aproximación a la cocina de la zona sin limitarse al aspecto empresarial y propiamente culinario, sino incluyendo también el cultural. La gastronomía ampurdanesa servía de hilo conductor para explicar la transformación que ha experimentado el territorio, en un proceso que abarca cocina, arte, cultura, sociedad y pensamiento.

LA LUNE. DU VOYAGE RÉEL AUX VOYAGES IMAGINAIRES

Galeries Nationales du Grand Palais, París

Abril - julio 2019. Se prestó 1 pintura

El 20 de julio de 1969, el hombre pisó por primera vez la Luna, un hito que significó el inicio de una nueva era en la historia de las conquistas y los descubrimientos del ser humano. El quincuagésimo aniversario de este acontecimiento representó una oportunidad para estudiar a lo largo del tiempo lo que la llegada a la Luna supuso también en el mundo del arte, explorando su dimensión artística y completándola con un análisis científico.

I FORTUNY. UNA STORIA DI FAMIGLIA

Palazzo Fortuny, Venecia

Mayo - noviembre 2019. Se prestó 1 pintura

Con motivo del septuagésimo aniversario de la muerte de Mariano Fortuny Madrazo, el Palazzo Fortuny de Venecia quiso rendirle homenaje, destacando la importancia del contexto familiar en su formación artística. Era la primera vez que se organizaba una exposición dedicada a la vez a padre e hijo, Mariano Fortuny Marsal (1838-1874) y Mariano Fortuny Madrazo (1871-1849).

OBJECTS OF DESIRE: SURREALISM AND DESIGN

Vitra Design Museum, Weil am Rhein

Septiembre 2019 - enero 2020. Se prestaron 2 dibujos y se proporcionó asesoramiento

La muestra hacía un recorrido por el diálogo entre diseño y lenguaje surrealista profundizando en la realidad oculta que hay detrás de los objetos, en torno a los sueños, los mitos y las obsesiones escondidas que configuraron el movimiento artístico de la década de los treinta. Un universo visual en el que los objetos cotidianos se acaban transformando en artefactos sugerentes o extravagantes, en elementos equívocos y misteriosos y en obras de arte irónicas y vanguardistas.

DALÍ & MAGRITTE

Musées Royaux des Beaux-Arts, Bruselas

Octubre 2019 - febrero 2020. Se prestaron 2 pinturas

La muestra exploraba las conexiones personales, filosóficas y estéticas entre los dos grandes iconos del movimiento surrealista, así como sus similitudes y diferencias, a través de un centenar de pinturas, esculturas, dibujos y fotografías.

PABLO PICASSO, PAUL ÉLUARD. UNA AMISTAD SUBLIME

Museu Picasso, Barcelona

Noviembre 2019 - marzo 2020. Se prestaron 7 fotografías y 1 ítem de correspondencia

Esta exposición temàtica i cronològica girava entorn de la gran amistat i l'admiració mútua que se profesaron Pablo Picasso i Paul Éluard, y que se prolongó de 1935 a 1952, año de la muerte del poeta. La muestra presentaba la relación personal que se estableció entre ellos, los retratos que Picasso hizo de Éluard, su familia y su círculo de amistades, la colaboración activa entre los dos, los libros ilustrados, su posicionamiento político y la colección de obras de arte reunida por Éluard.

Espectacular muntatge de l'exposició de Mònaco
Espectacular montaje de la exposición de Mónaco

Adquisicions

L'activitat adquisitiva de la Fundació Dalí situa la institució com un referent mundial pel que fa a l'obra de Dalí i el surrealisme. A continuació es referencien les peces incorporades als fons de l'entitat durant el 2019:

FONS ARTÍSTIC

Dibuixos: Es va adquirir una il·lustració per al llibre *50 secrets màgics per pintar*, del 1947, a un col·leccionista privat.

Edicions especials: *Alice's Adventures in Wonderland*, 1969. Edició limitada, amb 12 il·lustracions i un frontispici de l'artista, publicada per Maecenas Press, EUA. Aquest conjunt prové de l'edició «de luxe» i conté, excepcionalment, una suite de les 12 il·lustracions i el frontispici en paper japonès nacrat.

FONS DOCUMENTAL

Documents efímers: 10 fullets, entre els quals destaquen una invitació per a l'Exposition de Dessins Surréalistes celebrada a la galeria Aux Quatre Chemins, a París, el 1935 i el programa de mà de l'òpera "Salomé" que es representa a la Royal Opera House, Covent Garden, de Londres el 1949.

Documents sonors: 1 vinil, *Jesus Christ Superstar*, amb música d'Andrew Lloyd Webber i lletres de Tim Rice, editat per EMI el 1972 i il·lustrat amb l'obra de Dalí *Crist*, del 1951.

Fotografies: 17, entre les quals n'hi ha 13 dels anys trenta amb Dalí i René Crevel i 2 de Dalí a la International Surrealist Exhibition celebrada a Londres el 1936.

Llibres: 284, 79 dels quals es destinaran a restituir la biblioteca de la Casa-Museu de Portlligat.

Revistes: 101, entre les quals destaquen 12 exemplars de *Formes. Revue Internationale des Arts Plastiques*, dels anys trenta.

Algunes de les fotografies adquirides per la Fundació Dalí

Adquisiciones

La actividad adquisitiva de la Fundación Dalí sitúa a la institución como un referente mundial en lo relativo a la obra de Dalí y el surrealismo. A continuación se referencian las piezas incorporadas a los fondos de la entidad durante 2019:

FONDO ARTÍSTICO

Dibujos: Se adquirió una ilustración para el libro *50 secretos mágicos para pintar*, de 1947, a un coleccionista privado.

Ediciones especiales: *Alice's Adventures in Wonderland*, 1969. Edición limitada, con 12 ilustraciones y un frontispicio del artista, publicada por Maecenas Press, EE. UU. Este conjunto proviene de la edición «de lujo» y contiene, excepcionalmente, una suite de las 12 ilustraciones y el frontispicio en papel japonés nacrado.

FONDO DOCUMENTAL

Documentos efímeros: 10 folletos, entre los cuales destacan una invitación para la Exposition de Dessins Surréalistes celebrada en la galería Aux Quatre Chemins, en París, en 1935, y el programa de mano de la ópera "Salomé" que se representa en la del Royal Opera House - Covent Garden de Londres de 1949.

Documentos sonoros: 1 vinilo, *Jesus Christ Superstar*, con música de Andrew Lloyd Webber y letras de Tim Rice, editado por EMI en 1972 e ilustrado con la obra de Dalí *Cristo*, de 1951.

Fotografías: 17, entre las cuales hay 13 de los años treinta con Dalí y René Crevel y 2 de Dalí en la International Surrealist Exhibition celebrada en Londres en 1936.

Libros: 284, 79 de los cuales se destinarán a restituir la biblioteca de la Casa-Museu de Portlligat.

Revistas: 101, entre las cuales destacan 12 ejemplares de *Formes. Revue Internationale des Arts Plastiques*, de los años treinta.

Algunas de las fotografías adquiridas por la Fundación Dalí

**Conservació,
restauració i
investigació tècnica**

**Conservación,
restauración e
investigación técnica**

Conservació

El Departament de Conservació i Restauració s'encarrega de garantir la preservació de l'obra daliniana dipositada als tres museus i d'estudiar-ne la tècnica artística. Amb aquesta finalitat, s'ocupa d'analitzar, investigar, planificar i dur a terme els diferents aspectes relacionats amb la conservació preventiva, la restauració i la investigació tècnica de les obres de Salvador Dalí.

Conservació preventiva

La diversitat dels fons de la Fundació i la singularitat de les instal·lacions artístiques permanents fan necessari aplicar polítiques de planificació específiques, així com el coneixement científic i tècnic, per fer front a les causes de deterioració de les col·leccions, a més de requerir una col·laboració interdisciplinària. La conservació preventiva aplega totes les accions que s'anticipen a la degradació de l'obra d'art i li faciliten un entorn estable i segur. Durant el 2019, es va acomplir el programa de manteniment i conservació, que inclou la millora constant de les condicions d'exhibició de les obres, el pla de neteja, les intervencions puntuals i la planificació de les restauracions més destacades. Com és habitual, a més, es va fer el seguiment dels paràmetres climàtics, de llum i de control de plagues. Entre les accions dutes a terme durant l'exercici cal remarcar, en particular, els estudis estadístics del microclima del taller de l'artista a Portlligat.

TEATRE-MUSEU DALÍ, FIGUERES

Dins el pla de conservació dels *assemblages* –escultures tridimensionals creades per Dalí amb una gran diversitat de materials–, es va intervenir en l'estructura metàl·lica recoberta de làmina platejada de la *Creu hipercúbica* i es van consolidar puntualment l'*Àliga de Valls dalinitzada* i una de les escultures embolcallada amb teixit enguixat de la base de la cúpula. També cal destacar el nou sistema de subjecció dissenyat per a l'estendard de l'entrada de la Sala Mae West, un *assemblage* fet per Dalí amb materials variats que està situat en un espai difícilment accessible;

aquesta millora ha permès facilitar l'accés a l'obra i la seva manipulació, a més de minimitzar els efectes de la degradació.

Quant al pla d'actuació relatiu a les obres ubicades a l'exterior, es va netejar i fer un tractament preventiu a l'escultura de bronze de grans dimensions *Homenatge a Newton* i a la jaqueta Barbour del conductor del *Taxi plujós*. Així mateix, es va posar en marxa l'estudi exhaustiu de l'estat de conservació dels quatre monstres "grutescos" del pati; la complexitat, la fragilitat i el desconeixement precís dels sistemes de subjecció d'aquestes peces de gran format, situades en un lloc a l'abast del públic, en fa imprescindible la investigació.

A l'espai de la cúpula, d'altra banda, es va substituir per una reproducció fotogràfica la fotocomposició de Freud, a fi de restaurar l'original. Pel que fa a les obres sobre paper, es va seguir amb el programa d'optimització dels sistemes de presentació i conservació de la sèrie *Hommage à Quevedo*, ubicada a la Sala Palau del Vent.

CASTELL GALA DALÍ, PÚBOL

Durant el 2019 es va continuar amb el pla d'actualització de l'emmagatzematge de diverses peces d'indumentària; la catalogació i la documentació d'aquests fons es troben en fase d'estudi. A més, es va supervisar el muntatge de les dues exposicions temporals.

CASA SALVADOR DALÍ, PORTLLIGAT

Al llarg de l'exercici passat es va seguir amb les tasques de conservació dels teixits de la Sala dels Models. El projecte més destacat, tanmateix, va ser la substitució de dues escultures de terrissa de la piscina que estaven malmesos per l'acció de les sals marines. A més, es van consolidar diversos elements de plata en dos objectes personals de Gala: la icona de Sant Nicolau i el mirall de mà del tocador. També es va substituir per un facsimil el cartell de Paco Camino, ja que conté una intervenció original de Dalí.

Conservación

El Departamento de Conservación y Restauración se encarga de garantizar la preservación de la obra daliniana depositada en los tres museos y de estudiar la técnica artística. A este fin, se ocupa de analizar, investigar, planificar y llevar a cabo los diferentes aspectos relacionados con la conservación preventiva, la restauración y la investigación técnica de las obras de Salvador Dalí.

Conservación preventiva

La diversidad de los fondos de la Fundación y la singularidad de las instalaciones artísticas permanentes hacen necesario aplicar políticas de planificación específicas y el conocimiento científico y técnico para hacer frente a las causas de deterioro de las colecciones, además de requerir una colaboración interdisciplinaria. La conservación preventiva reúne todas las acciones que se anticipan a la degradación de la obra de arte y le facilitan un entorno estable y seguro. Durante 2019, se cumplió el programa de mantenimiento y conservación, que incluye la mejora constante de las condiciones de exhibición de las obras, el plan de limpieza, las intervenciones puntuales y la planificación de las restauraciones más destacadas. Como es habitual, además, se realizó el seguimiento de los parámetros climáticos, de luz y de control de plagas. Entre las acciones llevadas a cabo durante el ejercicio cabe destacar, en particular, los estudios estadísticos del microclima del taller del artista en Portlligat.

TEATRO-MUSEO DALÍ, FIGUERES

Dentro del plan de conservación de los *assemblages* –esculturas tridimensionales creadas por Dalí con una gran diversidad de materiales–, se intervino en la estructura metálica recubierta de lámina plateada de la *Cruz hipercúbica* y se consolidaron puntualmente el *Águila de Valls dalinizada* y una de las esculturas envuelta en tejido enyesado de la base de la cúpula. También hay que destacar el nuevo sistema de sujeción diseñado para el estandarte de la entrada de la Sala Mae West, un *assemblage* hecho por Dalí con materiales variados que está situado en un espacio

difícilmente accesible; esta mejora ha permitido facilitar el acceso a la obra y su manipulación, además de minimizar los efectos de la degradación.

En cuanto al plan de actuación relativo a las obras ubicadas en el exterior, se limpió y se realizó un tratamiento preventivo a la escultura de bronce de grandes dimensiones *Homenaje a Newton* y a la chaqueta Barbour del chófer del *Taxi lluvioso*. Así mismo, se puso en marcha el estudio exhaustivo del estado de conservación de los cuatro monstruos "grutescos" del patio; la complejidad, la fragilidad y el desconocimiento preciso de los sistemas de sujeción de estas piezas de gran formato, situadas en un lugar al alcance del público, hace imprescindible su investigación.

En el espacio de la cúpula, por otro lado, se sustituyó por una reproducción fotográfica la fotocomposición de Freud, a fin de restaurar el original. En lo que se refiere a las obras sobre papel, se siguió con el programa de optimización de los sistemas de presentación y conservación de la serie *Hommage à Quevedo*, ubicada en la Sala Palacio del Viento.

CASTILLO GALA DALÍ, PÚBOL

Durante 2019 se continuó con el plan de actualización del almacenamiento de varias piezas de indumentaria; la catalogación y la documentación de estos fondos se encuentran en fase de estudio. Además, se supervisó el montaje de las dos exposiciones temporales.

CASA SALVADOR DALÍ, PORTLLIGAT

A lo largo del pasado ejercicio se siguió con las tareas de conservación de los tejidos de la Sala de los Modelos. El proyecto más destacado, sin embargo, fue la sustitución de dos esculturas de terracota de la piscina deterioradas por la acción de las sales marinas. Además, se consolidaron varios elementos de plata en dos objetos personales de Gala: el icono de San Nicolás y el espejo de mano del tocador. Así mismo, se sustituyó por un facsimil el cartel de Paco Camino, ya que contiene una intervención original de Dalí.

Conservació preventiva en instal·lacions artístiques del Teatre-Museu Dalí / Conservación preventiva en instalaciones artísticas del Teatro-Museo Dalí

Conservació preventiva en escultures i assemblages / Conservación preventiva en esculturas y assemblages

Restauració

Manipulació i trasllat

Amb l'objectiu de minimitzar els factors de risc que comporta cada préstec d'obres d'art, se segueixen uns protocols específics i es duen a terme diversos processos destinats a garantir-ne les condicions de conservació: l'examen de la idoneïtat de cada préstec des del punt de vista de l'estat de conservació de l'obra, l'estudi dels *facility reports* dels museus, la revisió de l'estat de conservació de les obres i els marcs, l'elaboració d'informes de condició a la sortida i a l'arribada de les peces –amb la documentació fotogràfica corresponent– i la supervisió i el control dels embalatges, els transports i els sistemes de presentació. Dins l'exercici passat cal destacar l'actualització de la base de dades de gestió d'obra, amb 228 informes tècnics de viatge i *mappings* relacionats amb les exposicions, així com 14 viatges en qualitat de correu.

L'exposició que va concentrar més esforços per part de l'equip de restauradors va ser *Dalí. Une histoire de la peinture*, una mostra celebrada a Mònaco que va comportar el préstec de 135 obres, documents i objectes de la col·lecció; en concret, es van adquirir marcs d'època per a cinc olis de principis dels anys vint, que era un dels objectius de l'exercici, i es va portar a terme un treball exhaustiu de preparació d'una gran quantitat de dibuixos i documents que s'havien d'exposar al Grimaldi Forum. Pel que fa a la resta de préstecs, també es van dur a terme diverses tasques preventives, com ara l'emmarcament de les 64 fotografies de la mostra temporal del Castell de Púbol.

Coincidint amb els projectes d'exposicions, es va dur a terme una restauració integral de l'oli de gran format *Sense títol. Basílica de Sant Pere. Explosió de fe mística en el centre d'una catedral*, ubicat a la zona de l'altar que hi ha sota la cúpula del Teatre-Museu. Per substituir temporalment la pintura al seu lloc habitual se'n va fer una còpia fotogràfica, a fi que els visitants no perdessin la visió del conjunt. La intervenció va permetre estudiar i restaurar el material de treball relacionat amb l'obra. Un altre projecte de restauració de pintura de grans dimensions va ser el que va tenir com a protagonista la còpia de l'obra de Bouguereau *Ninfes i sàtir*. Cal destacar, així mateix, les intervencions puntuals de restauració dutes a terme en diverses obres de la primera època –*Retrat de Ricard Pichot, Paisatge de l'Empordà, Retrat del pare, Cadaqués vist d'esquena i Paisatge de Cadaqués*–, en el tremp i oli sobre cartró *El molí. Paisatge de Cadaqués* i en l'obra de l'última època *Cua d'oreneta*.

El 2019 va finalitzar, així mateix, la intervenció efectuada en les obres sobre paper de la vitrina dedicada a *El mite tràgic de «L'Àngel» de Millet*; en aquest segon tram, es va millorar el sistema de presentació i es van fer diversos tractaments de restauració. A més, cal destacar l'inici del projecte d'estudi i conservació de la col·lecció de 127 dibuixos de *La vida secreta de Salvador Dalí*, que inclou el seu desemmarcament i la valoració de l'estat de condició per a futures intervencions, ja en una segona fase del projecte. Pel que fa al pla d'intervencions de conservació preventiva en peces del CED, es va començar a treballar el manuscrit de *50 secrets màgics per pintar* i es van fer consolidacions d'estrips en llibres i revistes, així com tractaments de restauració en diversos llibres.

Seguiment de les peces que participen en exposicions pròpies i en altres seus

Restauración

Manipulación y traslado

Con el objetivo de minimizar los factores de riesgo que comporta cada préstamo de obras de arte, se siguen unos protocolos específicos y se llevan a cabo varios procesos destinados a garantizar las condiciones de conservación: el examen de la idoneidad de cada préstamo desde el punto de vista del estado de conservación de la obra, el estudio de los *facility reports* de los museos, la revisión del estado de conservación de las obras y los marcos, la elaboración de informes de condición a la salida y a la llegada de las piezas –con la documentación fotogràfica correspondiente– y la supervisión y el control de los embalajes, los transportes y los sistemas de presentación. Dentro del ejercicio pasado cabe destacar la actualización de la base de datos de gestión de obra, con 228 informes técnicos de viaje y *mappings* relacionados con las exposiciones, y 14 viajes en calidad de correo.

La exposición que concentró más esfuerzos por parte del equipo de restauradores fue *Dalí. Une histoire de la peinture*, una muestra celebrada en Mònaco que comportó el préstamo de 135 obras, documentos y objetos de la colección; en concreto, se adquirieron marcos de época para cinco óleos de principios de los años veinte, que era uno de los objetivos del ejercicio, y se llevó a cabo un exhaustivo trabajo de preparación de una gran cantidad de dibujos y documentos que debían exponerse en el Grimaldi Forum. En lo que se refiere al resto de préstamos, también se llevaron a cabo diversas tareas preventivas, como por ejemplo el enmarcado de las 64 fotografías de la muestra temporal del Castillo de Púbol.

Coincidiendo con los proyectos de exposiciones, se llevó a cabo una restauración integral del óleo de gran formato *Sin título. Basílica de San Pedro. Explosión de fe mística en el centro de una catedral*, ubicado en la zona del altar que hay bajo la cúpula del Teatro-Museo. Para sustituir temporalmente la pintura, en su lugar habitual se instaló una copia fotogràfica, de manera que los visitantes no perdieran la visión del conjunto. La intervención permitió estudiar y restaurar el material de trabajo relacionado con la obra. Otro proyecto de restauración de pintura de grandes dimensiones fue el que tuvo como protagonista la copia de la obra de Bouguereau *Ninfes y sátiro*. Cabe destacar, así mismo, las intervenciones puntuales de restauración llevadas a cabo en varias obras de la primera época –*Retrato de Ricard Pichot, Paisaje del Empordà, Retrato del padre, Cadaqués visto de espaldas y Paisaje de Cadaqués*–, en el temple y óleo sobre cartón *El molino. Paisaje de Cadaqués* y en la obra de la última época *Cola de golondrina*.

En 2019 finalizó, así mismo, la intervención efectuada en las obras sobre papel de la vitrina dedicada a *El mito trágico de «El Ángel» de Millet*; en este segundo tramo, se mejoró el sistema de presentación y se llevaron a cabo diversos tratamientos de restauración. Cabe destacar, además, el inicio del proyecto de estudio y conservación de la colección de 127 dibujos de *La vida secreta de Salvador Dalí*, que incluye su desemmarcament i la valoració de l'estat de condició para futuras intervenciones, ya en una segunda fase del proyecto. En cuanto al plan de intervenciones de conservación preventiva en piezas del CED, se empezó a trabajar el manuscrito de *50 secretos mágicos para pintar* y se hicieron consolidaciones de desgarros en libros y revistas, así como tratamientos de restauración en varios libros.

Seguimiento de piezas que participan en exposiciones propias y en otras sedes

Investigació tècnica

L'objectiu prioritari de l'exercici va ser el projecte d'estudi de la tècnica pictòrica de cinc olis de la primera època de Dalí, coincidint amb el seu préstec. L'estudi tècnic es va basar en la inspecció amb microscopi binocular i amb tècniques de captació d'imatges sota diferents espectres electromagnètics –visible, UV i IR– i de radiografia; en una segona fase s'analitzaran els materials, els pigments i els aglutinants. En la mateixa línia, es va avançar en l'anàlisi dels pigments de *Natura morta purista* i *Port Alguer* amb un aparell portàtil de fluorescència de raigs X. Pel que fa a l'àrea de paper, cal destacar l'anàlisi tècnica d'*Estudi preparatori per a «Sense títol. La basílica de Sant Pere. Explosió de fe mística en el centre d'una catedral»* (c. 1958), que consisteix en un guaix i guix sobre paper i cartró recobert per una làmina de plàstic quadriculada.

Cal remarcar així mateix els viatges que els restauradors van fer a Londres i a Zuric per inspeccionar obres *in situ* de cara a possibles adquisicions, amb l'elaboració dels informes tècnics respectius.

Durant l'exercici 2019 també es va endegar el projecte de recerca de les tècniques i els materials utilitzats per Dalí en les escultures i l'obra tridimensional, a fi de completar el treball del catàleg raonat, i es va estudiar i classificar una col·lecció de bronzes, tasca per a la qual es va sol·licitar la col·laboració del CSIC.

Obra gràfica

El 2019 es va dur a terme la tercera fase de reestructuració informàtica de l'obra gràfica, amb un desglossament complet de cada peça, acompanyat de la seva descripció i particularitats. Es tracta d'un treball pioner en aquesta disciplina, i representa un pas previ imprescindible per a la publicació en línia del primer tram del catàleg d'obra gràfica. La investigació va incloure la documentació tècnica i fotogràfica exhaustiva d'obres, en particular de la primera època.

Fruit de l'assessorament tècnic continu a l'Àrea d'Adquisicions, es va validar la compra d'*Alice's Adventures in Wonderland*, del 1969.

Finalment, cal destacar la divulgació que es va fer de l'obra gràfica de Salvador Dalí a través d'exposicions com *Io Dalí* (Catània) i *Gala/Dalí: imatge i mirall* (Púbol), o de la celebrada a Rússia. A més, l'Àrea d'Obra Gràfica, en col·laboració amb els Serveis Jurídics de la Fundació, va continuar la seva tasca d'atendre les consultes sobre peritatge que arriben dels diversos cossos policials i de museus, tant de l'àmbit estatal com internacionals.

Investigación técnica

El objetivo prioritario del ejercicio fue el proyecto de estudio de la técnica pictórica de cinco óleos de la primera época de Dalí, coincidiendo con su préstamo. El estudio técnico se basó en la inspección con microscopio binocular y con técnicas de captación de imágenes bajo diferentes espectros electromagnéticos –visible, UV e IR– y de radiografía; en una segunda fase se analizarán los materiales, los pigmentos y los aglutinantes. En la misma línea, se avanzó en el análisis de los pigmentos de *Naturaleza muerta purista* y *Port Alguer*, con un aparato portátil de fluorescencia de rayos X. En cuanto al área de papel, destaca el análisis técnico de *Estudio preparatorio para «Sin título. La basílica de San Pedro. Explosión de fe mística en el centro de una catedral»* (c. 1958), que consiste en un gouache y tiza sobre papel y cartón recubierto por una lámina de plástico cuadriculada.

Cabe mencionar, así mismo, los viajes que los restauradores hicieron a Londres y a Zúrich para inspeccionar obras *in situ* de cara a posibles adquisiciones, con la elaboración de los informes técnicos respectivos.

Durante el ejercicio 2019 también se puso en marcha el proyecto de investigación de las técnicas y los materiales utilizados por Dalí en las esculturas y la obra tridimensional, a fin de completar el trabajo del catálogo razonado, y se estudió y clasificó una colección de bronzes, tarea para la cual se solicitó la colaboración del CSIC.

Obra gráfica

En 2019 se llevó a cabo la tercera fase de reestructuración informática de la obra gráfica, con un desglose completo de cada pieza, acompañado de su descripción y sus particularidades. Se trata de un trabajo pionero en esta disciplina, y representa un paso previo imprescindible para la publicación en línea del primer tramo del catálogo de obra gráfica. La investigación incluyó la documentación técnica y fotogràfica exhaustiva de obras, en particular de la primera época.

Fruto del asesoramiento técnico continuo al Área de Adquisiciones, se validó la compra de *Alice's Adventures in Wonderland*, de 1969.

Por último, cabe destacar la divulgación que se llevó a cabo sobre la obra gráfica de Salvador Dalí a través de exposiciones como *Io Dalí* (Catania) y *Gala/Dalí: imagen y espejo* (Púbol), o la celebrada en Rusia. El Área de Obra Gráfica, en colaboración con los Servicios Jurídicos de la Fundació, continuó su labor de atender las consultas sobre peritaje que llegan de varios cuerpos policiales y de museos, tanto del ámbito estatal como internacionales.

Estudi tècnic de l'obra gràfica / Estudio técnica de la obra gráfica

Intervenció en els papers dels fons / Intervención en los papeles de los fondos

Restauració de l'oli *Nimfes i sàtir* / Restauración del óleo *Ninfas y sátiro*

**Recerca,
catalogació
i publicacions**

**Investigación,
catalogación
y publicaciones**

Recerca

Des del 1992, el CED s'encarrega de preservar, catalogar i estudiar el fons documental de la Fundació Dalí, a més de fomentar i difondre la investigació sobre l'obra i la vida de l'artista. Aquest departament té, doncs, una doble funció, ja que és un centre de documentació i, alhora, de recerca i creació de projectes.

El CED és un dels centres de documentació més importants a escala internacional pel que fa a l'obra de Dalí, el surrealisme i les avantguardes. La riquesa del seu fons no es mesura només pel nombre de documents, sinó també per la seva importància i varietat. En total, aquest fons comprèn uns 500 contractes (originals i còpies), 10.355 cartes, postals, telegrams i altres documents epistolars, 954 documents audiovisuals i 228 de sonors, 7.949 fullets i altres documents de difusió, 16.904 fotografies (plaques de vidre, negatius, positius, transparències i *ektachromes*), 11.057 llibres, 690 manuscrits (la majoria, escrits de Dalí), 1.731 postals que inclouen una col·lecció particular de Dalí i Gala, 730 pòsters i cartells d'època i actuals, 71.917 articles estatals i internacionals i 7.486 revistes d'àmbit mundial.

Exposició de Mònaco i inauguració del Dalí atòmic a Saragossa
Exposición de Mónaco e inauguración del Dalí atómico en Zaragoza

Projectes de recerca

El CED és un dels principals espais d'investigació dedicats a la vida i l'obra de Dalí, en el qual es conceptualitzen, gestionen i executen projectes destinats a promoure'n la difusió.

Recerca en obra escultòrica

Durant el 2019, un equip de la Fundació Dalí es va desplaçar al Dalí Museum de Saint Petersburg (Florida) per estudiar algunes de les escultures pertanyents a la col·lecció Clot que es conserven en aquesta institució. L'estudi es va portar a terme juntament amb l'Institut de Geociències (IGEO) –un centre de recerca del Consejo Superior de Investigaciones Científicas i la Universidad Complutense de Madrid– i va comptar amb els serveis de digitalització de Factum Arte. Així mateix, es va establir contacte amb responsables d'altres col·leccions d'escultura internacionals per posar en comú les dificultats a l'hora de fixar uns estàndards de classificació de les escultures i determinar els criteris que han de distingir les reproduccions d'obra escultòrica. Com a resultat d'aquestes actuacions i del treball conjunt de tres àrees de la Fundació Dalí –CED, Restauració i Conservació i Serveis Jurídics–, s'està definint una metodologia d'estudi i un protocol d'actuació per fer front a les peticions de reproducció i d'homologació de reproducció d'obra de Dalí.

Recerca per a projectes expositius

Durant l'exercici passat, paral·lelament, es va treballar en els continguts de les mostres previstes per al 2020: al centre expositiu Manège de Moscou, l'exposició digital immersiva a Carrières de Lumières, als Baus de Provença, i que produeix Culturespaces, i la mostra del Castell Gala Dalí de Púbol, que posa en valor la relació de Gala i Dalí amb el dissenyador de moda Christian Dior. A més a més, es va començar a fer recerca per al préstec del *Crist* provinent de la Kelvingrove Art Gallery and Museum de Glasgow. També es va prestar assessorament per a dues exposicions de fotos sobre Dalí que van tenir lloc a la seu del diari *L'Indépendant* i al convent dels Mínims de Perpinyà, comissariades per Joan Casagran i inaugurades amb l'assistència de Montse Aguer.

Altres actuacions

- Identificació d'una part del material de treball de Dalí provinent de Portlligat.
- Actualització dels mètodes de conservació dels manuscrits, juntament amb el Departament de Conservació i Restauració.
- Restauració, conservació i digitalització de 26 documents audiovisuals de l'arxiu. Es va traslladar una part del material a neveres de conservació, amb tires de control reactives per inspeccionar anualment el seu estat de conservació.
- Disseny d'un nou fons transversal de la base de dades, per gestionar la informació de la Comissió d'Accreditació i Catalogació (registre, investigació, documentació i elaboració d'informes).

Investigación

Desde 1992, el CED se encarga de preservar, catalogar y estudiar el fondo documental de la Fundación Dalí, además de fomentar y difundir la investigación sobre la obra y la vida del artista. Este departamento tiene, pues, una doble función, ya que es un centro de documentación y, al mismo tiempo, de investigación y creación de proyectos.

El CED es uno de los centros de documentación más importantes a escala internacional en lo que se refiere a la obra de Dalí, el surrealismo y las vanguardias. La riqueza de su fondo no se mide solo por el número de documentos, sino también por su importancia y variedad. En total, este fondo comprende unos 500 contratos (originales y copias), 10.355 cartas, postales, telegramas y otros documentos epistolares, 954 documentos audiovisuales y 228 sonoros, 7.949 folletos y otros documentos de difusión, 16.904 fotografías (placas de vidrio, negativos, positivos, transparencias y *ektachromes*), 11.057 libros, 690 manuscritos (la mayoría, escritos de Dalí), 1.731 postales que incluyen una colección particular de Dalí y Gala, 730 pósters y carteles de época y actuales, 71.917 artículos estatales e internacionales y 7.486 revistas de ámbito mundial.

Making of del documental sobre la infancia i joventut de Dalí
Making of del documental sobre la infancia y juventud de Dalí

Proyectos de investigación

El CED es uno de los principales espacios de investigación dedicados a la vida y la obra de Dalí, en el cual se conceptualizan, gestionan y ejecutan proyectos destinados a promover su difusión.

Investigación en obra escultòrica

Durante 2019, un equipo de la Fundación Dalí se desplazó al Dalí Museum de Saint Petersburg (Florida) para estudiar algunas esculturas pertenecientes a la colección Clot que se conservan en esta institución. El estudio se llevó a cabo junto con el Instituto de Geociencias (IGEO) –un centro de investigación del Consejo Superior de Investigaciones Científicas y la Universidad Complutense de Madrid– y contó con los servicios de digitalización de Factum Arte. Así mismo, se estableció contacto con responsables de otras colecciones de escultura internacionales para poner en común las dificultades a la hora de fijar unos estándares de clasificación de las esculturas y determinar los criterios que deben distinguir las reproducciones de obra escultòrica. Como resultado de estas actuaciones y del trabajo conjunto de tres áreas de la Fundación Dalí –CED, Restauración y Conservación y Servicios Jurídicos–, se están definiendo una metodología de estudio y un protocolo de actuación para hacer frente a las peticiones de reproducción y homologación de reproducción de obra de Dalí.

Investigación para proyectos expositivos

Durante el pasado ejercicio, paralelamente, se trabajó en los contenidos de las muestras previstas para 2020: en el centro expositivo Manège de Moscú, la exposición digital immersiva en Carrières de Lumières, en Les Baux-de-Provence, y que produce Culturespaces, y la muestra del Castillo Gala Dalí de Púbol, que pone en valor la relación de Gala y Dalí con el diseñador de moda Christian Dior. Además, se empezó a investigar para el préstamo del *Cristo* proveniente de la Kelvingrove Art Gallery and Museum de Glasgow. También se prestó asesoramiento para dos exposiciones de fotos sobre Dalí que tuvieron lugar en la sede del diario *L'Indépendant* y en el convento de los Mínimos de Perpinyà, comisariadas por Joan Casagran e inauguradas con la asistencia de Montse Aguer.

Otras actuaciones

- Identificación de una parte del material de trabajo de Dalí proveniente de Portlligat.
- Actualización de los métodos de conservación de los manuscritos, junto con el Departamento de Conservación y Restauración.
- Restauración, conservación y digitalización de 26 documentos audiovisuales del archivo. Se trasladó una parte del material a neveras de conservación, con tiras de control reactivas para inspeccionar anualmente su estado de conservación.
- Diseño de un nuevo fondo transversal de la base de datos, para gestionar la información de la Comisión de Acreditación y Catalogación (registro, investigación, documentación y elaboración de informes).

– Seguiment i recull de la premsa diària a escala local, estatal i internacional.

– Seguiment i documentació de les subhastes d'obra de Dalí i coordinació de la participació de la Fundació. Elaboració d'informació específica sobre determinats lots de pintura, dibuix i obra escultòrica.

– Seguiment, documentació i coordinació de les ofertes d'adquisició d'obra.

– Revisió de publicacions per a tercers (llibres, exposicions, projectes audiovisuals, publicacions periòdiques, etc.). En aquest àmbit, es comprova que les imatges utilitzades corresponguin a obres originals de Dalí i que la informació sigui correcta.

– Recerca d'imatges per a 46 peticions relacionades amb la il·lustració de llibres, exposicions i publicacions periòdiques. Recerca per a projectes audiovisuals.

– Recepció i contestació de 200 consultes i peticions d'informació via correu electrònic. A més a més, es van atendre les consultes específiques rebudes a través dels formularis web dels catàlegs raonats de pintura i obra escultòrica.

– Donació d'una quarantena de llibres i catàlegs sobre Dalí a la Biblioteca Fages de Climent de Figueres.

Becaris

Durant l'exercici 2019 es va comptar amb la col·laboració dels becaris i les becàries següents, que van participar en la documentació bibliogràfica d'obra per als catàlegs raonats de pintura i escultura o en l'ordenació del material de taller, o bé van col·laborar en les tasques del Servei Educatiu:

– Jèssica Arias, estudiant de pràcticum de Pedagogia a la Universitat de Girona.

– Maria Carreras Oliva, estudiant d'Història de l'Art a la Universitat de Girona.

– Pola Grycewicz i Yana Kuchynskaya, estudiants de Conservació i Restauració a l'Acadèmia de Belles Arts de Varsòvia (Polònia).

Investigadors

Periòdicament es reben peticions d'investigadors per consultar el fons documental del CED. Les informacions pràctiques publicades al web permeten agilitar l'accés i preparar la visita amb antelació. Durant el 2019 van visitar el CED 18 investigadors, 13 procedents de Catalunya i de la resta de l'Estat espanyol, 2 de França, 1 d'Alemanya, 1 del Japó i 1 dels Estats Units. Els temes de recerca es van centrar en l'obra i el pensament de Dalí, en Gala i altres figures properes a l'artista, així com en el món de la moda i el disseny.

Catálogo

Des de la publicació, l'any 2004, del primer tram del catàleg raonat de pintures de Salvador Dalí, la Fundació Dalí continua desenvolupant la recerca en els diversos àmbits de l'obra de l'artista. El format digital dels catàlegs raonats permet establir una dinàmica de treball de *work in progress* que fa possible actualitzar-ne regularment els continguts. Com a resultat d'aquestes línies d'investigació, a més, es dona suport a determinats estudis sol·licitats per ens externs com ara museus, institucions i la policia, entre d'altres.

Catàleg raonat de pintures

Des que, al desembre del 2017, es va presentar el darrer tram d'aquest catàleg raonat, s'ha treballat a ampliar la documentació de les pintures que l'integren. A més, s'ha col·laborat estretament amb el Centre d'Estudis Visuals de la Universitat de Pequín per tal d'adaptar-ne els continguts per al públic xinès.

Catàleg raonat d'escultura i obra tridimensional

A l'abril del 2019 es va publicar el primer tram d'aquest catàleg raonat, que inclou l'obra de Salvador Dalí datada fins al 1936. Es tracta d'un catàleg digital d'accés lliure que incorpora informació relacionada amb cadascuna de les obres originals de l'artista, així com una extensa documentació bibliogràfica. Durant l'exercici passat es va continuar treballant en l'estudi de les obres datades fins al 1940, en espera de poder completar el període dels anys trenta.

Catàleg d'obra gràfica

Al llarg del 2019 es va seguir treballant en aquest projecte, que, en primera instància, abraçarà la col·lecció pròpia de la Fundació Dalí corresponent al període comprès entre els anys vint i els quaranta.

Presentació del catàleg raonat d'escultura a la Pedrera
Presentación del catálogo razonado de escultura en La Pedrera de Barcelona

– Seguimiento y compilación de la prensa diaria a escala local, estatal e internacional.

– Seguimiento y documentación de las subastas de obra de Dalí y coordinación de la participación de la Fundación. Elaboración de información específica sobre determinados lotes de pintura, dibujo y obra escultórica.

– Seguimiento, documentación y coordinación de las ofertas de adquisición de obra.

– Revisión de publicaciones para terceros (libros, exposiciones, proyectos audiovisuales, publicaciones periódicas, etc.). En este ámbito, se comprueba que las imágenes utilizadas correspondan a obras originales de Dalí y que la información sea correcta.

– Investigación de imágenes para 46 peticiones relacionadas con la ilustración de libros, exposiciones y publicaciones periódicas. Investigación para proyectos audiovisuales.

– Recepción y contestación de 200 consultas y peticiones de información vía correo electrónico. Además, se atendieron las consultas específicas que llegan a través de los formularios web de los catálogos razonados de pintura y obra escultórica.

– Donación de unos 40 libros y catálogos sobre Dalí a la Biblioteca Fages de Climent de Figueres.

Becarios

Durante el ejercicio 2019 se contó con la colaboración de los becarios y las becarias siguientes, que participaron en la documentación bibliográfica de obra para los catálogos razonados de pintura y escultura o en la ordenación del material de taller, o bien colaboraron en las tareas del Servicio Educativo:

– Jèssica Arias, estudiante de pràcticum de Pedagogia en la Universitat de Girona.

– Maria Carreras Oliva, estudiante de Historia del Arte en la Universitat de Girona.

– Pola Grycewicz y Yana Kuchynskaya, estudiantes de Conservación y Restauración en la Academia de Bellas Artes de Varsovia (Polonia).

Investigadores

Periòdicament se reben peticions de investigadors per consultar el fons documental del CED. Les informacions pràctiques publicades al web permeten agilitar l'accés i preparar la visita amb antelació. Durant el 2019 van visitar el CED 18 investigadors, 13 procedents de Catalunya i del resto de España, 2 de França, 1 de Alemanya, 1 de Japó i 1 de los Estados Unidos. Los temas de investigación se centraron en la obra y el pensamiento de Dalí, en Gala y otras figuras próximas al artista, así como en el mundo de la moda y el diseño.

Catálogo

Desde la publicación, en 2004, del primer tramo del catálogo razonado de pinturas de Salvador Dalí, la Fundación Dalí continúa desarrollando la investigación en los diversos ámbitos de la obra del artista. El formato digital de los catálogos razonados permite establecer una dinámica de trabajo de *work in progress* que hace posible actualizar regularmente los contenidos. Como resultado de estas líneas de investigación, además, se presta apoyo a determinados estudios solicitados por entes externos como museos, instituciones y la policía, entre otros.

Catálogo razonado de pinturas

Desde que, en diciembre de 2017, se presentó el último tramo de este catálogo razonado, se ha trabajado en ampliar la documentación de las pinturas que lo integran. Además, se ha colaborado estrechamente con el Centro de Estudios Visuales de la Universidad de Pekín para adaptar sus contenidos al público chino.

Catálogo razonado de escultura y obra tridimensional

En abril de 2019 se publicó el primer tramo de este catálogo razonado, que incluye la obra de Salvador Dalí fechada hasta el año 1936. Se trata de un catálogo digital de acceso libre que incorpora información relacionada con cada una de las obras originales del artista, así como una extensa documentación bibliográfica. Durante el pasado ejercicio se continuó trabajando en el estudio de las obras fechadas hasta 1940, a la espera de poder completar el periodo de los años treinta.

Catálogo de obra gráfica

A lo largo de 2019 se siguió trabajando en este proyecto, que, en primera instancia, abarcará la colección propia de la Fundación Dalí correspondiente al periodo comprendido entre los años veinte y los cuarenta.

Donació de llibres a la Biblioteca Fages de Climent
Donación de libros a la Biblioteca Fages de Climent

Publicacions

PUBLICACIONES PRÒPIES

Audiovisuales

SALVADOR DALÍ. DIARIS DE JOVENTUT. 1904-1929

El documental produït per la Fundació Dalí i realitzat per DocDoc Films, abraça des del naixement de Dalí, l'any 1904, fins al 1929, el moment crucial en què ingressa en el moviment surrealista i a partir del qual les ciutats de Figueres, Barcelona, Madrid i París esdevenen les geografies del jove Dalí i les escenografies en què té lloc la gestació del geni. Aquest projecte forma part de l'estratègia divulgativa en format audiovisual iniciada el 2015 per la Fundació amb *Dalí. La darrera gran obra* i continuada amb *La vida secreta de Portlligat* (2017) i *Salvador Dalí, a la recerca de la immortalitat* (2018), que ja s'han projectat en nombrosos països. *Salvador Dalí. Diaris de joventut. 1904-1929* es va presentar el 27 de novembre passat a La Cate de Figueres. La direcció és de David Pujol, amb la participació de Montse Aguer i Jordi Artigas, i el guió, de Montse Aguer i David Pujol; la fotografia ha anat a càrrec d'Ivan Carrero i l'edició, de Jordi Muñoz, amb documentació de Rosa M. Maurell, Lucía Moni i Cuca R. Costa, del CED. El documental té una durada de 58 minuts i està disponible en català, castellà, anglès i francès.

El documental anterior, *Salvador Dalí, a la recerca de la immortalitat*, estrenat el 2018, va seguir la seva trajectòria internacional durant tot el 2019 i es va projectar amb notable èxit en cinemes d' Austràlia i Nova Zelanda, el Canadà, Rússia, els Estats Units, la Xina, Taiwan, Itàlia, Finlàndia, Suècia, Letònia, el Regne Unit, França, Croàcia i Polònia.

Videocàpsules

Durant el 2019, DocDoc Films va realitzar una videocàpsula per promocionar l'exposició *Gala/Dalí: imatge i mirall*, organitzada al Castell Gala Dalí de Púbol. Aquesta productora és responsable així mateix de 12 videocàpsules més per al projecte de la «Guia secreta dels museus Dalí», seguint una idea iniciada pel mateix Dalí l'any 1976. Aquest projecte va ser coordinat per Cinzia Azzini de l'Àrea Digital i Lucía Moni i Nuria Casals del CED. El projecte s'estructura en 24 secrets que revelen diferents aspectes de diverses sales, obres i objectes decoratius dels tres espais escenogràfics del Triangle Dalinià.

Catàlegs d'exposició

DALÍ/RAFAEL, UN SOMIEIG PROLONGAT

Publicació didàctica ideada entorn de l'exposició homònima, que versava sobre la relació entre Salvador Dalí i l'artista del Renaixement Rafael Sanzio. Amb textos de Montse Aguer, Irene Civil, Fiona Mata i Lucía Moni, i amb coordinació a càrrec de Nuri Aldeguer i Fiona Mata i disseny d'Alex Gifreu, se'n va fer una tirada de 1.000 exemplars en català, castellà, anglès i francès.

GALA/DALÍ: IMATGE I MIRALL

Catàleg de l'exposició celebrada al Castell Gala Dalí de Púbol. Com a novetat, es va editar també en versió digital i gratuïta. La publicació comprèn imatges de fotògrafs de prestigi internacional, com ara Man Ray, Cecil Beaton, Philippe Halsman o Eric Schaal, així com fotografies inèdites de recent adquisició. Els textos són de Montse Aguer, Bea Crespo, Rosa M. Maurell i l'escriptora Elisabet Riera, amb coordinació a càrrec de Bea Crespo i Rosa M. Maurell i amb disseny d'Alex Gifreu. Se'n va fer una tirada de 250 exemplars en català i castellà. La publicació digital incloïa l'anglès i el francès.

Altres

GUIA DEL CASTELL GALA DALÍ DE PÚBLOL

Reedició de la guia del Castell de Púbol, a càrrec de la Fundació Dalí i de Triangle Postals. A més d'actualitzar-ne els continguts segons les darreres recerques del CED, se n'ha renovat la presentació, que s'acompanya amb fotografies de Jordi Puig. Els textos són de Montse Aguer i Antoni Pitxot i la direcció, de Jordi Puig, amb la coordinació de Clara Silvestre, del CED; els responsables del disseny gràfic i la maquetació són Joan Colomer i Vador Minobis. En total se'n va fer una tirada de 5.000 exemplars en català, castellà, anglès, francès, alemany, italià i rus.

Durant el 2019, a més, es va col·laborar en la confecció d'uns itineraris educatius que es publicaran properament al web: un itinerari familiar pel Museu Dalí, que pretén ser una guia per descobrir aquest espai en família, i el recorregut virtual «Dalí i la ciència», centrat en l'obra de temàtica científica, que tant va interessar Dalí al llarg de la seva vida. Aquests itineraris, ideats a partir dels estudis del CED i de l'experiència divulgadora de l'equip educatiu, han estat concebuts com un complement per enriquir la difusió i l'estudi de l'obra de l'artista i s'adrecen especialment al sector educatiu, però també a tot tipus de públic en general.

COL-LABORACIÓ EN EDICIONS DE TERCERS

Catàlegs d'exposició

DALÍ. UNE HISTOIRE DE LA PEINTURE

Catàleg de l'exposició celebrada al Grimaldi Forum de Mònaco, que inclou diferents assaigs al voltant del protagonisme de Dalí en la història de l'art i de la pintura, amb textos de Montse Aguer, Laura Bartolomé, Estrella de Diego, Lucía Moni, Torsten Otte, Pilar Parcerisas, Astrid Ruffa i Òscar Tusquets. A més, conté la catalogació de les obres exposades, amb documentació de Clara Silvestre. L'edició, en format bilingüe francès/anglès, va anar a càrrec de Grimaldi Forum i Hazan.

Publicaciones

PUBLICACIONES PROPIAS

Audiovisuales

SALVADOR DALÍ. DIARIOS DE JUVENTUD. 1904-1929

El documental *Salvador Dalí. Diarios de juventud. 1904-1929*, producido por la Fundación Dalí y realizado por DocDoc Films, abarca desde el nacimiento de Dalí, en 1904, hasta 1929, el momento crucial en que ingresa en el movimiento surrealista y a partir del cual las ciudades de Figueres, Barcelona, Madrid y París se convierten en las geografías del joven Dalí y en las escenografías donde tiene lugar la gestación del genio. Este proyecto forma parte de la estrategia divulgativa en formato audiovisual iniciada en 2015 por la Fundación con Dalí. La última gran obra y continuada con *La vida secreta de Portlligat* (2017) y *Salvador Dalí, en busca de la inmortalidad* (2018), que ya se han proyectado en numerosos países. *Salvador Dalí. Diarios de juventud. 1904-1929* se presentó el pasado 27 de noviembre en La Cate de Figueres. La dirección es de David Pujol, con la participación de Montse Aguer y Jordi Artigas, y el guión, de Montse Aguer y David Pujol; la fotografía ha ido a cargo de Ivan Carrero y la edición, de Jordi Muñoz, con documentación de Rosa M. Maurell, Lucía Moni y Cuca R. Costa, del CED. El documental tiene una duración de 58 minutos y está disponible en catalán, castellano, inglés y francés.

El documental anterior, *Salvador Dalí, en busca de la inmortalidad*, estrenado en 2018, siguió su trayectoria internacional durante todo 2019 y se proyectó con notable éxito en cines de Australia y Nueva Zelanda, Canadá, Rusia, Estados Unidos, China, Taiwán, Italia, Finlandia, Suecia, Letonia, Reino Unido, Francia, Croacia y Polonia.

Videocápsulas

Durante 2019, DocDoc Films realizó una videocápsula para promocionar la exposición *Gala/Dalí: imagen y espejo*, organizada en el Castillo Gala Dalí de Púbol. Esta productora es responsable así mismo de 12 videocápsulas más para el proyecto de la «Guía secreta de los museos Dalí», siguiendo una idea iniciada por el propio Dalí en 1976. Este proyecto fue coordinado por Cinzia Azzini del Área Digital, y Lucía Moni y Nùria Casals del CED. Se estructura en 24 secretos que revelan distintos aspectos de diversas salas, obras y objetos decorativos de los tres espacios escenográficos del Triángulo Daliniano.

Catálogos de exposición

DALÍ/RAFAEL, UNA PROLONGADA ENSOÑACIÓN

Publicación didáctica ideada en torno a la exposición homónima, que versaba sobre la relación entre Salvador Dalí y el artista del Renacimiento Rafael Sanzio. Con textos de Montse Aguer, Irene Civil, Fiona Mata y Lucía Moni, y con coordinación a cargo de Nuri Aldeguer y Fiona Mata y diseño de Alex Gifreu, se hizo una tirada de 1.000 ejemplares en catalán, castellano, inglés y francés.

GALA/DALÍ: IMAGEN Y ESPEJO

Catálogo de la exposición celebrada en el Castillo Gala Dalí de Púbol. Como novedad, se editó también en versión digital y gratuita. La publicación comprende imágenes de fotógrafos de prestigio internacional, como Man Ray, Cecil Beaton, Philippe Halsman o Eric Schaal, así como fotografías inèdites de reciente adquisición. Los textos son de Montse Aguer, Bea Crespo, Rosa M. Maurell y la escritora Elisabet Riera, con coordinación a cargo de Bea Crespo y Rosa M. Maurell y diseño de Alex Gifreu. Se hizo una tirada de 250 ejemplares en catalán y castellano. La publicación digital incluía el inglés y el francés.

Otros

GUIA DEL CASTILLO GALA DALÍ DE PÚBLOL

Reedición de la guía del Castillo de Púbol, a cargo de la Fundación Dalí y de Triangle Postals. Además de actualizar los contenidos según las últimas investigaciones del CED, se ha renovado la presentación, que se acompaña con fotografías de Jordi Puig. Los textos son de Montse Aguer y Antoni Pitxot, y la dirección, de Jordi Puig, con la coordinación de Clara Silvestre, del CED; los responsables del diseño gráfico y la maquetación son Joan Colomer y Vador Minobis. En total se hizo una tirada de 5.000 ejemplares en catalán, castellano, inglés, francés, alemán, italiano y ruso.

Durante 2019, además, se colaboró en la confección de unos itinerarios educativos que se publicarán próximamente en la web: un itinerario familiar por el Museo Dalí, que pretende ser una guía para descubrir este espacio en familia, y el recorrido virtual «Dalí y la ciencia», centrado en la obra de temática científica, que tanto interesó a Dalí a lo largo de su vida. Estos itinerarios, ideados a partir de los estudios del CED y de la experiencia divulgadora del equipo educativo, han sido concebidos como un complemento para enriquecer la difusión y el estudio de la obra del artista y se dirigen especialmente al sector educativo, pero también a todo tipo de público en general.

COLABORACIÓN EN EDICIONES DE TERCEROS

Catálogos de exposición

DALÍ. UNE HISTOIRE DE LA PEINTURE

Catálogo de la exposición celebrada en el Grimaldi Forum de Mònaco que incluye diferentes ensayos en torno al protagonismo de Dalí en la historia del arte y de la pintura, con textos de Montse Aguer, Laura Bartolomé, Estrella de Diego, Lucía Moni, Torsten Otte, Pilar Parcerisas, Astrid Ruffa y Òscar Tusquets. Además, contiene la catalogación de las obras expuestas, con documentación de Clara Silvestre. La edición, en formato bilingüe francés/inglés, estuvo a cargo de Grimaldi Forum y Hazan.

**Educació i
activitats culturals**

**Educación y
actividades culturales**

Educació

L'any 2019 es va confirmar una recuperació de les xifres de visitants als museus Dalí (+3,98%) que també es va reflectir en les visites didàctiques, amb un increment del 2,2% respecte al 2018. Aquest augment es deu sobretot a la recuperació dels estudiants francesos, que van ser els principals afectats, en el passat, per les restriccions imposades a conseqüència dels atemptats terroristes a França. L'anàlisi dels resultats obtinguts confirma les dades següents per al conjunt de l'exercici 2019: en total es van comptabilitzar 1.439 visites i activitats, amb un 93% d'usuaris repetidors i en 7 idiomes, concretament el català (39%), el francès (39%), l'anglès (13%), el castellà (5%), l'italià (3%) i l'alemany i l'holandès (1%). Els usuaris procedien de 28 països: Catalunya (40%) i la resta d'Espanya (4%), França (37%), els Estats Units i el Canadà (7%), Itàlia (4%), el Regne Unit (2%), Bèlgica (1%), Alemanya (1%), altres països europeus (3%) i altres de la resta del món (1%). Per tipologies de grups, la distribució va ser la següent: educació infantil (3-5 anys), 7%; primària (6-12 anys), 21%; secundària (13-15 anys), 52%; batxillerat (16-18 anys), 9%; universitaris, 6%; i adults, Amics i visites il·lustres, 5%.

La principal activitat del Servei Educatiu es va centrar a donar resposta a la gran demanda de visites guiades escolars. El fet que els usuaris acollits durant el 2019 procedissin de 28 països diferents suposa la consolidació de la política d'internacionalització de la nostra entitat també en l'àmbit educatiu. Aquesta diversitat cultural ens obliga a adaptar les visites als diferents perfils i a les particularitats de cada grup, tasca que representa un dels nostres principals reptes. Durant l'exercici passat, amb una intenció divulgadora clara, es van organitzar, com en anys anteriors, activitats complementàries, visites i tallers adreçats a diferents tipus de públic: visites familiars als museus; activitats i visites per a l'associació Amics dels Museus Dalí, com ara les «Visites de petit format»; visites guiades a les exposicions temporals per al públic general; sessions especialment concebudes per a docents; visites –en alguns casos privades– per a grups especials, per a VIP, per a centres o col·lectius amb necessitats específiques, entre d'altres.

Tallers i visita guiada oferts pel Servei Educatiu

Conferències i seminaris

Montse Aguer, directora dels Museus Dalí, va presentar l'exposició *Dalí. Une histoire de la peinture* als mitjans de premsa internacionals, a París, i també als mitjans locals del Principat de Mònaco.

El secretari general de la Fundació, Lluís Peñuelas, va pronunciar a Madrid una conferència sobre la problemàtica de les falsificacions d'obres d'art en el marc del seminari «Protección jurídica del patrimonio cultural español», organitzat per l'Institut del Patrimoni Cultural de Espanya, del Ministeri de Cultura.

El gerent de la Fundació Dalí, Joan Manuel Sevillano, va participar en la trobada Single-Artist Museums Meeting, que va organitzar el Van Gogh Museum d'Amsterdam. Així mateix, va oferir una ponència a l'Institut Le Rosey, a Suïssa, amb motiu de l'International Festival of Education.

Carme Ruiz, curadora en cap, va pronunciar la conferència «Ciència. Renaixement i Dalí: un estremiment sísmic», una activitat oferta a iniciativa dels Amics dels Museus Dalí en el marc de la 4a Jornada «Science Needs You!», que organitzava l'Associació Catalana per a la Divulgació Científica. També va participar en la taula rodona «La bomba atòmica: la fi de la primera Revolució Quàntica i el Dalí Atòmic», que, moderada pel fotoperiodista i historiador Robin Townsend, va comptar així mateix amb la presència de José Ignacio Latorre, catedràtic de Física Teòrica de la Universitat de Barcelona.

Laura Bartolomé, curadora, va oferir una xerrada sobre els museus Dalí als alumnes del CFGS d'Animació Sociocultural de l'Institut s'Agulla de Blanes.

Imma Parada, cap de Comunicació i Protocol, va impartir dues classes sobre la Fundació Dalí i la seva estratègia comunicativa als estudiants de la Facultat de Turisme de la Universitat de Girona.

Educación

En el año 2019 se confirmó una recuperación de las cifras de visitantes a los museos Dalí (+3,98%) que también se reflejó en las visitas didácticas, con un incremento del 2,2% respecto a 2018. Este aumento se debe sobre todo a la recuperación de los estudiantes franceses, que fueron los principales afectados, en el pasado, por las restricciones impuestas a consecuencia de los atentados terroristas en Francia. El análisis de los resultados obtenidos confirma los datos siguientes para el conjunto del ejercicio 2019: en total se contabilizaron 1.439 visitas y actividades, con un 93% de usuarios repetidores y en 7 idiomas, concretamente el catalán (39%), el francés (39%), el inglés (13%), el castellano (5%), el italiano (3%) y el alemán y el holandés (1%). Los usuarios procedían de 28 países: Cataluña (40%) y el resto de España (4%), Francia (37%), Estados Unidos y Canadá (7%), Italia (4%), Reino Unido (2%), Bélgica (1%), Alemania (1%), otros países europeos (3%) y otros del resto del mundo (1%). Por tipologías de grupos, la distribución fue la siguiente: educación infantil (3-5 años), 7%; primaria (6-12 años), 21%; secundaria (13-15 años), 52%; bachillerato (16-18 años), 9%; universitarios, 6%; y adultos, Amics y visitas ilustres, 5%.

La principal actividad del Servicio Educativo se centró en dar respuesta a la gran demanda de visitas guiadas escolares. El hecho de que los usuarios acogidos durante 2019 procedieran de 28 países diferentes supuso la consolidación de la política de internacionalización de nuestra entidad también en el ámbito educativo. Esta diversidad cultural nos obliga a adaptar las visitas a los diferentes perfiles y a las particularidades de cada grupo, tarea que representa uno de nuestros principales retos. Durante el ejercicio pasado, con una clara intención divulgadora, se organizaron, como en años anteriores, actividades complementarias, visitas y talleres dirigidos a diferentes tipos de público: visitas familiares a los museos; actividades y visitas para la Asociación d'Amics dels Museus Dalí, como por ejemplo las «Visitas de pequeño formato»; visitas guiadas a las exposiciones temporales para el público general; sesiones especialmente concebidas para docentes; visitas –en algunos casos privadas– para grupos especiales, para VIP, para centros o colectivos con necesidades específicas, entre otras.

Talleres y visita guiada ofrecidos por el Servicio Educativo

Conferencias y seminarios

Montse Aguer, directora de los Museos Dalí, presentó la exposición *Dalí. Une histoire de la peinture* a los medios de prensa internacionales, en París, y también a los medios locales del Principado de Mónaco.

El secretario general de la Fundación, Lluís Peñuelas, pronunció en Madrid una conferencia sobre la problemática de las falsificaciones de obras de arte en el marco del seminario «Protección jurídica del patrimonio cultural español», organizado por el Instituto del Patrimonio Cultural de España, del Ministerio de Cultura.

El gerente de la Fundación Dalí, Joan Manuel Sevillano, participó en el encuentro Single-Artist Museums Meeting, que organizó el Van Gogh Museum de Amsterdam. Así mismo, ofreció una ponencia en el Institut Le Rosey, en Suiza, con motivo del International Festival of Education.

Carme Ruiz, curadora en jefe, pronunció la conferencia «Ciència. Renaixement i Dalí: un estremiment sísmic», una activitat ofercida a iniciativa de los Amics dels Museus Dalí en el marco de la 4.ª Jornada «Science Needs You!», que organizaba la Associació Catalana per a la Divulgació Científica. También participó en la mesa redonda «La bomba atòmica: la fi de la primera Revolució Quàntica i el Dalí Atòmic», que, moderada por el fotoperiodista e historiador Robin Townsend, contó así mismo con la presencia de José Ignacio Latorre, catedrático de Física Teórica de la Universitat de Barcelona.

Laura Bartolomé, curadora, ofreció una charla sobre los museos Dalí a los alumnos del CFGS de Animación Sociocultural del Instituto S'Agulla de Blanes.

Imma Parada, jefa de Comunicación y Protocolo, impartió dos clases sobre la Fundación Dalí y su estrategia comunicativa a los estudiantes de la Facultad de Turismo de la Universitat de Girona.

Altres activitats

CONCERT AL CASTELL GALA DALÍ DE PÚBOL

Els jardins del Castell Gala Dalí van ser l'escenari del concert ofert per Núria Graham dins la programació del festival de música ÍTACA, nascut a la Pera. La Fundació col·labora cada any en aquest esdeveniment cedint gratuïtament els espais del Castell i els serveis logístics necessaris. El concert es va celebrar el 14 de juny i la cantant hi va presentar el segon disc d'estudi que ha publicat, *Does it ring a bell?* Les 180 localitats posades a la venda es van exhaurir.

Visites il·lustres

De l'àmbit polític, durant el 2019 van visitar el Teatre-Museu Dalí la delegada del Govern espanyol a Catalunya, Teresa Cunillera, els presidents de les diputacions de València i Girona, Antoni Francesc Gaspar i Miquel Noguer, respectivament, i una representació del partit polític Ciudadanos presidida per Héctor Amelló. Pel que fa a l'esfera cultural, es va rebre la visita del president de l'Acadèmia del Cinema de Hollywood, David Rubin. Així mateix van visitar el museu figuerenc un nombrós grup de personal del Museu Nacional d'Art de Catalunya, la banda musical Morat, que actuava en el festival Sons del Món, i els guanyadors de *MasterChef* Uruguai.

La Casa-Museu Salvador Dalí de Portlligat, per la seva banda, va obrir les portes a l'expresident de Colòmbia Álvaro Uribe i a l'exentrenador del Barça Josep Guardiola. Finalment, el Castell Gala Dalí de Púbol va ser l'espai escollit pel president de la Generalitat de Catalunya, Quim Torra, en visita privada, per la dissenyadora de moda xinesa Guo Pei, per l'actor Eduardo Casanova i per l'expresident del Barça Sandro Rosell.

Col·laboracions amb l'entorn educatiu i cultural

Al llarg del 2019, com de costum, es va col·laborar amb diversos centres educatius i entitats culturals de l'entorn de la Fundació, ja sigui participant en activitats o bé a través d'ajuts. Es tracta de col·laboracions que incrementen la presència dels museus Dalí en els principals esdeveniments culturals de Figueres i l'Empordà, i que contribueixen a visibilitzar la seva implicació en el territori. Aquí en destacarem les següents:

– Participació, per invitació de l'Institut Narcís Monturiol de Figueres, en el *workshop* «English Time», una jornada dedicada a la divulgació artística a través de la llengua anglesa que va aplegar uns 400 estudiants de diferents escoles de Figueres i que es va organitzar amb la col·laboració dels museus de l'Exili, de l'Empordà i del Joguet de Catalunya, de l'Aula de Teatre i del projecte English Corner Institut.

– Seguiment dels convenis amb les escoles Salvador Dalí de Figueres i Pedra Blanca de la Pera, a les quals es dona un suport particular per tal de facilitar el coneixement de Salvador Dalí i els museus a través dels respectius projectes de centre.

– Col·laboració en el projecte integrat dels alumnes d'Hoteleria i Vendes del Centre de Formació Integrat Ferran Sunyer de Figueres i d'un centre de Tànger, en el marc del projecte «Ciutat Oberta», juntament amb l'Institut Català Internacional per la Pau.

– Participació en el Dia Internacional de l'Art amb l'activitat «Salvador Dalí. De museu a museu amb art i charleston», coorganitzada amb els museus de l'Empordà i del Joguet de Figueres. La bona acollida que va tenir la iniciativa ha fet que es prengui com a model per a futures activitats a la ciutat.

– Col·laboració amb AGITART i el Festival Internacional de Dansa «Figueres es MOU», juntament amb els altres museus de la ciutat, consistent a facilitar entrades als ballarins, que provenien d'arreu del món.

– Col·laboració amb la Diputació de Girona a través del programa de patrimoni cultural i educació «Índika», que permet facilitar unes condicions econòmiques especials a les escoles de les comarques de Girona.

Cal assenyalar també que Montse Aguer és patrona del Museo Reina Sofía de Madrid i que forma part del Consell Assessor del Campus Patrimoni Cultural i Natural de la Universitat de Girona.

Personal del MNAC durant la visita a Figueres
Personal del MNAC durante la visita a Figueres

Otras actividades

CONCIERTO EN EL CASTILLO GALA DALÍ DE PÚBOL

Los jardines del Castillo Gala Dalí fueron el escenario del concierto ofrecido por Núria Graham dentro de la programación del festival de música ÍTACA, nacido en La Pera. La Fundación colabora cada año en este evento cediendo gratuitamente los espacios del Castillo y los servicios logísticos necesarios. En este concierto, que se celebró el 14 de junio, la cantante presentó su segundo disco de estudio, titulado *Does it ring a bell?* Las 180 localidades puestas a la venta se agotaron.

Visitas ilustres

Del ámbito político, durante 2019 visitaron el Teatro-Museo Dalí la delegada del Gobierno español en Cataluña, Teresa Cunillera, los presidentes de las diputaciones de Valencia y Girona, Antoni Francesc Gaspar i Miquel Noguer, respectivamente, y una representación del partido político Ciudadanos presidida por Héctor Amelló. En lo que se refiere a la esfera cultural, se recibió la visita del presidente de la Academia del Cine de Hollywood, David Rubin. Asimismo visitaron el museo de Figueres un nutrido grupo de personal del Museo Nacional d'Art de Catalunya, de la banda musical Morat, que actuaba en el festival Sons del Món, y de los ganadores de *MasterChef* Uruguay.

La Casa-Museo Salvador Dalí de Portlligat, por su parte, abrió las puertas al expresidente de Colombia Álvaro Uribe y al exentrenador del Barça Josep Guardiola. Finalmente, el Castillo Gala Dalí de Púbol fue el espacio escogido por el presidente de la Generalitat de Cataluña, Quim Torra, en visita privada, la diseñadora de moda china Guo Pei, por el actor Eduardo Casanova y por el expresidente del Barça Sandro Rosell.

Colaboraciones con el entorno educativo y cultural

A lo largo de 2019, como de costumbre, se colaboró con varios centros educativos y entidades culturales del entorno de la Fundación, ya sea participando en actividades o bien a través de ayudas. Se trata de colaboraciones que incrementan la presencia de los museos Dalí en los principales eventos culturales de Figueres y el Empordà, y que contribuyen a visibilizar su implicación en el territorio. Aquí destacaremos las siguientes:

– Participación, por invitación del Instituto Narcís Monturiol de Figueres, en el *workshop* «English Time», una jornada dedicada a la divulgación artística a través de la lengua inglesa que reunió a unos 400 estudiantes de diferentes escuelas de Figueres y que se organizó con la colaboración del Museo de l'Exili, de l'Empordà y del Joguet de Catalunya, el Aula de Teatre y el proyecto English Corner Institut.

– Seguimiento de los convenios con las escuelas Salvador Dalí de Figueres y Pedra Blanca de La Pera, a las que se presta un apoyo particular para facilitar el conocimiento de Salvador Dalí y los museos a través de los respectivos proyectos de centro.

– Colaboración en el proyecto integrado de los alumnos de Hostelería y Ventas del Centro de Formación Integrado Ferran Sunyer de Figueres y de un centro de Tànger, en el marco del proyecto «Ciutat Oberta», junto con el Institut Català Internacional per la Pau.

– Participación en el Día Internacional del Arte con la actividad «Salvador Dalí. De museo en museo con arte y charleston», coorganizada con el Museo de l'Empordà y el Museo del Joguet de Figueres. La buena acogida que tuvo la iniciativa ha hecho que se tome como modelo para futuras actividades en la ciudad.

– Colaboración con AGITART y el Festival Internacional de Danza «Figueres es MOU», junto con los demás museos de la ciudad, consistente en facilitar entradas a los bailarines, que provenían de todo el mundo.

– Colaboración con la Diputación de Girona a través del programa de patrimonio cultural y educación «Índika», que permite facilitar unas condiciones económicas especiales a las escuelas de la provincia de Girona.

Cabe señalar también que Montse Aguer es patrona del Museo Reina Sofía de Madrid y forma parte del Consejo Asesor del Campus Patrimonio Cultural y Natural de la Universitat de Girona.

La dissenyadora Guo Pei amb Montse Aguer
La diseñadora Guo Pei con Montse Aguer

Patrociniis

MUSEU DE L'EMPORDÀ

La Fundació Gala-Salvador Dalí contribueix cada any a la conservació i la difusió del patrimoni cultural de Figueres i de la seva comarca amb una aportació econòmica al Museu de l'Empordà. Aquesta quantitat, que en l'exercici 2019 va ser de 32.997,31 euros, es destina al manteniment i la promoció del museu esmentat i al finançament de les seves activitats culturals.

AMICS DELS MUSEUS DALÍ

Aquesta associació privada, promoguda per la Fundació Dalí, persegueix finalitats d'interès general coincidents amb les de la nostra entitat, motiu pel qual el 2019 es va acordar col·laborar en les seves activitats amb una aportació de 14.400 euros.

Pilar aixecat per la Colla Castellera de Figueres
Pilar levantado por la Colla Castellera de Figueres

Amics dels Museus Dalí

Durant el 2019, les activitats dels Amics es van basar a consolidar iniciatives i a engegar col·laboracions amb altres entitats de Figueres i de la seva comarca. Una de les principals novetats va ser el treball en comú amb el projecte educatiu «Ksameu», impulsat per la Fundació Privada Escola Sant Vicenç de Paül. Gràcies a aquest acord, mig centenar d'adolescents i joves van participar en una activitat cultural i lúdica elaborada expressament per a l'ocasió. Les «Visites de petit format», d'altra banda, van mantenir el seu protagonisme amb cinc convocatòries, que van permetre als socis conèixer en profunditat l'oli *Explosió de fe mística en el centre d'una catedral*, l'exposició *El molí. Paisatge de Cadaqués* –primer a Púbol i, després, a Figueres– i les obres *Galarina* i «*L'escola d'Atenes*» i «*L'incendi del Borgo*».

El 2 de març es va organitzar una sortida cultural a Perpinyà, amb guiatge a càrrec de Joan Casagran, per visitar dues exposicions temporals de fotografies: *Dalí homage*, al convent dels Mínims, i *Dalí, immortalisé par les photographes de «L'Indépendant»*, a la seu d'aquest diari. El 6 de juliol es va veure a Girona la mostra *Faraó. Rei d'Egipte*, que va tenir lloc al CaixaForum, i es van visitar els Banys Àrabs; la jornada va acabar a Púbol amb una visita comentada a l'exposició temporal *Gala/Dalí: imatge i mirall* que va ser oferta per Bea Crespo, membre del CED.

El 8 de juny, els Amics van homenatjar el restaurador Lluís Duran, amb qui Salvador Dalí va mantenir una gran relació, per mitjà d'un sopar tertúlia inclòs entre les activitats paral·leles organitzades amb motiu de l'exposició *El país dels cuiners. De Ca la Teta a elBulli*, al Museu de l'Empordà, que els socis van poder visitar en un recorregut guiat pels seus comissaris. La conferència «Anna M. Dalí vista pel seu germà i/o viceversa. La relació pictòrica i literària entre ambdós germans», de Blanca Sala Reig, va servir, el 23 d'octubre, per recordar Anna Maria i Salvador Dalí en l'any en què es complia el trentè aniversari del traspàs de l'artista. La conferència «Emilio Pérez Piñero. El arquitecto de Dalí», a càrrec d'Emilio Pérez Belda, va posar el punt final a les diverses activitats que es van organitzar a Figueres per retre homenatge a l'artífex de la cúpula, impulsades pel vicepresident de la Societat Catalana de Tecnologia de l'Institut d'Estudis Catalans, Fede Luque.

Al llarg de l'exercici passat, els Amics dels Museus Dalí també es van sumar a altres celebracions que van tenir lloc a Figueres. Amb motiu del centenari de la Unió Esportiva Figueres, així, es va programar la conferència «Dalí també pintava el futbol», que Josep Playà va oferir el 21 de març.

Patrociniis

MUSEU DE L'EMPORDÀ

La Fundació Gala-Salvador Dalí contribueix cada any a la conservació i la difusió del patrimoni cultural de Figueres i de la seva comarca amb una aportació econòmica al Museu de l'Empordà. Esta cantidad, que en el ejercicio 2019 fue de 32.997,31 euros, se destina al mantenimiento y la promoción del mencionado museo y a la financiación de sus actividades culturales.

AMICS DELS MUSEUS DALÍ

Esta asociación privada, promovida por la Fundación Dalí, persigue fines de interés general coincidentes con los de nuestra entidad, por lo que en 2019 se acordó colaborar en sus actividades con una aportación de 14.400 euros.

Participació dels Amics a la visita de l'exposició sobre Dalí i Rafael i conferència d'Emilio Pérez Belda
Participación de los Amics a la visita de la exposición sobre Dalí y Rafael y conferencia de Emilio Pérez Belda

Amics dels Museus Dalí

Durante 2019, las actividades de los Amics se basaron en consolidar iniciativas y en poner en marcha colaboraciones con otras entidades de Figueres y de su comarca. Una de las principales novedades fue el trabajo en común con el proyecto educativo «Ksameu», impulsado por la Fundación Privada Escola San Vicenç de Paül. Gracias a este acuerdo, medio centenar de adolescentes y jóvenes participaron en una actividad cultural y lúdica elaborada expresamente para la ocasión. Las «Visitas de pequeño formato», por otro lado, mantuvieron su protagonismo con cinco convocatorias, que permitieron a los socios conocer en profundidad el óleo *Explosión de fe mística en el centro de una catedral*, la exposición *El molino. Paisaje de Cadaqués* –primero en Púbol y, después, en Figueres– y las obras *Galarina* y «*La escuela de Atenas*» y «*El incendio del Borgo*».

El 2 de marzo se organizó una salida cultural a Perpinyán, guiada por Joan Casagran, para visitar dos exposiciones temporales de fotografías: *Dalí homage*, en el convento de los Mínimos, y *Dalí, immortalisé par les photographes de «L'Indépendant»*, en la sede de este diario. El 6 de julio se visitaron en Girona la muestra *Faraón. Rey de Egipto*, que tuvo lugar en el CaixaForum, y los Baños Árabes; la jornada acabó en Púbol con una visita comentada a la exposición temporal *Gala/Dalí: imagen y espejo* que fue ofrecida por Bea Crespo, miembro del CED.

El 8 de junio, los Amics homenajearon al restaurador Lluís Duran, con quien Salvador Dalí mantuvo una gran relación, por medio de una cena-tertulia incluida entre las actividades paralelas organizadas con motivo de la exposición *El país dels cuiners. De Ca la Teta a elBulli*, en el Museu de l'Empordà, que los socios pudieron visitar en un recorrido guiado por sus comisarios. La conferencia «Anna M. Dalí vista pel seu germà i/o viceversa. La relació pictòrica i literària entre ambdós germans», de Blanca Sala Reig, sirvió, el 23 de octubre, para recordar a Anna Maria y Salvador Dalí en el año en que se cumplía el trigésimo aniversario de la muerte del artista. La conferencia «Emilio Pérez Piñero. El arquitecto de Dalí», a cargo de Emilio Pérez Belda, puso el punto final a las diversas actividades que se organizaron en Figueres para rendir homenaje al artífice de la cúpula, impulsadas por el vicepresidente de la Societat Catalana de Tecnologia del Institut d'Estudis Catalans, Fede Luque.

A lo largo del pasado ejercicio, los Amics dels Museus Dalí también se sumaron a otras celebraciones que tuvieron lugar en Figueres. Con motivo del centenario de la Unió Esportiva Figueres, así, se programó la conferencia «Dalí també pintava el futbol», que Josep Playà ofreció el 21 de marzo.

El 13 de juny, l'Any Carles Fages de Climent es va clausurar sota la cúpula del Teatre-Museu amb la presentació del llibre *Fages - Dalí. Genis i amics*, de Josep Playà, que va incloure una conversa entre l'autor i l'escriptora Mercè Cuartiella. L'entitat també va ser jurat, un any més, del Concurs de Creus de Maig que se celebra a Figueres en el marc de les Fires i Festes de la Santa Creu; el premi a la composició floral més surrealista es va atorgar a la presentada pel Centre Penitenciari Puig de les Basses. L'associació va col·laborar així mateix en el Concurs d'Alioli de Creixell, amb el premi a la salsa més surrealista, i va organitzar una sortida perquè els socis poguessin gaudir de la renovada visita als llums de Nadal inspirats en obres de Salvador Dalí.

1

Durant el 2019, els Amics dels Museus Dalí també es van sumar a les diferents propostes del Servei Educatiu de la Fundació, com ara les activitats organitzades en el marc del festival Som Cultura, les tres edicions de l'acció «El Museu vist per...», el Dia Internacional de l'Art, el taller infantil de Nadal i la Nit dels Museus, al Castell de Púbol.

3

A més, el 19 de setembre es va oferir la conferència «Ciència. Renaixement i Dalí: un estremiment sísmic», que va anar a càrrec de Carme Ruiz, curadora en cap de la Fundació, i que estava basada en l'exposició *Dalí atòmic*, celebrada al CaixaForum de Sevilla i de Saragossa. També es va assistir a dues visites guiades a la segona fase de l'exposició *Dalí/Rafael, un somieig prolongat* a càrrec de Fiona Mata, del CED. El 27 de novembre, finalment, es va organitzar a La Cate de Figueres, juntament amb la Fundació, la presentació del darrer documental, titulat *Salvador Dalí. Diaris de joventut. 1904-1929*. El cap de setmana del 5 al 7 d'abril, d'altra banda, va tenir lloc a Girona el congrés nacional de la Federació Espanyola de Amigos de los Museos, en què l'associació va participar activament, a més d'exercir com a amfitriona durant la visita al Teatre-Museu Dalí.

Els Amics dels Museus Dalí van iniciar la temporada de visites nocturnes al Teatre-Museu amb la tradicional trobada estival dels socis i amb l'assistència al concert de l'orquestra Versatile del Casino Menestral Figuerenc, que va oferir un repertori relacionat amb la vida de Salvador Dalí.

1, 2, 3. "El Museu vist per..." a càrrec d'Alicia Kopf, Vicenç Pagès i Gemma Ruiz + Albert Forns
"El Museu vist per..." a càrrec d'Alicia Kopf, Vicenç Pagès i Gemma Ruiz + Albert Forns

2

El 13 de junio, el Año Carles Fages de Climent se clausuró bajo la cúpula del Teatro-Museo con la presentación del libro *Fages - Dalí. Genis i amics*, de Josep Playà, que incluyó una conversación entre el autor y la escritora Mercè Cuartiella. La entidad también fue jurado, un año más, del Concurso de Cruces de Mayo que se celebra en Figueres en el marco de las Ferias y Fiestas de la Santa Creu; el premio a la composición floral más surrealista se otorgó a la presentada por el Centro Penitenciario Puig de les Basses. La asociación colaboró así mismo en el Concurso de Alioli de Creixell, con el premio a la salsa más surrealista, y organizó una salida para que los socios pudieran disfrutar de la renovada visita a las luces de Navidad inspiradas en obras de Salvador Dalí.

Durante 2019, los Amics dels Museus Dalí también se sumaron a las diferentes propuestas del Servicio Educativo de la Fundación, como las actividades organizadas en el marco del festival Som Cultura, las tres ediciones de la acción «El Museo visto por...», el Día Internacional del Arte, el taller infantil de Navidad y la Noche de los Museos, en el Castillo de Púbol.

Además, el 19 de septiembre se ofreció la conferencia «Ciencia. Renacimiento i Dalí: un estremiment sísmic», que estuvo a cargo de Carme Ruiz, curadora en jefe de la Fundación, y que estaba basada en la exposición *Dalí atómico*, celebrada en los CaixaForum de Sevilla y de Zaragoza. También se asistió a dos visitas guiadas a la segunda fase de la exposición *Dalí/Rafael, una prolongada ensoñación* a cargo de Fiona Mata, del CED. El 27 de noviembre, finalmente, se organizó en La Cate de Figueres, junto con la Fundación, la presentación del último documental, titulado *Salvador Dalí. Diarios de juventud. 1904-1929*. El fin de semana del 5 al 7 de abril, por otro lado, tuvo lugar en Girona el congreso nacional de la Federación Española de Amigos de los Museos, en que la asociación participó activamente, además de ejercer como anfitriona durante la visita al Teatre-Museu Dalí.

Los Amics dels Museus Dalí iniciaron la temporada de visitas nocturnas al Teatre-Museo con el tradicional encuentro estival de los socios y con la asistencia al concierto de la orquesta Versatile del Casino Menestral Figuerenc, que ofreció un repertorio relacionado con la vida de Salvador Dalí.

4. Concert a càrrec de l'orquestra Versatile del Casino Menestral
Concierto a cargo de la orquesta Versatile del Casino Menestral
5. Estrena a Figueres del darrer documental
Estreno en Figueres del último documental

**Autenticació,
defensa de l'obra
i gestió dels drets**

**Autenticación,
defensa de la obra y
gestión de los derechos**

Autenticació

L'any 2019 va veure l'inici d'una campanya que s'emmarca en una estratègia comunicativa, divulgativa i científica concebuda per conèixer millor els serveis d'expertització de la Fundació al mercat de l'art. La primera acció va consistir en un reportatge que el *Telenotícies* de Televisió de Catalunya va dedicar en *prime time* a l'atenció oferta als galeristes per la Comissió d'Acreditació i Catalogació. Les càmeres van accedir per primera vegada a les reunions dels experts, que se celebren a porta tancada i en què es delibera sobre l'autoria de les obres sotmeses a estudi.

Durant l'exercici passat, la Comissió d'Acreditació i Catalogació va atendre 246 peticions de peritaje, 153 de les quals van ser desestimades perquè no complien els requisits exigits pel protocol; en total, es van acceptar per al seu estudi 93 dibuixos i pintures. De les 51 obres finalment analitzades, 23 van ser atribuïdes a Salvador Dalí, 19 es van considerar no atribuïdes al mestre, i en 5 casos no es va disposar d'elements suficients per emetre un dictamen positiu. A hores d'ara, romanen en curs 4 obres.

Reunió dels experts gravada per TV3
Reunión de los expertos grabada por TV3

Defensa de l'obra

El fet que l'Estat espanyol, com a hereu únic de l'artista, cedeixi en exclusiva a la Fundació la gestió, l'explotació i l'administració dels drets immaterials lligats a l'obra i a la persona de Salvador Dalí atorga a l'entitat un marge de creixement que no és comparable al de cap altra institució cultural d'arreu del món.

La consolidació de la Fundació com a gestora internacional dels drets de Salvador Dalí ha modificat les seves necessitats pel que fa a assessorament jurídic, que actualment se centren en la protecció i la salvaguarda dels drets que gestiona així com en l'establiment dels mecanismes idonis per explotar-los i defensar-los.

Unir aquestes dues funcions implica obligatòriament marcar amb precisió les línies generals d'actuació de la Fundació en cadascuna de les seves vessants –econòmica, social i cultural–, fixar uns paràmetres molt definits que permetin realitzar amb èxit els projectes i reforçar la posició de l'entitat en un mercat cada cop més plural i complex.

En aquest sentit, es vetlla perquè l'actuació de la Fundació sigui coherent amb els seus objectius fundacionals, i es treballa en la protecció i la defensa de l'obra i els drets per tal de consolidar l'entitat com el referent únic en el mercat de l'art.

D'aquesta manera, quan es detecta una infracció –també a Internet– s'inicia el procés de regularització, que comporta la tramesa dels requeriments corresponents i les negociacions oportunes amb tercers; a la via judicial s'hi recorre només en última instància.

Quant a les actuacions judicials, val a dir que la decisió d'acudir a aquesta via requereix sempre una valoració prèvia. Si bé l'objectiu és posicionar la Fundació a escala global i fomentar la seva capacitat d'influència en un mercat cada vegada més virtual i de difícil abast pel que fa a la seguretat jurídica, cal tenir en compte el fet que es posa en risc la reputació de la institució, les limitacions legals existents a l'hora d'actuar en diferents jurisdiccions així com les implicacions en matèria de recursos econòmics.

En aquesta línia, durant el 2019 es va mantenir la vigilància sobre les activitats de l'autoproclamat «Museu Dalí» de Berlín, contra el qual l'any 2013 la Fundació havia interposat una demanda, relativa a un vídeo promocional que infringia els drets, en què va obtenir un pronunciament favorable. El 2017, la institució va interposar una nova demanda per reclamar la indemnització corresponent en concepte de danys i perjudicis, indemnització que, finalment, es va poder rebre el 2019.

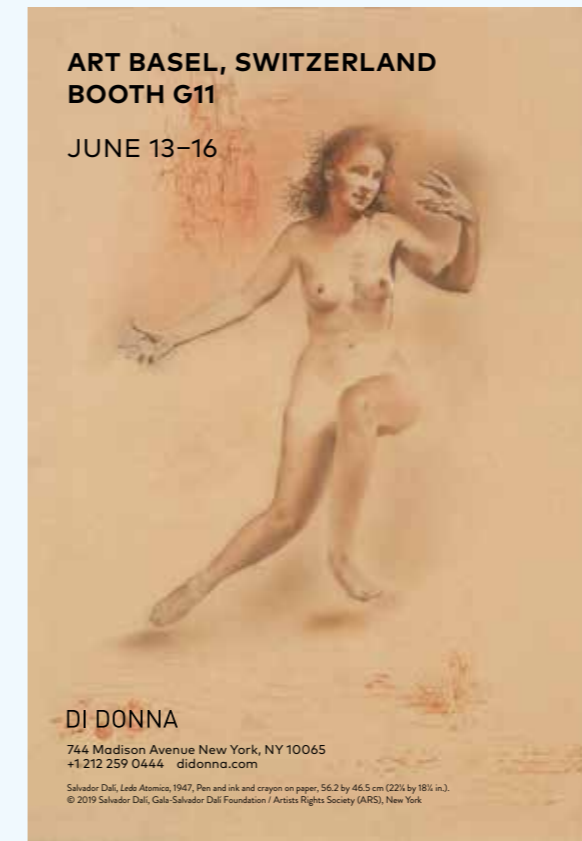
Cal destacar també l'acord al qual es va arribar en el procediment iniciat l'any anterior a Califòrnia contra la societat Dalí7 per l'explotació d'una exposició a Monterey

Autenticación

El año 2019 vio el inicio de una campaña que se enmarca en una estrategia comunicativa, divulgativa y científica concebida para conocer mejor los servicios de expertización de la Fundación en el mercado del arte. La primera acción consistió en un reportaje que el *Telenoticias* de Televisión de Catalunya dedicó en *prime time* a la atención ofrecida a los galeristas por parte de la Comisión de Acreditación y Catalogación. Las cámaras accedieron por primera vez a las reuniones de los expertos, que se celebran a puerta cerrada y en las que se delibera sobre la autoría de las obras sometidas a estudio.

Durante el pasado ejercicio, la Comisión de Acreditación y Catalogación atendió 246 peticiones de peritaje, 153 de las cuales fueron desestimadas porque no cumplían los requisitos exigidos por el protocolo; en total, se aceptaron para su estudio 93 dibujos y pinturas. De las 51 obras finalmente analizadas, 23 fueron atribuidas a Salvador Dalí, 19 se consideraron no atribuidas al maestro, y en 5 casos no se dispuso de elementos suficientes para emitir un dictamen positivo. En este momento, permanecen en curso de estudio 4 obras.

Publicació llicenciada a través de VEGAP
Publicación llicenciada a través de VEGAP

Defensa de la obra

El hecho de que el Estado español, como heredero único del artista, ceda en exclusiva a la Fundación la gestión, la explotación y la administración de los derechos inmateriales vinculados a la obra y la persona de Salvador Dalí otorga a la entidad un margen de crecimiento que no es comparable al de ninguna otra institución cultural del mundo.

La consolidación de la Fundación como gestora internacional de los derechos de Salvador Dalí ha modificado sus necesidades en lo que se refiere a asesoramiento jurídico, que actualmente se centran en la protección y la salvaguarda de los derechos que gestiona así como en el establecimiento de los mecanismos idóneos para explotarlos y defenderlos.

Unir estas dos funciones implica obligatoriamente marcar con precisión las líneas generales de actuación de la Fundación en cada una de sus vertientes –económica, social y cultural–, fijar unos parámetros muy definidos que permitan realizar con éxito los proyectos y reforzar la posición de la entidad en un mercado cada vez más plural y complejo.

En este sentido, se vela por que la actuación de la Fundación sea coherente con sus objetivos fundacionales, y se trabaja en la protección y la defensa de la obra y los derechos para consolidar a la entidad como el referente único en el mercado del arte.

De esta manera, cuando se detecta una infracción –también en Internet– se inicia el proceso de regularización, que comporta el envío de los requerimientos correspondientes y las negociaciones oportunas con terceros; a la vía judicial se recurre solo en última instancia.

En lo que se refiere a las actuaciones judiciales, cabe decir que la decisión de acudir a esta vía requiere siempre una valoración previa. Si bien el objetivo es posicionar a la Fundación a escala global y fomentar su capacidad de influencia en un mercado cada vez más virtual y de difícil alcance en lo relativo a la seguridad jurídica, hay que tener en cuenta el hecho de que se pone en riesgo la reputación de la institución, las limitaciones legales existentes a la hora de actuar en diferentes jurisdicciones así como las implicaciones en materia de recursos económicos.

En esta línea, durante 2019 se mantuvo la vigilancia sobre las actividades del autoproclamado «Museo Dalí» de Berlín, contra el que en 2013 la Fundación había interpuesto una demanda, relativa a un vídeo promocional que infringía los derechos, en la que obtuvo un pronunciamiento favorable. En 2017, la institución interpuso una nueva demanda para reclamar la indemnización correspondiente en concepto de daños y perjuicios, indemnización que, finalmente, se pudo recibir en 2019.

Cabe destacar también el acuerdo al que se llegó en el procedimiento iniciado el año anterior en California contra

Detall d'un dibuix analitzat pel CAC
Detalle de un dibujo analizado por el CAC

que conté suposades obres d'art de Salvador Dalí i que fa un ús prolífic del nom i la imatge de l'artista. Aquest acord, que posa fi al procediment judicial, ha de permetre a la Fundació controlar el que s'exposa i evitar l'ús no autoritzat dels drets que aquesta gestiona per compte de l'Estat espanyol.

Actuacions relacionades amb les marques

Continuant amb l'estratègia dissenyada el 2007 pel que fa al desenvolupament de les marques, la política seguida al llarg dels darrers mesos va consistir a racionalitzar els registres –a fi de controlar al màxim el nivell de despesa i maximitzar-ne l'efectivitat– i a reforçar la cartera de marques, per tal de garantir una millor defensa dels drets.

En aquest àmbit, durant el 2019 cal destacar les intervencions següents:

- Es va mantenir un servei de vigilància mundial, en totes les classes del nomenclator internacional, de quinze denominacions o gràfics, així com la vigilància de la denominació «DALI» a les xarxes socials.
- Es va dur a terme una revisió setmanal de totes les publicacions de dissenys espanyols i de la Unió Europea.
- Es van renovar més de 30 registres, com ara els de les marques MUSEO SALVADOR DALÍ i TEATRO-MUSEO DALÍ a la Unió Europea, la marca a Espanya DALÍ (disseny), així com la marca internacional DALIMANIA en 23 països.
- Es van presentar setze oposicions a escala europea, una en l'àmbit estatal i set en altres països, entre altres contra les sol·licituds de marca ARTDALI a la Xina o EL BIGOTE DE SALVADOR a Costa Rica.
- I, finalment, es van resoldre de manera satisfactòria quatre oposicions, com la presentada contra la marca JOSÉ DALÍ ART a Itàlia.

Gestió dels drets

Des d'aquest departament es gestionen els drets de reproducció de les obres, els textos i la imatge de Salvador Dalí. La Fundació continua comptant amb el suport de la societat VEGAP per dur a terme la gestió dels drets de reproducció d'obres plàstiques dalinianes; aquesta entitat vehicula totes les sol·licituds, tant les estatals com les internacionals, i s'assegura que els usuaris segueixin fil per randa les indicacions de la Fundació. Durant el 2019 es van rebre 243 sol·licituds de reproducció d'obres de Salvador Dalí. La Fundació i VEGAP mantenen un contacte diari, i els equips de treball es reuneixen també un cop al trimestre per fer el seguiment de les tasques, optimitzar gestions i intercanviar informació sobre projectes específics. Durant l'exercici 2019, cal destacar l'augment de les sol·licituds que van generar les grans exposicions. A escala internacional va ser particularment remarcable el volum de sol·licituds de drets individuals i col·lectius que es va rebre amb motiu de l'exposició *Dalí. Une histoire de la peinture*, al Grimaldi Forum de Mònaco. En l'àmbit editorial, mencionarem aquí que Taschen va sol·licitar drets de reproducció per a una nova monografia sobre l'obra de Salvador Dalí, amb una tirada inicial de 28.000 exemplars i una possible segona tirada de 25.000 còpies. A banda de gestionar les sol·licituds, VEGAP, com de costum, també va donar suport a la Fundació en les tasques periòdiques d'inspecció d'establiments comercials i distribuïdors de productes de marxandatge.

Els ingressos per drets de reproducció de textos solen ser poc significatius, però el 2019 cal destacar la sol·licitud per reproduir i llegir una carta de Salvador Dalí en l'esdeveniment Letters Live celebrat al Royal Albert Hall de Londres.

Pel que fa a les autoritzacions d'ús de la imatge de Salvador Dalí, cal mencionar la campanya publicitària d'Iberia basada en unes imatges, filmades el 1972, d'una col·laboració de l'artista amb la línia aèria. Aquesta llicència va suposar uns ingressos addicionals de 25.000 euros.

Des d'aquest departament també se sol·liciten els permisos d'ús del material de tercers que es vol utilitzar en projectes propis de la Fundació Dalí. En aquest apartat, es van fer gestions per a projectes com l'extensió de l'exposició *Dalí/Rafael, un somieig prolongat*. En aquests moments ja s'està treballant en la sol·licitud dels permisos necessaris per a la propera exposició temporal del Castell de Púbol.

Catàleg de moda autoritzat per la Fundació Dalí
Catálogo de moda autorizado por la Fundación Dalí

la sociedad Dalí17 por la explotación, en Monterrey, de una exposición que contiene supuestas obras de arte de Salvador Dalí y que hace un uso prolífico del nombre y la imagen del artista. Este acuerdo, que pone fin al procedimiento judicial, debe permitir a la Fundación controlar lo que se expone y evitar el uso no autorizado de los derechos que esta gestiona por cuenta del Estado español.

Actuaciones relacionadas con las marcas

Continuando con la estrategia diseñada en 2007 en lo que se refiere al desarrollo de las marcas, la política seguida a lo largo de los últimos meses consistió en racionalizar los registros –a fin de controlar al máximo el nivel de gasto y maximizar su efectividad– y en reforzar la cartera de marcas, para garantizar una mejor defensa de los derechos.

En este ámbito, durante 2019 cabe destacar las intervenciones siguientes:

- Se mantuvo un servicio de vigilancia mundial, en todas las clases del nomenclator internacional, de quince denominaciones o gràfics así como la vigilancia de la denominación «DALI» en las redes sociales.
- Se llevó a cabo una revisión semanal de todas las publicaciones de diseños españoles y de la Unión Europea.
- Se renovaron más de 30 registros, como los de las marcas MUSEO SALVADOR DALÍ y TEATRO-MUSEO DALÍ en la Unión Europea, la marca DALÍ (diseño) en España, así como la marca internacional DALIMANIA en 23 países.
- Se presentaron dieciséis oposiciones a escala europea, una en el ámbito estatal y siete en otros países, entre otras contra las solicitudes de marca ARTDALI en China o EL BIGOTE DE SALVADOR en Costa Rica.
- Y, finalmente, se resolvieron de manera satisfactoria cuatro oposiciones, como la presentada contra la marca JOSÉ DALÍ ART en Italia.

Gestión de los derechos

Desde este departamento se gestionan los derechos de reproducción de las obras, los textos y la imagen de Salvador Dalí. La Fundación continúa contando con el apoyo de la sociedad VEGAP para llevar a cabo la gestión de los derechos de reproducción de obras plásticas dalinianas; esta entidad vehicula todas las solicitudes, tanto las estatales como las internacionales, y se asegura de que los usuarios sigan al pie de la letra las indicaciones de la Fundación. Durante 2019 se recibieron 243 solicitudes de reproducción de obras de Salvador Dalí. La Fundación y VEGAP mantienen un contacto diario, y los equipos de trabajo se reúnen también una vez al trimestre para realizar el seguimiento de las tareas, optimizar gestiones e intercambiar información sobre proyectos específicos. Durante el ejercicio 2019, cabe destacar el aumento de las solicitudes que generaron las grandes exposiciones. A escala internacional fue particularmente remarcable el volumen de solicitudes de derechos individuales y colectivos que se recibieron con motivo de la exposición *Dalí. Une histoire de la peinture*, en el Grimaldi Forum de Mònaco. En el ámbito editorial, mencionaremos aquí que Taschen solicitó derechos de reproducción para una nueva monografía sobre la obra de Salvador Dalí, con una tirada inicial de 28.000 ejemplares y una posible segunda tirada de 25.000 copias. Aparte de gestionar las solicitudes, VEGAP, como de costumbre, también prestó apoyo a la Fundación en las tareas periódicas de inspección de establecimientos comerciales y distribuidores de productos de *merchandising*.

Los ingresos por derechos de reproducción de textos suelen ser poco significativos, pero en 2019 cabe destacar la solicitud para reproducir y leer una carta de Salvador Dalí en el evento Letters Live celebrado en el Royal Albert Hall de Londres.

En lo que se refiere a las autorizaciones de uso de la imagen de Salvador Dalí, hay que mencionar la campaña publicitaria de Iberia basada en unas imágenes, filmadas en 1972, de una colaboración del artista con la línea aérea. Esta licencia supuso unos ingresos adicionales de 25.000 euros.

Desde este departamento también se solicitan los permisos de uso del material de terceros que se quiere utilizar en proyectos propios de la Fundación Dalí. En este apartado, se hicieron gestiones para proyectos como la extensión de la exposición *Dalí/Rafael, una prolongada ensoñación*. En estos momentos ya se está trabajando en la solicitud de los permisos necesarios para la próxima exposición temporal del Castillo de Púbol.

**Botigues,
màrqueting i llicències**

**Tiendas,
marketing y licencias**

Botigues

Durant l'exercici 2019, les vendes a les botigues de la Fundació Dalí van experimentar un augment significatiu respecte al 2018. Si bé és cert que el nombre de visitants també va créixer respecte l'any anterior, les vendes ho van fer en una quantia percentualment superior. Constatem un increment generalitzat de la despesa per visitant a totes les botigues.

Evolució del volum de vendes dels últims anys:

ANY	VOLUM DE VENDES
2015	2.107.000 €
2016	2.161.000 €
2017	2.332.000 €
2018	2.258.000 €
2019	2.392.000 €

El quadre adjunt mostra la variació de les vendes enregistrada el 2019 respecte a l'any anterior a les botigues de cada centre.

TEATRE-MUSEU	+5,20 %
DALÍ-JOIES	-1,50 %
PÚBOL	+8,40 %
PORTLLIGAT	+13,20 %

FIGUERES: TEATRE-MUSEU DALÍ / DALÍ-JOIES

FIGUERES: VENDES BOTIGUES (€)

	Botiga TMD	Botiga Dalí-Joies	Vendes Totals
2015	1.518.000	167.000	1.685.000
2016	1.553.000	175.000	1.727.000
2017	1.681.000	187.000	1.868.000
2018	1.633.000	177.000	1.810.000
2019	1.717.000	175.000	1.892.000

CASA-MUSEU SALVADOR DALÍ / CASTELL GALA DALÍ

PORTLLIGAT / PÚBOL: VENDES BOTIGUES (€)

	Botiga Portlligat	Botiga Púbol
2015	260.000	163.000
2016	275.000	158.000
2017	301.000	163.000
2018	301.000	147.000
2019	341.000	159.000

Presència de productes exclusius de la Fundació Dalí a la botiga de Grimaldi Forum a Mònaco

Tiendas

Durante el ejercicio 2019, las ventas en las tiendas de la Fundación Dalí experimentaron un aumento significativo respecto el 2018. Si bien es cierto que el número de visitantes también creció respecto el año anterior, las ventas lo hicieron en una cuantía porcentualmente superior. Constatamos un incremento generalizado del gasto por visitante en todas las tiendas.

Evolución del volumen de ventas de los últimos años:

AÑO	VOLUMEN DE VENTAS
2015	2.107.000 €
2016	2.161.000 €
2017	2.332.000 €
2018	2.258.000 €
2019	2.392.000 €

El cuadro adjunto muestra la variación de las ventas registrada en 2019 respecto al año anterior en las tiendas de cada centro.

TEATRO-MUSEO	+5,20 %
DALÍ-JOYAS	-1,50 %
PÚBOL	+8,40 %
PORTLLIGAT	+13,20 %

FIGUERES: TEATRO-MUSEO DALÍ / DALÍ-JOYAS

FIGUERES: VENTAS TIENDAS (€)

	Tienda TMD	Tienda Dalí-Joyas	Ventas Totales
2015	1.518.000	167.000	1.685.000
2016	1.553.000	175.000	1.727.000
2017	1.681.000	187.000	1.868.000
2018	1.633.000	177.000	1.810.000
2019	1.717.000	175.000	1.892.000

CASA-MUSEU SALVADOR DALÍ / CASTILLO GALA DALÍ

PORTLLIGAT / PÚBOL: VENTAS TIENDAS (€)

	Tienda Portlligat	Tienda Púbol
2015	260.000	163.000
2016	275.000	158.000
2017	301.000	163.000
2018	301.000	147.000
2019	341.000	159.000

Presencia de productos exclusivos de la Fundación Dalí en la tienda de Grimaldi Forum en Mònaco

Gestió de màrqueting

Durant el 2019 es va treballar en la reestructuració del negoci detallista de la Fundació. En concret, es va dur a terme un procés de revisió i redisseny dels mecanismes de control intern, amb l'objectiu de millorar la traçabilitat i l'eficiència de tots els processos comercials. Es van revisar i reajustar àrees de treball en l'àmbit logístic, tant físic com informàtic, i també pel que fa al control d'estocs, la reorganització de magatzems i els processos interns de reaprovisionament i entregues. A més, es van incorporar mecanismes de control de la gestió que ens van proporcionar noves eines d'anàlisi comercial. Aquestes actuacions s'englobaven en el procés de replantejament estratègic que s'està duent a terme per a la millora i l'optimització del negoci de *retailing*. Quant a les gammes de producte, es va incidir en la seva racionalització i es va limitar la introducció de noves referències.

Llicències

Des del Departament de Màrqueting s'atenen totes les peticions de les empreses interessades a desenvolupar projectes comercials que impliquen l'ús de drets relacionats amb Dalí. Aquestes sol·licituds s'estudien i s'avaluen i, després, es cursen o es desestimen en funció de si compleixen o no els criteris comercials, de qualitat i de disseny establerts per la Fundació. Durant el 2019, els llicenciataris van seguir comercialitzant els seus productes inspirats en Dalí i van incorporar alguna novetat a les seves carteres, sempre amb la supervisió, l'assessorament i l'autorització final de la Fundació. Quant a les llicències de producte gestionades a través de VEGAP, un any més es va mantenir l'interès de les empreses vinculades al món de la moda per utilitzar elements dalinians o inspirats en obres de Dalí en les seves col·leccions. En aquest sentit, cal destacar la llicència signada amb Supreme, una empresa nord-americana que comercialitza roba de marca, accessoris i monopatinis. El 2019, Supreme va desenvolupar, amb llicència de la Fundació Dalí, una col·lecció de camises en homenatge a Salvador Dalí inspirades en l'obra *La persistència de la memòria*.

Col·laboracions

L'organització d'exposicions fora de l'àmbit museístic de la Fundació permet oferir els productes exclusius de les nostres botigues als museus que les acullen, així com desenvolupar noves llicències adaptades a les característiques de cada mostra. Amb motiu de l'exposició *Dalí. Une histoire de la peinture*, coorganitzada amb el Grimaldi Forum de Mònaco, van ser presents a la botiga d'aquest espai 249 referències de productes exclusius de les nostres botigues. A Brussel·les, també vam tenir presència a la botiga dels Musées Royaux des Beaux-Arts durant l'exposició *Dalí & Magritte*.

Dins l'exercici passat, finalment, cal destacar que es va arribar a un acord amb el Dalí Museum de Florida per a la distribució i venda del llibre *La vida secreta de Salvador Dalí*, editat per la Fundació.

Camises de la marca Supreme llicenciades per la Fundació Dalí
Camisas de la marca Supreme licenciadas por la Fundación Dalí

Gestión de marketing

Durante 2019 se trabajó en la reestructuración del negocio minorista de la Fundación. En concreto, se llevó a cabo un proceso de revisión y rediseño de los mecanismos de control interno, con el objetivo de mejorar la trazabilidad y la eficiencia de todos los procesos comerciales. Se revisaron y reajustaron áreas de trabajo en el ámbito logístico, tanto físico como informático, y también en lo que se refiere al control de stocks, la reorganización de almacenes y los procesos internos de reabastecimiento y entregas. Además, se incorporaron mecanismos de control de la gestión que nos proporcionaron nuevas herramientas de análisis comercial. Estas actuaciones se englobaban en el proceso de replanteamiento estratégico que se está llevando a cabo para la mejora y la optimización del negocio de *retailing*. En cuanto a las gamas de producto, se incidió en su racionalización y se limitó la introducción de nuevas referencias.

Licencias

Desde el Departamento de Marketing se atienden todas las peticiones de las empresas interesadas en desarrollar proyectos comerciales que impliquen el uso de derechos relacionados con Dalí. Estas solicitudes se estudian y se valoran y, seguidamente, se cursan o se desestiman en función de si cumplen o no los criterios comerciales, de calidad y de diseño establecidos por la Fundación. Durante 2019, los licenciatarios siguieron comercializando sus productos inspirados en Dalí e incorporaron alguna novedad a sus carteras, siempre con la supervisión, el asesoramiento y la autorización final de la Fundación. En lo que se refiere a las licencias de producto gestionadas a través de VEGAP, un año más se mantuvo el interés de las empresas vinculadas al mundo de la moda por utilizar elementos dalinianos o inspirados en obras de Dalí en sus colecciones. En este sentido, cabe destacar la licencia firmada con Supreme, una empresa estadounidense que comercializa ropa de marca, accesorios y monopatinis. En 2019, Supreme desarrolló, con licencia de la Fundación Dalí, una colección de camisas en homenaje a Salvador Dalí inspiradas en la obra *La persistencia de la memoria*.

Colaboraciones

La organización de exposiciones fuera del ámbito museístico de la Fundación permite ofrecer los productos exclusivos de nuestras tiendas en los museos que las acogen, así como desarrollar nuevas licencias adaptadas a las características de cada muestra. Con motivo de la exposición *Dalí. Une histoire de la peinture*, coorganizada con el Grimaldi Forum de Mònaco, estuvieron presentes en la tienda de este espacio 249 referencias de productos exclusivos de nuestras tiendas. En Bruselas, también tuvimos presencia en la tienda de los Musées Royaux des Beaux-Arts durante la exposición *Dalí & Magritte*.

Dentro del ejercicio pasado, finalmente, hay que destacar que se llegó a un acuerdo con el Dalí Museum de Florida para la distribución y venta del libro *La vida secreta de Salvador Dalí*, editado por la Fundación.

Producte de merchandatge pel públic infantil
Producto de merchandising para el público infantil

**Mitjans de comunicació,
web i xarxes socials
i promoció**

**Medios de comunicación,
web y redes sociales
y promoción**

Mitjans de comunicació

Des del punt de vista de la comunicació, els esdeveniments més rellevants del 2019 van ser l'exposició inaugurada pel príncep Albert al Grimaldi Forum de Mònaco i la presentació del catàleg raonat d'escultures de Salvador Dalí. La campanya de comunicació de l'exposició *Dalí. Une histoire de la peinture* va incloure tres presentacions prèvies a París, Milà i Mònaco, així com dos *press trips* amb mitjans de Mònaco i França per conèixer el Triangle Dalinià i un *press trip* amb mitjans catalans i espanyols per assistir a la inauguració de la retrospectiva. El resultat van ser 92 insercions a la premsa escrita internacional i 31 a l'estatal, amb titulars com ara «Salvador Dalí a Mònaco: tastaolletes, virtuos i incansable» o «La historia del arte, a examen por Dalí»; el retorn econòmic en termes publicitaris va superar els dos milions d'euros. En l'àmbit estatal, l'acció més mediàtica va ser el llançament del primer tram del catàleg raonat d'escultures de Salvador Dalí, perquè va suposar un pas determinant en l'estratègia d'ordenar el corpus dalinià i d'aportar claredat al mercat de l'art. Els mitjans de comunicació van recollir el missatge d'aquella acció amb titulars com «La Fundació posa ordre en el Dalí escultor». Així mateix, va ser destacable la cobertura que van rebre les mostres temporals celebrades a Figueres –la segona i la tercera fase de l'exposició sobre l'admiració de Dalí per Rafael– i, a Púbol, el diàleg entre Dalí i Gala a través de 60 retrats, que va tenir mencions a *El matí de Catalunya Ràdio* i al *Telenotícies vespre*, entre altres mitjans.

Durant l'exercici passat, des de l'Àrea de Comunicació es van emetre 6 notes d'agenda i 5 comunicats i es van convocar 6 rodes de premsa. Una de les notícies recollia el nomenament del patró Enrique Barón com a nou vicepresident de la Fundació Dalí. Per altra banda, es va celebrar una trobada amb els caps de Cultura dels principals diaris, agències, ràdios i televisions basats a Barcelona. L'acció va generar articles encapçalats per titulars com ara «Salvadors de Dalí» o «Nou rumb a la Fundació Dalí». Els comunicats i les notes d'agenda van versar sobre les activitats pròpies i les que es van portar a terme en col·laboració amb tercers, com ara la campanya Som Cultura o el simposi «Science Needs You!».

Durant el 2019, entorn de Dalí es van produir diversos esdeveniments no plantejats des de la Fundació, com ara la commemoració del trentè aniversari de la seva mort, que va originar dues exposicions a Perpinyà, una ofrena floral al Teatre-Museu a càrrec de l'Ajuntament de Figueres i l'emissió de dos reportatges en el programa *La noche temática* de TVE. Alguns mitjans es van fer ressò del projecte d'intel·ligència artificial «Dalí Lives», al Dalí Museum de Saint Petersburg (Florida), del centenari de l'Hotel Palace de Barcelona, de la popularitat de les màscares inspirades en Dalí de la sèrie *La casa de papel*, de les obres de remodelació de la primera casa natal de Dalí a Figueres, del TED Talk que va conduir l'humorista Jair Domínguez durant el Festival Còmic de Figueres, de la publicació de

singles llibres sobre l'amistat de Dalí i Fages o sobre Dalí i Gainsbourg, de la reedició del llibre del tarot de Dalí, o del bateig de l'estadi de futbol figuerenc amb el nom de Salvador Dalí.

Entrevistes i reportatges

El president de la Fundació Dalí, Jordi Mercader, va ser entrevistat pel setmanari *Empordà* sobre l'estratègia de futur de l'entitat. Per la seva banda, la directora dels Museus, Montse Aguer, va participar en el programa *Aquí, amb Josep Cuní*, de la Cadena SER, en un documental sobre Dalí i la religió que s'emetrà properament a la televisió pública francesa, en la secció «Flechazos» de la revista *Tendencias del Mercado del Arte* i en el diari britànic *The Independent*, entre d'altres. El gerent de la Fundació Dalí, Joan Manuel Sevillano, va atendre el diari econòmic *Cinco Días*. El setmanari comarcal *Empordà* va dedicar un perfil a la curadora en cap, Carme Ruiz. Finalment, el responsable de les cases-museu, Jordi Artigas, va intervenir en el programa *Aquí en la onda*, d'Onda Cero, en el qual es proposava una visita al Castell de Púbol, el mateix destí que el diari *ARA* destacava en un suplement sobre castells de Catalunya.

Durant el 2019, diversos canals de televisió van fer reportatges al Triangle Dalinià. Va ser el cas del programa *Artrageous with Nate*, que s'emetrà a la televisió pública americana; el seu presentador va recórrer la casa de Portlligat acompanyat per una guia del Servei Educatiu. També va visitar aquesta casa-museu el periodista Jesús Calleja, per al programa *Volando voy* de TVE, mentre que *Zoom tendencias*, igualment de TVE, va recomanar els atractius culturals de l'Empordà. Finalment, van desplaçar-se a la zona per documentar-se in situ diversos periodistes de les guies de viatges Lonely Planet i Le Guide du Routard, així com el diari holandès *Het Parool* i l'argentí *Clarín*.

Memòria

L'any passat, aquesta publicació es va renovar, per tal de dotar-la de més dinamisme. Actualment es presenta en un format més compacte, en el qual es prioritzen la imatge i l'assoliment d'objectius. Com fins ara, se'n segueixen editant dos exemplars bilingües, un en català/castellà –que també es publica al web corporatiu de la Fundació Dalí– i un altre en anglès/francès.

Medios de comunicación

Desde el punto de vista de la comunicación, los eventos más relevantes de 2019 fueron la exposición inaugurada por el príncipe Alberto en el Grimaldi Forum de Mónaco y la presentación del catálogo razonado de esculturas de Salvador Dalí. La campaña de comunicación de la exposición *Dalí. Une histoire de la peinture* incluyó tres presentaciones previas en París, Milán y Mónaco, así como dos *press trips* con medios de Mónaco y Francia para conocer el Triángulo Daliniano y un *press trip* con medios catalanes y españoles para asistir a la inauguración de la retrospectiva. El resultado fueron 92 inserciones en la prensa escrita internacional y 31 en la estatal, con titulares como «Salvador Dalí a Mònaco: tastaolletes, virtuos i incansable» o «La historia del arte, a examen por Dalí»; el retorno económico en términos publicitarios superó los dos millones de euros. En el ámbito estatal, la acción más mediática fue el lanzamiento del primer tramo del catálogo razonado de esculturas de Salvador Dalí, puesto que supuso un paso determinante en la estrategia de ordenar el corpus daliniano y de aportar claridad al mercado del arte. Los medios de comunicación recogieron el mensaje de esa acción con titulares como «La Fundació posa ordre en el Dalí escultor». Así mismo, fue destacable la cobertura que recibieron las muestras temporales celebradas en Figueres –la segunda y la tercera fase de la exposición sobre la admiración de Dalí por Rafael– y, en Púbol, el diálogo entre Dalí y Gala a través de 60 retratos, que tuvo menciones en *El matí de Catalunya Ràdio* y en el *Telenotícies vespre*, entre otros medios.

Durante el pasado ejercicio, desde el Área de Comunicación se emitieron 6 notas de agenda y 5 comunicados y se convocaron 6 ruedas de prensa. Una de las noticias recogía el nombramiento del patrono Enrique Barón como nuevo vicepresidente de la Fundació Dalí. Por otro lado, se celebró un encuentro con los jefes de Cultura de los principales periódicos, agencias, radios y televisiones con base en Barcelona. La acción generó artículos encabezados por titulares como «Salvadors de Dalí» o «Nou rumb a la Fundació Dalí». Los comunicados y las notas de agenda versaron sobre las actividades propias y las que se llevaron a cabo en colaboración con terceros, como la campaña Som Cultura o el simposio «Science Needs You!».

Durante 2019, en torno a Dalí se produjeron varios eventos no planteados desde la Fundació, como la conmemoración del trigésimo aniversario de su muerte, que originó dos exposiciones en Perpiñán, una ofrenda floral en el Teatro-Museo a cargo del Ayuntamiento de Figueres y la emisión de dos reportajes en el programa *La noche temática* de TVE. Algunos medios se hicieron eco del proyecto de inteligencia artificial «Dalí Lives», en el Dalí Museum de Saint Petersburg (Florida), del centenario del Hotel Palace de Barcelona, de la popularidad de las máscaras inspiradas en Dalí de la serie *La casa de papel*, de las obras de remodelación de la primera casa natal de Dalí en Figueres, del TED Talk que condujo el humorista Jair Domínguez durante el Festival

Còmic de Figueres, de la publicació de sendos libros sobre la amistad de Dalí y Fages o sobre Dalí y Gainsbourg, de la reedición del libro del tarot de Dalí, o del bautizo del estadio de fútbol figuerense con el nombre de Salvador Dalí.

Entrevistas y reportajes

El presidente de la Fundación Dalí, Jordi Mercader, fue entrevistado por el semanario *Empordà* sobre la estrategia de futuro de la entidad. Por su parte, la directora de los Museos, Montse Aguer, participó en el programa *Aquí, amb Josep Cuní*, de la Cadena SER, en un documental sobre Dalí y la religión que se emitirá próximamente en la televisión pública francesa, en la sección «Flechazos» de la revista *Tendencias del Mercado del Arte* y en el diario británico *The Independent*, entre otros. El gerente de la Fundación Dalí, Joan Manuel Sevillano, atendió al diario económico *Cinco Días*. El semanario comarcal *Empordà* dedicó un perfil a la curadora en jefe, Carme Ruiz. Finalmente, el responsable de las casas-museo, Jordi Artigas, intervino en el programa *Aquí en la onda*, de Onda Cero, en el que se proponía una visita al Castillo de Púbol, el mismo destino que el diario *ARA* destacaba en un suplemento sobre castillos de Cataluña.

Durante 2019, varios canales de televisión realizaron reportajes en el Triángulo Daliniano. Fue el caso del programa *Artrageous with Nate*, que se emite en la televisión pública americana; su presentador recorrió la casa de Portlligat acompañado por una guía del Servicio Educativo. También visitó esta casa-museo el periodista Jesús Calleja, para el programa *Volando voy* de TVE, mientras que *Zoom tendencias*, también de TVE, recomendó los atractivos culturales del Empordà. Finalmente, se desplazaron a la zona para documentarse *in situ* varios periodistas de las guías de viajes Lonely Planet y Le Guide du Routard, así como el diario holandés *Het Parool* y el argentino *Clarín*.

Memoria

El año pasado, esta publicación se renovó para dotarla de más dinamismo. Actualmente se presenta en un formato más compacto, en el que se priorizan la imagen y la consecución de objetivos. Como hasta ahora, se siguen editando dos ejemplares bilingües, uno en catalán/castellano –que también se publica en la web corporativa de la Fundació Dalí– y otro en inglés/francés.

Web i xarxes socials

El web corporatiu va tancar l'exercici 2019 amb 2.057.127 visites. Malgrat el descens respecte l'any anterior, cal destacar que, en comparació amb els competidors analitzats a escala estatal i europea, en algun cas ens vam posicionar per davant. Es va treballar per millorar la qualitat de les informacions i els serveis que es presten des del web. D'acord amb l'objectiu de continuar essent referents en el món de la investigació sobre l'obra daliniana, també es va publicar el primer tram del catàleg raonat d'escultura i obra tridimensional. El desenvolupament tècnic de l'edició digital va suposar un repte, donada la complexitat de la seva estructura. A més de recollir les tipologies d'obra incloses en el primer tram, la publicació està preparada per anar incorporant les que puguin aparèixer en els trams successius, no només quant a bases de dades, sinó també pel que fa a disseny i programació. La publicació digital, d'accés universal i disponible en quatre idiomes, permet abastar un públic molt ampli i, gràcies a la col·laboració entre el CED i l'equip tècnic, ha assolit l'objectiu de presentar d'una manera diàfana l'obra escultòrica de Dalí i el seu procés creatiu. Amb motiu d'aquesta publicació es va procedir a renovar i millorar el disseny del catàleg raonat de pintures en línia. El 2019 va finalitzar la traducció d'aquest darrer catàleg al xinès i va començar el projecte de disseny i programació de la seva publicació per al públic xinès.

Durant l'exercici passat, a més, es va dur a terme la conceptualització i el disseny del catàleg raonat d'obra gràfica de Salvador Dalí, que es presentarà properament.

Com a novetat, cal destacar que la Fundació Dalí va obrir un canal a la plataforma Issuu, en la qual es van publicar el catàleg de l'exposició temporal de Púbol –que va superar les 3.000 visualitzacions– i el llibre divulgatiu sobre la mostra *Dalí/Rafael, un somieig prolongat*, amb accés i descàrrega gratuïta en quatre idiomes.

La Fundació Dalí és cada vegada més conscient de la realitat actual, digital, global i interconnectada. Per aquest motiu, el 2019 es va posar en marxa un procés d'anàlisi i reflexió interna amb l'objectiu de proposar una metodologia que abraçava la transformació digital de la institució durant els propers anys.

El 2019, Instagram i Facebook es van consolidar com les principals xarxes socials de la institució, que aposta cada dia més per la imatge i el format audiovisual. Cal esmentar, en especial, l'acció «Guia secreta dels museus Dalí», que es va dur a terme principalment a Facebook. A través de fotografies i vídeos es presentaven alguns espais i obres concretes dels museus Dalí, per tal d'oferir-ne un punt de vista diferent del que se sol plantejar al visitant. L'acció, que va ser coordinada per l'Àrea Digital i per a la qual es va comptar amb la col·laboració del CED, pretenia, d'una banda, desvelar elements enigmàtics de l'artista i la seva obra i, de l'altra, incentivar la participació de l'usuari. L'any 2019 es va tancar amb un total de 27.093 seguidors a Facebook i 25.856 a Twitter, amb 15.000 seguidors a Instagram i amb 40.248 visualitzacions de vídeos a YouTube.

Web y redes sociales

La web corporativa cerró el ejercicio 2019 con 2.057.127 visitas. A pesar del descenso respecto al año anterior, cabe destacar que, en comparación con los competidores analizados a nivel estatal y europeo, en algún caso nos posicionamos por delante. Se trabajó para mejorar la calidad de las informaciones y los servicios que se prestan desde la web. De acuerdo con el objetivo de seguir siendo referentes en el mundo de la investigación sobre la obra daliniana, se publicó el primer tramo del catálogo razonado de escultura y obra tridimensional. El desarrollo técnico de la edición digital supuso un reto, dada la complejidad de su estructura. Además de recoger las tipologías de obra incluidas en el primer tramo, la publicación está preparada para poder incorporar las distintas tipologías que pueden encontrarse en los tramos sucesivos, no solo en cuanto a bases de datos, sino también en lo relativo a diseño y programación. La publicación digital, de acceso universal y en cuatro idiomas, permite abarcar un público muy amplio y, gracias a la colaboración entre el CED y el equipo técnico, ha conseguido el objetivo de presentar de forma diáfana la obra escultórica de Dalí y su proceso creativo. Con motivo de esta publicación se procedió a renovar y mejorar el diseño del catálogo razonado de pinturas en línea. En 2019 finalizó la traducción de este último al chino y se inició el proyecto de diseño y programación de su publicación para el público chino.

Durante el pasado ejercicio, además, se llevó a cabo la conceptualización y el diseño del catálogo razonado de obra gráfica de Salvador Dalí, que se presentará próximamente.

Como novedad, destacamos que la Fundación Dalí abrió un canal en la plataforma Issuu, en la que se publicaron el catálogo de la exposición temporal de Púbol –que superó las 3.000 visualizaciones– y el libro divulgativo sobre la muestra *Dalí/Rafael, una prolongada ensoñación*, con acceso y descarga gratuita en cuatro idiomas.

La Fundación Dalí es cada vez más consciente de la realidad actual, digital, global e interconectada. Por esta razón, en 2019 se inició un proceso de análisis y reflexión interna con el objetivo de proponer una metodología que abraza la transformación digital de la institución en los próximos años.

En 2019, Instagram y Facebook se consolidaron como las principales redes sociales de la institución, que apuesta cada día más por la imagen y el formato audiovisual. Merece una mención especial la acción «Guía secreta de los museos Dalí», llevada a cabo principalmente en Facebook. A través de fotografías y vídeos se presentaron determinados espacios y obras de los museos Dalí, para ofrecer un punto de vista diferente al que se suele plantear al visitante. La acción, que fue coordinada por el Área Digital y contó con la colaboración del CED, pretendía, por un lado, desvelar elementos enigmáticos del artista y su obra y, por otro, incentivar la participación del usuario. El año 2019 cerró con un total de 27.093 seguidores en Facebook y 25.856 en Twitter, con 15.000 seguidores en Instagram y con 40.248 vídeos visualizados en YouTube.

Promoció

Amb la mirada posada en l'evolució de la xifra de visitants, que va ser positiva en el conjunt dels tres museus, durant el 2019 es van programar diverses accions de manteniment, que van permetre afrontar l'any amb resultats positius.

Al Castell de Púbol, en concret, es van reforçar les accions promocionals a partir de les dues mostres temporals que s'hi van organitzar, així com la promoció específica de la visita nocturna durant les nits d'agost. Paral·lelament, i en col·laboració amb el Patronat de Turisme Costa Brava Girona, es van acollir algunes visites destinades a fomentar el coneixement del Castell de Púbol entre els col·lectius prescriptors, com ara la d'un grup de conserges de la prestigiosa associació internacional Les Clefs d'Or.

Una altra acció que sempre té un impacte divulgatiu i promocional destacable és el cicle «El Museu vist per...», que, a través de cada sessió i gràcies a la diversitat de convidats, ens ha permès disposar d'una forma de comunicació especial i apropar-nos a nous públics, un dels nostres objectius. Durant el 2019, així, es va programar una segona sessió amb l'escriptor Vicenç Pagès, atès l'èxit que havia tingut la primera; la segona edició va anar a càrrec de l'artista visual Alicia Kopf, que va desvelar el seu particular procés creatiu, i la tercera va tenir com a protagonistes els periodistes i escriptors Gemma Ruiz i Albert Forn.

D'altra banda, cal destacar, com a eina promocional, l'obertura nocturna d'estiu al Teatre-Museu Dalí i al Castell de Púbol. Com a recurs cal esmentar així mateix la participació en el festival Som Cultura, organitzat pel Patronat de Turisme Costa Brava Girona, amb la col·laboració i la complicitat del Museu de l'Empordà i el Museu del Joguet. L'activitat proposada consistia en un itinerari guiat per la infantesa i la joventut de Salvador Dalí a través de les col·leccions dels tres museus figuerencs, complementat per un tast de vins empordanesos a càrrec de la sommelier Laura Masramon que es va oferir amb la col·laboració de la DO Empordà i la Ruta del Vi DO Empordà. L'acció, que va comptar amb la màxima implicació de diversos agents de la ciutat i la comarca, ens va donar presència a l'espai públic i va contribuir a integrar la Fundació en la dinàmica cultural de Figueres.

Aquestes accions de promoció es van completar amb la distribució de material publicitari a l'entorn gironí i a l'àrea urbana de Barcelona, amb un reforç específic a la ciutat de Madrid i al Rosselló i al Vallespir.

Al llarg del 2019, d'altra banda, va continuar la relació habitual amb les entitats turístiques locals i nacionals per a l'organització de viatges de familiarització i de grups especials, entre d'altres. Així mateix, es va mantenir un contacte constant amb els agents de l'entorn (guies, informadors turístics, hotelers, entitats locals i facultats de turisme), i va prosseguir la col·laboració amb l'Associació

Ordenando al Dalí escultor

La primera parte del catálogo de la obra tridimensional del artista incluye 34 piezas, creadas entre 1931 y 1936, tres inéditas

JOSE ANGEL MONTAÑÉS, Barcelona. En diciembre de 1933, Salvador Dalí (1904-1989) presentó un itinerario de la revista *La vanguardia* en un artículo de la revista *La vanguardia* un artefacto móvil compuesto por un aparato de mujer, en cuyo interior había un vaso de leche, (foto). El mecanismo cubría una vida en el momento en que se introducía en el líquido un terrón de azúcar que caía en un tubo al que se le habían añadido pedruzcos. Objeto de funcionamiento automático, también llamado *Zigzag* con una foto, documentado por una fotografía y de dimensiones y localización desconocidas, está considerada el primer objeto surrealista de Dalí. Hoy de ayer es también la primera escultura atribuida al artista, según el Catálogo razonado de escultura y obra tridimensional de Salvador Dalí que se presentó la Fundación Gala-Salvador Dalí en Barcelona y en que se recogen 34 obras creadas entre 1931 y 1936, tres inéditas.

La Fundación está empeñada en poner orden en el complejo mundo creado por Dalí. En diciembre de 2017, después de 17 años de trabajo, dio por acabado el catálogo de la pintura, en la que inventará unas mil obras. Ahora, tras ocho años de estudio, ha presentado el primer tomo escultórico del artista. Una labor, al decir de los autores, que antes han tenido que establecer las categorías para resolver cada una de estas producciones. "Dalí es un artista en constante", dijo Montañés Agarr, directora de los museos Dalí y del Centro de Estudios Dalinianos (CED). Las 34 obras catalogadas son originales únicas, "porque no hay ninguna obra resultado de una edición", explicó Agarr, que destacó que una de estas piezas, *Busto de mujer retrospectiva* (1933), es la que el artista usó como modelo para su escultura de bronce, realizada en 1932, se exhibe en el Teatro-Museo de Figueres. El resto de las localizadas, la mitad aproximadamente de las 34, se encuentran en

museos como el MoMA de Nueva York (*Busto de mujer retrospectiva*, 1933); en el Museo Sotheby's (*Busto de mujer retrospectiva*, 1933); en el Art Institute of Chicago (*Vaso de leche con agujeros*, 1936).

"La mitad de las 34 obras, pese a que no hay constancia de su construcción, no se sabe dónde se encuentran", prosiguió Montañés Agarr, coordinadora general del proyecto. Es el caso de *Cabeza de*

de estas obras, como *Apertor o normal de la creación*, realizada en junio 1933 y 1934, una de las más inéditas. También han permitido identificar el proceso creativo de esculturas como el mencionado *Busto de mujer retrospectiva* una de sus creaciones más surrealistas, desde a un busto de mujer pintado con herramientas afiladas obvias encontradas, como una figura de pan, dos manzanas de maíz, abalorios y un sistema con las figuras de El Ángel de Millet, una obra que le obsesionó. Tras presentarlo en 1933, Dalí lo modificó entre 1934 y 1939 al menos en cuatro ocasiones, reemplazando, poniendo o quitando algunos elementos. "Creando versiones neovirginales (oicas) de carácter efímero". La obra original y sus cuatro versiones posteriores están incluidas en el catálogo.

Después de asegurar que hay tres o cuatro piezas más en estudio que pueden acabar engrandando esta lista de primeras obras de Dalí, Montañés añadió que "existen obras de los años veinte, como *Bases de cerámica pintada*, pero no hay garantía suficiente para publicarlas como esculturas suyas", si Dalí comenzó a esculpir en 1931, comenzaría a hacer este tipo de obras de forma tardía, con 27 años, algo que contrasta con la juventud con que empezó a pintar.

Agarr no se avergonzó a cuando el número de obras que acabaría formando parte de este catálogo. Tampoco de cuando se podrá terminar. El presidente de la Fundación, Jordi Mercader, calificó este trabajo de "fundamental, especialmente para un gesto efectuado por la producción de obra no original. Habíamos de un trabajo urgente hecho por un solo hombre, más motivado por la originalidad que por el orden. Nosotros tenemos que poner orden en todo esto. Proteger su trabajo es una de nuestras primeras funciones". Y recordó que la fundación inventa un millón de euros al año en la defensa del legado del poeta.

Busto de mujer retrospectiva (1933), en el MoMA.

Tras haberlo con un plato de fondo rojo en la boca y silla ornamental, los dos de 1935. También la famosa *Chaqueta* (1936), de 1936, una "máquina de pensar", como Dalí la llamó, es la que el artista usó como vaso con papeles en la famosa *Chaqueta* (1936), de 1936, en el que el artista usó una escultura de bronce, que incluyó dos años antes en la instalación para un escaparate de Nueva York. Las fotografías han sido fundamentales para localizar muchas

Entrevista Jordi Mercader i Miró
Presidente de la Fundación Gala Dalí. Desde su cargo en el Patronato de Turismo de Girona, el presidente de la Fundación Gala-Salvador Dalí, Jordi Mercader i Miró, ha sido el encargado de presentar el primer tomo del Catálogo Razonado de la obra tridimensional del artista, un trabajo que ha durado 17 años. En esta entrevista, el presidente de la Fundación explica el proceso de catalogación de las obras de Dalí y el papel de la Fundación en la defensa del legado del artista.

«La clau de volta de la Fundació Dalí és donar més contingut intel·lectual i cultural a l'oferta»

«Crec que la societat en aquest moment està, en el millor sentit de la paraula, en una situació pràcticament revolucionària»

de Guies de Girona, l'Àrea de Turisme de l'Ajuntament de Figueres, el consorci Empordà Turisme, Comerç Figueres i l'Associació Hotels de Figueres per a tot allò relacionat amb la ciutat i el Teatre-Museu.

Durant l'exercici passat, finalment, una de les principals accions de promoció va ser la que es va posar en marxa amb Welcome Chinese, una entitat promocional oficial del Govern xinès a través de la qual vam ser presents a ITB China 2019. Aquesta fira de viatges per a professionals del sector, que té lloc a Xangai, s'adreça exclusivament a visitants seleccionats i a empreses de la indústria dels viatges a la Xina.

Promoción

Con la mirada puesta en la evolución de la cifra de visitantes, que fue positiva en el conjunto de los tres museos, en el transcurso de 2019 se programaron varias acciones de mantenimiento que permitieron afrontar el año con resultados positivos.

En el Castillo de Púbol, en concreto, se reforzaron las acciones promocionales a partir de las dos muestras temporales que se organizaron en este espacio, así como la promoción específica de la visita nocturna durante las noches de agosto. Paralelamente, y en colaboración con el Patronato de Turismo Costa Brava Girona, se acogieron algunas visitas destinadas a fomentar el conocimiento del Castillo de Púbol entre los colectivos prescriptores, como un grupo de conserjes de la prestigiosa asociación internacional Les Clefs d'Or.

Otra acción que siempre tiene un impacto divulgativo y promocional destacable es el ciclo «El Museo visto por...», que, a través de cada sesión y gracias a la diversidad de invitados, nos ha permitido disponer de una forma de comunicación especial y acercarnos a nuevos públicos, uno de nuestros objetivos. Durante 2019, así, se programó una segunda sesión con el escritor Vicenç Pagès, dado el éxito que había tenido la primera; la segunda edición estuvo a cargo de la artista visual Alicia Kopf, que desveló su particular proceso creativo, y la tercera tuvo como protagonistas a los periodistas y escritores Gemma Ruiz y Albert Forn.

Por otra parte, cabe destacar, como herramienta promocional, la apertura nocturna de verano en el Teatro-Museo Dalí y en el Castillo de Púbol. Como recurso cabe mencionar así mismo la participación en el festival Som Cultura, organizado por el Patronato de Turismo Costa Brava Girona, con la colaboración y la complicitad del Museu de l'Empordà i el Museu del Joguet. La actividad propuesta consistía en un itinerario guiado por la infancia y la juventud de Salvador Dalí a través de las colecciones de los tres museos figuerencs, complementado por una cata de vinos ampurdaneses a cargo de la sumiller Laura Masramon que se ofreció con la colaboración de la D. O. Empordà y la Ruta del Vino D. O. Empordà. La acción, que contó con la máxima implicación de varios agentes de la ciudad y la comarca, nos dio presencia en el espacio público y contribuyó a integrar la Fundación en la dinámica cultural de Figueres.

Estas acciones de promoción se completaron con la distribución de material publicitario en el entorno gerundense y en el área urbana de Barcelona, con un refuerzo específico en la ciudad de Madrid y en el Rosellón y el Vallespir.

A lo largo de 2019, por otra parte, continuó la relación habitual con las entidades turísticas locales y nacionales para la organización de viajes de familiarización y de grupos especiales, entre otros. Así mismo, se mantuvo un contacto constante con los agentes del entorno (guías, informadores turísticos, hoteleros, entidades locales y facultades de turismo) y prosiguió la colaboración con la Associació de Guies de Girona, el Área de Turismo del Ayuntamiento de Figueres, el consorcio Empordà Turisme, Comerç Figueres y la Associació Hotels de Figueres para todo lo relacionado con la ciudad y el Teatro-Museo.

Durante el pasado ejercicio, finalmente, una de las principales acciones de promoción fue la que se puso en marcha con Welcome Chinese, una entidad promocional oficial del Gobierno chino a través de la cual estuvimos presentes en ITB China 2019. Esta feria de viajes para profesionales del sector, que tiene lugar en Shanghái, se dirige exclusivamente a visitantes seleccionados y a empresas de la industria de los viajes en China.

1. Ressò del llançament del Catàleg d'escultura
Repercusión del lanzamiento del Catálogo de escultura
2. Entrevista al president Mercader publicada al setmanari Empordà
Entrevista al presidente Mercader publicada en el semanario Empordà
3. Presentació de la segona fase de l'exposició Dalí/Rafael
Presentación de la segunda fase de la exposición Dalí/Rafael
4. Viatge de premsa al Triangle Dalinià
Viaje de prensa al Triángulo Dalinián

**Equip humà
i formació**

**Equipo humano
y formación**

Equip humà

La Fundació s'estructura en els departaments següents:

SECRETARIA GENERAL I DEPARTAMENT DE GESTIÓ DELS MUSEUS

Secretaria General i Departament de Gestió dels Museus
Lluís Peñuelas Reixach

Secretaria i Patronat
M. Teresa Brugués Rost

Comptabilitat, fiscalitat i finances
Àngels Pairó Giménez
Judit Pairó Giménez
Anisa Chaer Yemlahi Serroukh

Recursos humans
Miquel Sanchez Duran
Isabel Castell Pujol

Administració general
M. Dolors Costa Font

Instal·lacions i manteniment
Roger Ferré Puig
Ferran Ortega López

Gestió del Teatre-Museu i Dalí-Joies
Miquel Sanchez Duran

Gestió de Púbol, Portlligat i projectes museològics
Jordi Artigas Cadena

Gestió de reserves de grups i entrades anticipades
Isabel Castell Pujol
David Combis Palacios
Expi Porrás Roman

DEPARTAMENT DE CONSERVACIÓ I RESTAURACIÓ

Directora
Montse Aguer Teixidor

Cap de Conservació i Restauració
Irene Civil Plans

Restauradors conservadors
Elisenda Aragonès Miquel
Laura Feliz Oliver
Noèlia García Valencia
Josep M. Guillamet Lloveras
Yvonne Heinert Comas
Juliette Murphy

Registre
Rosa Aguer Teixidor

CENTRE D'ESTUDIS DALINIANS

Directora del Centre d'Estudis Dalinians
Montse Aguer Teixidor

Cap de Documentació
Rosa M. Maurell Constans

Curadora en cap
Carme Ruiz González

Curadora
Laura Bartolomé Roviras

Equip de coordinació
Núria Casals Tutau
Bea Crespo Trancón
Lucia Moni
Fiona Mata Echeverry
Clara Silvestre Colomer

Equipo humano

La Fundación se estructura en los departamentos siguientes:

SECRETARÍA GENERAL Y DEPARTAMENTO DE GESTIÓN DE LOS MUSEOS

Secretaría General y Departamento de Gestión de los Museos
Lluís Peñuelas Reixach

Secretaría y Patronato
M. Teresa Brugués Rost

Contabilidad, fiscalidad y finanzas
Àngels Pairó Giménez
Judit Pairó Giménez
Anisa Chaer Yemlahi Serroukh

Recursos humanos
Miquel Sanchez Duran
Isabel Castell Pujol

Administración general
M. Dolors Costa Font

Instalaciones y mantenimiento
Roger Ferré Puig
Ferran Ortega López

Gestión del Teatro-Museo y Dalí-Joyas
Miquel Sanchez Duran

Gestión de Púbol, Portlligat y proyectos museológicos
Jordi Artigas Cadena

Gestión de reservas de grupos y entradas anticipadas
Isabel Castell Pujol
David Combis Palacios
Expi Porrás Roman

DEPARTAMENTO DE CONSERVACIÓN Y RESTAURACIÓN

Directora
Montse Aguer Teixidor

Jefa de Conservación y Restauración
Irene Civil Plans

Restauradores conservadores
Elisenda Aragonès Miquel
Laura Feliz Oliver
Noèlia García Valencia
Josep M. Guillamet Lloveras
Yvonne Heinert Comas
Juliette Murphy

Registro
Rosa Aguer Teixidor

CENTRO DE ESTUDIOS DALINIANOS

Directora del Centro de Estudios Dalinianos
Montse Aguer Teixidor

Jefa de Documentación
Rosa M. Maurell Constans

Curadora jefa
Carme Ruiz González

Curadora
Laura Bartolomé Roviras

Equipo de coordinación
Núria Casals Tutau
Bea Crespo Trancón
Lucia Moni
Fiona Mata Echeverry
Clara Silvestre Colomer

Cap de Comunicació i Protocol

Imma Parada Soler

DEPARTAMENT DE GERÈNCIA**Gerent**

Joan Manuel Sevillano Campalans

Difusió i Servei Educatiu

Nuri Aldeguer Corominas

Secretaria i Administració de Drets

Mercedes Aznar Laín

Community manager i Mitjans Digitals

Cinzia Azzini

Control de Gestió Comercial

Anna Parra Ministral

Serveis Jurídics

Isabella Kleinjung

Màrqueting

Sílvia Nello Maldiney

Distribucions d'Art Surrealista

Carles Cervera Rucabado

M. Teresa Ruiz Tisané

Dayana Bravo Cepeda

TEATRE-MUSEU DALÍ**Responsables adjunts**

Carles Font Garcia

Carles Núñez Felip

Subresponsables adjunts

Jordi Domènech de Ros

Pau Subirós Bardera

Responsable de les botigues del Teatre-Museu Dalí

Núria Estévez Rodríguez

Serveis d'accés, atenció al visitant, informació, neteja, manteniment i botiga

Manel Albreda Vicente

Carla Aguirre Díaz

Gemma Alegri Expósito

Andrea Andaluz Bruffau

Assumpció Arnall Figueres

Ramatoulaye Balde

Anna Blanco Cerdà

Fina Carbelo Rodríguez

Maria Carreras Oliva

Rossana Casimiro Cavero

Júlia Cebrià Costa

Lidia Colomer Niubó

Arnau Combis Batlle

Aleix Contreras Fernández

Joan Cruañas Sarola

Annie Cubizolles Roman

Rachid El Ouariachi

Anna Enrique Reno

Rosa Falgàs Mach

Sílvia Felip Torres

Helena Fernández Gil

Alina Font Farré

Sebastià Forment Basco

Clàudia Gallí Purcallas

Anna Garcia Garcia

Rut Geli Anticó

Victòria González Giménez

Sandra Guerrero Reyes

Sílvia Guerrero Sánchez

Elizaveta Ilina

Sofya Ilina

Olga Kylymnyk

Yéssica Ledesma Ledesma

Victor López Ollero

Luz Lorenzo Sierra

Carla Maynau Galve

Flor Miscopein

Josefa Moreno Montilla

Patrícia Morente Juanola

Mireia Nierga Pastor

Cèlia Naves Roldán

Anna Pérez Millán

Jefa de comunicación y protocolo

Imma Parada Soler

DEPARTAMENTO DE GERENCIA**Gerente**

Joan Manuel Sevillano Campalans

Difusión y Servicio Educativo

Nuri Aldeguer Corominas

Secretaría y Administración de Derechos

Mercedes Aznar Laín

Community manager y Medios Digitales

Cinzia Azzini

Control de Gestión Comercial

Anna Parra Ministral

Servicios Jurídicos

Isabella Kleinjung

Marketing

Sílvia Nello Maldiney

Distribuciones d'Art Surrealista

Carles Cervera Rucabado

M. Teresa Ruiz Tisané

Dayana Bravo Cepeda

TEATRO-MUSEO DALÍ**Responsables adjuntos**

Carles Font Garcia

Carles Núñez Felip

Subresponsables adjuntos

Jordi Domènech de Ros

Pau Subirós Bardera

Responsable de las tiendas del Teatro-Museo Dalí

Núria Estévez Rodríguez

Servicios de acceso, atención al visitante, información, limpieza, mantenimiento y tienda

Manel Albreda Vicente

Carla Aguirre Díaz

Gemma Alegri Expósito

Andrea Andaluz Bruffau

Assumpció Arnall Figueres

Ramatoulaye Balde

Anna Blanco Cerdà

Fina Carbelo Rodríguez

Maria Carreras Oliva

Rossana Casimiro Cavero

Júlia Cebrià Costa

Lidia Colomer Niubó

Arnau Combis Batlle

Aleix Contreras Fernández

Joan Cruañas Sarola

Annie Cubizolles Roman

Rachid El Ouariachi

Anna Enrique Reno

Rosa Falgàs Mach

Sílvia Felip Torres

Helena Fernández Gil

Alina Font Farré

Sebastià Forment Basco

Clàudia Gallí Purcallas

Anna Garcia Garcia

Rut Geli Anticó

Victòria González Giménez

Sandra Guerrero Reyes

Sílvia Guerrero Sánchez

Elizaveta Ilina

Sofya Ilina

Olga Kylymnyk

Yéssica Ledesma Ledesma

Victor López Ollero

Luz Lorenzo Sierra

Carla Maynau Galve

Flor Miscopein

Josefa Moreno Montilla

Patrícia Morente Juanola

Mireia Nierga Pastor

Cèlia Naves Roldán

Anna Pérez Millán

Maria Pérez Ortega
Emma Riera Aguer
Margarita Rodríguez Heras
Teresa Rovira Fernández
Andrea Sanjosé Núñez
Eva Taboas Antón
Rosa Tarradas Albatana
Carme Tarragó Mauri
Paula Tibau Molero
Laia Torres Puigvert
Elena Vergés Simon
Anna M. Vert Pérez

CASTELL GALA DALÍ

Responsable adjunta
Núria Ferrer Carbó

Subresponsable adjunta
Gemma Pascual Planas

**Serveis d'accés, atenció al visitant,
informació, neteja, manteniment i botiga**

Marta Alarcón Oliveras
Laia Aulet Puig
Alba Barris Cornet
Isabel Carreras Ferrer
Esther Palacín Caldera
Àngela Pedrol Robert
Joana Planet Carnicé
Maribel Rabaña Maynau
Josefina Salavedra Cornellà
Laura Salvà Garangou

CASA-MUSEU SALVADOR DALÍ

Responsable adjunt
Jesús Cuadros Mugüerza

Subresponsable adjunta
Anna M. Descamps Pomés

**Serveis d'accés, atenció al visitant,
informació, neteja, manteniment i botiga**

Ramy Abou-Assali Martínez
Anna M. Caminada Llorens
Àngela Claret Solé
Maria Corral Manzano
Enric Cusí Alegri
Antònia Descamps Oriol
Guillem Furest Dalmau
Yolanda Garcia Montoro
Margarita Garcia Reyero
Robert Genovés Núñez
Vanessa Gómez Serriñana
Gemma Jiménez López
Cristina Jorquera Navarro
Araceli Juárez Martínez
Manel López Barrios
Andrea López Nieto
Marta Martí Triadú
Rosario Martín Romero
Noemí Mercado Fernández
Anna Pujol Batllósera
Neus Pujol Brugués
Susana Ahidee Quito
Meritxell Roura Llorca
Lee Kiowa Roy Fiala
Enric Tarrés Ferràs

Maria Pérez Ortega
Emma Riera Aguer
Margarita Rodríguez Heras
Teresa Rovira Fernández
Andrea Sanjosé Núñez
Eva Taboas Antón
Rosa Tarradas Albatana
Carme Tarragó Mauri
Paula Tibau Molero
Laia Torres Puigvert
Elena Vergés Simon
Anna M. Vert Pérez

CASTILLO GALA DALÍ

Responsable adjunta
Núria Ferrer Carbó

Subresponsable adjunta
Gemma Pascual Planas

**Servicios de acceso, atención al visitante,
información, limpieza, mantenimiento y tienda**

Marta Alarcón Oliveras
Laia Aulet Puig
Alba Barris Cornet
Isabel Carreras Ferrer
Esther Palacín Caldera
Àngela Pedrol Robert
Joana Planet Carnicé
Maribel Rabaña Maynau
Josefina Salavedra Cornellà
Laura Salvà Garangou

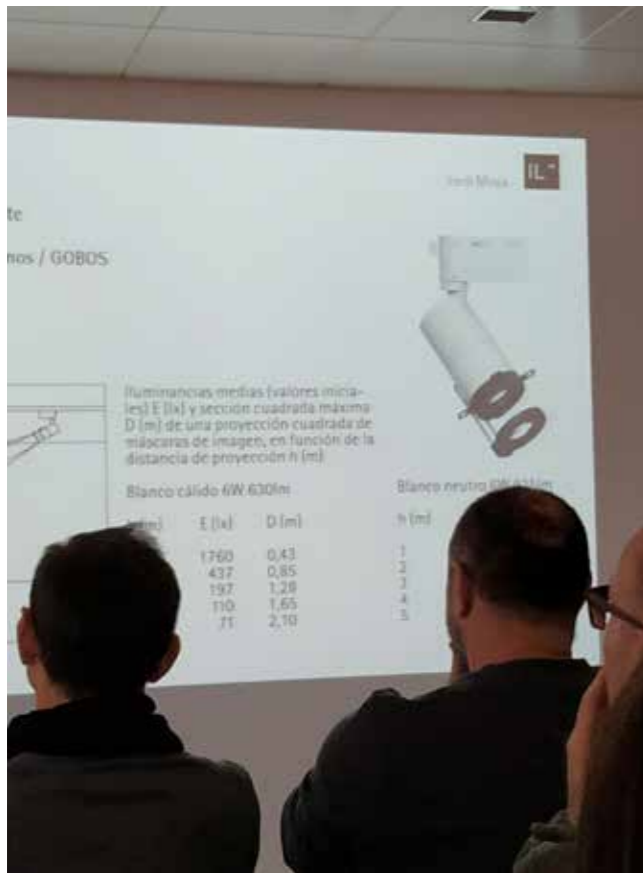
CASA-MUSEO SALVADOR DALÍ

Responsable adjunto
Jesús Cuadros Mugüerza

Subresponsable adjunta
Anna M. Descamps Pomés

**Servicios de acceso, atención al visitante,
información, limpieza, mantenimiento y tienda**

Ramy Abou-Assali Martínez
Anna M. Caminada Llorens
Àngela Claret Solé
Maria Corral Manzano
Enric Cusí Alegri
Antònia Descamps Oriol
Guillem Furest Dalmau
Yolanda Garcia Montoro
Margarita Garcia Reyero
Robert Genovés Núñez
Vanessa Gómez Serriñana
Gemma Jiménez López
Cristina Jorquera Navarro
Araceli Juárez Martínez
Manel López Barrios
Andrea López Nieto
Marta Martí Triadú
Rosario Martín Romero
Noemí Mercado Fernández
Anna Pujol Batllósera
Neus Pujol Brugués
Susana Ahidee Quito
Meritxell Roura Llorca
Lee Kiowa Roy Fiala
Enric Tarrés Ferràs

Cursos d'il·luminació i d'extinció d'incendis
Cursos de iluminación y de extinción de incendios

Formació

La Fundació va organitzar els cursos següents per al seu personal:

- Rosa M. Maurell, cap de Documentació, i Bea Crespo, membre del CED, van impartir una formació sobre l'exposició *Gala/Dalí: imatge i mirall* per al personal del Castell Gala Dalí de Púbol.
- Fiona Mata, membre del CED, va oferir una xerrada formativa sobre l'exposició *Dalí/Rafael, un somieig prolongat* al personal de la Casa-Museu de Portlligat i a les guies del Servei Educatiu.
- El personal de Portlligat i de Púbol va rebre un curs de primers auxilis.
- Anisa Chaer, del Departament de Comptabilitat, va assistir a un curs de comptabilitat avançada.
- El personal del Castell de Púbol i el responsable de les cases-museu, Jordi Artigas, van rebre formació sobre estratègies de *coaching* per generar equips de treball cohesionats.
- El personal de tots els departaments va participar en una pràctica d'extinció d'incendis al parc de bombers de Figueres.
- Núria Ferrer, responsable adjunta del Castell de Púbol, va assistir a un curs d'introducció a la llengua de signes catalana per millorar l'atenció a les persones amb discapacitat auditiva.
- Miquel Sanchez, responsable del Teatre-Museu Dalí, va rebre formació sobre *business intelligence*.
- El personal de restauració i el que participa en el muntatge d'exposicions van assistir a un taller sobre il·luminació d'obra.
- Cinc usuaris del SAP de la Fundació Dalí van participar en una jornada de formació sobre aquest software.
- Imma Parada, cap de Comunicació i Protocol, va seguir un curs a través de la UOC sobre relacions institucionals, protocol i organització d'esdeveniments.
- Cinzia Azzini, *community manager* i responsable de Mitjans Digitals, va cursar un postgrau d'estratègia digital en organitzacions culturals i va assistir a l'intensiu «Digital 2019. Jornada d'intercanvi d'experiències en col·leccions digitals» i a un curs sobre fotografia aplicada al comerç digital i a les xarxes socials. Així mateix, va participar virtualment en les dues edicions del MuseumNext Digital Summit celebrades el 2019.
- Laura Feliz, conservadora restauradora, va assistir a Berlín a un curs sobre conservació de paper de calc.
- Nuri Aldeguer, cap de Difusió i del Servei Educatiu, va assistir a una formació per a tutors de pràcticum de Pedagogia a la UdG, a la jornada «Com serà el turisme que vindrà?», organitzada pel Patronat de Turisme Costa Brava Girona i per l'Institut de Recerca en Turisme de la UdG, i a les XX Jornades DEAC: «Museus transversals», organitzades per Es Baluard Museu d'Art Modern i Contemporani de Palma.

Formación

La Fundación organizó los cursos siguientes para su personal:

- Rosa M. Maurell, jefa de Documentación, y Bea Crespo, miembro del CED, impartieron una formación sobre la exposición *Gala/Dalí: imagen y espejo* para el personal del Castillo Gala Dalí de Púbol.
- Fiona Mata, miembro del CED, ofreció una charla formativa sobre la exposición *Dalí/Rafael, una prolongada enseñanza* al personal de la Casa-Museo de Portlligat y a las guías del Servicio Educativo.
- El personal de Portlligat y de Púbol recibió un curso de primeros auxilios.
- Anisa Chaer, del Departamento de Contabilidad, asistió a un curso de contabilidad avanzada.
- El personal del Castillo de Púbol y el responsable de las casas-museo, Jordi Artigas, recibieron formación sobre estrategias de *coaching* para generar equipos de trabajo cohesionados.
- El personal de todos los departamentos participó en una práctica de extinción de incendios en el parque de bomberos de Figueres.
- Núria Ferrer, responsable adjunta del Castillo de Púbol, asistió a un curso de introducción a la lengua de signos catalana para mejorar la atención a las personas con discapacidad auditiva.
- Miquel Sanchez, responsable del Teatro-Museo Dalí, recibió formación sobre *business intelligence*.
- El personal de restauración y el que participa en el montaje de exposiciones asistió a un taller sobre iluminación de obra.
- Cinco usuarios del SAP de la Fundación Dalí participaron en una jornada de formación sobre este *software*.
- Imma Parada, jefa de Comunicación y Protocolo, siguió un curso a través de la UOC sobre relaciones institucionales, protocolo y organización de eventos.
- Cinzia Azzini, *community manager* y responsable de Medios Digitales, cursó un postgrado de estrategia digital en organizaciones culturales y asistió al intensivo «Digital 2019. Jornada d'intercanvi d'experiències en col·leccions digitals» y a un curso sobre fotografía aplicada al comercio digital y a las redes sociales. Así mismo, participó virtualmente en las dos ediciones del MuseumNext Digital Summit celebradas en 2019.
- Laura Feliz, conservadora restauradora, asistió en Berlín a un curso sobre conservación de papel de calco.
- Nuri Aldeguer, jefa de Difusión y del Servicio Educativo, asistió a una formación para tutores de pràcticum de Pedagogía en la UdG, a la jornada «Com serà el turisme que vindrà?», organizada por el Patronato de Turismo Costa Brava Girona y por el Instituto de Investigación en Turismo de la UdG, y a las XX Jornadas DEAC: «Museos transversales», organizadas por Es Baluard Museu d'Art Modern i Contemporani de Palma.

Curs d'extinció d'incendis / Curso de extinción de incendios
Formació sobre primers auxilis / Formación sobre primeros auxilios

**Gestió de les
infraestructures
i la seguretat**

**Gestión de las
infraestructuras
y la seguridad**

Infraestructures i seguretat

El Departament de Gestió dels Museus s'ocupa de la millora i el manteniment de les infraestructures dels museus Dalí i de la seu de la Fundació. Igualment, gestiona la política de la Fundació sobre la seguretat de les persones, els equipaments i les obres d'art, així com de les infraestructures necessàries en tots els actes i les visites especials que tenen lloc al llarg de l'any.

Inversions en infraestructures

Les intervencions en manteniment i conservació dels edificis i les instal·lacions dels museus Dalí, de la Torre Galatea i de l'edifici administratiu de Figueres es programen a partir de dos àmbits d'actuació complementaris: el seguiment preventiu i la planificació de millores en les estructures i en els elements decoratius i funcionals.

En l'àmbit de la prevenció, hi ha activitats comunes que formen part de la programació anual de manteniment als tres centres museístics, com són ara el manteniment del sistema de canalons, els desguassos, el clavegueram, els sistemes de reg i les fonts ornamentals, la rehabilitació parcial i la supervisió dels murs exteriors, les cornises i les cobertes, la cura i la neteja de terrasses i jardins o la gestió dels recursos de telecomunicacions, de seguretat i audiovisuals. Són especialment importants les tasques de seguiment i reparació de la cúpula, així com de les cobertes i els elements estructurals en general, i el manteniment del sistema de climatització del Teatre-Museu Dalí, i també la gestió i administració del delicat jardí del Castell de Púbol i de l'emblemàtic conjunt paisatgístic dels olivars i patis de Portlligat: les parets seques de les feixes, els paviments de pissarra, els empedrats en rastell, els murs emblanquinats, les plantes autòctones i la seva estructuració en el paisatge, entre d'altres.

Durant el 2019, les actuacions més rellevants a la Torre Galatea van ser el repintat de tota la façana amb el pantone original creat per Salvador Dalí i el canvi d'il·luminació: els focus halògens es van substituir per nous focus LED, que permeten il·luminar l'edifici integralment i d'una forma homogènia, i també es va ampliar la lluminositat cap a les figures de la façana, mantenint alhora el nivell lumínic original.

Emblanquinat de la façana de Portlligat
Encalado de la fachada de Portlligat

Al Teatre-Museu Dalí, la intervenció més notable va ser la incorporació d'un pati amb bancs a la sortida, ja que va servir per convertir aquesta zona en un espai de trobada i espera que millora les condicions de la visita. Cal destacar, així mateix, la incorporació de dos climatitzadors que reforcen el control de la temperatura, i també les diverses millores que es van fer per aïllar l'impacte acústic de la maquinària instal·lada als nostres terrats. De la resta d'intervencions dutes a terme, cal assenyalar-ne la renovació dels cairats del pati del Museu, que ha permès recuperar el volum i les llargades originals.

Entre les millores a la Casa-Museu de Portlligat destaca, en particular, la remodelació que es va fer a la consigna per convertir-la en un servei autogestionat pel visitant, una intervenció que ha contribuït a reorganitzar i agilitzar el procés d'acollida dels visitants tant a efectes d'espai físic com d'organització de l'equip de treball. Altres actuacions remarcables de l'exercici passat van ser les reparacions en la xarxa de clavegueram, el tractament específic de diversos focus d'humitats a les parets i els bastiments de la planta baixa, la mecanització i la protecció de l'accés de servei a l'olivar, el canvi de vidres dels diferents celoberts per raons de conservació preventiva, el sanejament i la neteja de l'estructura i la roba de la capota del temple, l'actualització de la senyalització de l'àrea de sortida i el reforç de l'estructura que sosté el contenidor-font.

Quant al Castell de Púbol, les intervencions més rellevants del 2019 van ser la reparació, l'aïllament i la sectorització de la xarxa elèctrica del jardí, la regeneració de la tanca vegetal oest de la piscina i les millores en el sistema d'evacuació de l'aigua de pluja de la Sala del Delme. D'altra banda, cal remarcar la neteja i el sanejament dels terres ceràmics de la Sala del Delme i de l'àrea de serveis, la regeneració dels elements de protecció malmesos per l'acció d'ocells diversos, la digitalització del circuit tancat de televisió perimetral i la darrera fase de la recuperació de les cortines blaves de l'Habitació de Gala.

Infraestructuras y seguridad

El Departamento de Gestión de los Museos se ocupa de la mejora y el mantenimiento de las infraestructuras de los museos Dalí y de la sede de la Fundación. Igualmente, gestiona la política de la Fundación sobre la seguridad de las personas, los equipamientos y las obras de arte, así como de las infraestructuras necesarias en todos los actos y las visitas especiales que tienen lugar a lo largo del año.

Inversiones en infraestructuras

Las intervenciones en mantenimiento y conservación de los edificios y las instalaciones de los museos Dalí, de la Torre Galatea y del edificio administrativo de Figueres se programan a partir de dos ámbitos de actuación complementarios: el seguimiento preventivo y la planificación de mejoras en las estructuras y en los elementos decorativos y funcionales.

En el ámbito de la prevención, hay actividades comunes que forman parte de la programación anual de mantenimiento en los tres centros museísticos, como son el mantenimiento del sistema de canalones, los desagües, el alcantarillado, los sistemas de riego y las fuentes ornamentales, la rehabilitación parcial y la supervisión de los muros exteriores, las cornisas y las cubiertas, el cuidado y la limpieza de terrazas y jardines o la gestión de los recursos de telecomunicaciones, de seguridad y audiovisuales. Son especialmente importantes las tareas de seguimiento y reparación de la cúpula, así como de las cubiertas y los elementos estructurales en general, y el mantenimiento del sistema de climatización del Teatro-Museo Dalí, y también la gestión y administración del delicado jardín del Castillo de Púbol y del emblemático conjunto paisajístico de los olivares y patios de Portlligat: las paredes secas de los banales, los pavimentos de pizarra, los empedrados colocados en canto, los muros encalados, las plantas autóctonas y su estructuración en el paisaje, entre otras.

Durante 2019, las actuaciones más relevantes en la Torre Galatea fueron el repintado de toda la fachada con el pantone original creado por Salvador Dalí y el cambio de iluminación: los focos halógenos se sustituyeron por nuevos focos LED, que permiten iluminar el edificio íntegramente y de una forma homogénea, y también se amplió la luminosidad hacia las figuras de la fachada, manteniendo al mismo tiempo el nivel lumínico original.

En el Teatro-Museo Dalí, la incorporación de un patio con bancos a la salida fue la intervención más notable, ya que sirvió para convertir esta zona en un espacio de encuentro y espera que mejora las condiciones de la visita. Cabe destacar, así mismo, la incorporación de dos climatizadores que refuerzan el control de la temperatura, y también se hicieron mejoras para aislar el impacto acústico de la maquinaria instalada en nuestras azoteas. Del resto de intervenciones que se llevaron a cabo, cabe reseñar la renovación de las vigas del patio del Museo, que ha permitido recuperar el volumen y las longitudes originales.

Entre las mejoras llevadas a cabo en la Casa-Museo de Portlligat cabe destacar la remodelación de la consigna para convertirla en un servicio autogestionado por el visitante, una intervención que ha contribuido a reorganizar y agilizar el proceso de acogida de los visitantes tanto a efectos de espacio físico como de organización del equipo de trabajo. Otras actuaciones dignas de mención del pasado ejercicio fueron las reparaciones en la red de alcantarillado, el tratamiento específico de varios focos de humedades en las paredes y los marcos de la planta baja, la mecanización y la protección del acceso de servicio al olivar, el cambio de cristales de los diferentes patios de luces por razones de conservación preventiva, el saneamiento y la limpieza de la estructura y la tela de la capota del temple, la actualización de la señalización del área de salida y el refuerzo de la estructura que sostiene el contenedor-fuente.

En cuanto al Castillo de Púbol, las intervenciones más relevantes de 2019 fueron la reparación, el aislamiento y la sectorización de la red eléctrica del jardín, la regeneración de la valla vegetal oeste de la piscina y las mejoras en el sistema de evacuación del agua de lluvia de la Sala del Diezmo. Por otra parte, cabe reseñar la limpieza y el saneamiento de los suelos cerámicos de la Sala del Diezmo y del área de servicios, la regeneración de los elementos de protección dañados por la acción de pájaros diversos, la digitalización del circuito cerrado de televisión perimetral y la última fase de la recuperación de las cortinas azules de la Habitación de Gala.

Rehabilitació de la piscina de Púbol
Rehabilitación de la piscina de Púbol

Manteniment de les instal·lacions

El manteniment de les instal·lacions dels museus Dalí i de la seu central de la Fundació comprèn les tasques necessàries per garantir el bon funcionament dels sistemes de seguretat, climatització, il·luminació i exposició de les obres d'art, que són essencials per a la conservació i la protecció del patrimoni cultural de la Fundació. Durant el 2019 es va subcontractar a tercers, per un valor de 355.800,58 euros, una part dels treballs específics de manteniment i reparació de les infraestructures esmentades.

Seguretat

Entre les intervencions efectuades al Teatre-Museu Dalí durant l'exercici passat cal destacar la realització de la quarta fase de la substitució de les càmeres analògiques per altres de digitals, deixant per a l'exercici 2020 les situades a l'espai Dalí-Joies. D'aquesta manera, es cobrirà la totalitat de les instal·lacions. També es va dur a terme un sanejament integral del cablejat antic i es van substituir els equips obsolets de la central d'alarmes.

Pel que fa a les cases-museu, cal remarcar, pel seu cost i rellevància, la digitalització dels circuits tancats de televisió perimetrals, amb la incorporació de càmeres tèrmiques que milloren la seguretat en horari nocturn.

D'altra banda, als tres centres s'està programant de manera progressiva, tal com exigeix la normativa, l'adaptació de tots els detectors al nivell III, operació que es preveu completar el 2021. En l'apartat de seguretat en el treball, a més, es van incorporar les recomanacions de l'avaluació de riscos laborals quant a la instal·lació de línies de vida i fijacions en espais elevats, i dotar els usuaris de l'equip necessari. En matèria de política de seguretat cal remarcar, per la seva importància econòmica, els recursos destinats a les empreses de vigilància que col·laboren amb la Fundació per garantir la seguretat del patrimoni cultural de l'entitat, dels visitants i del personal, que durant el 2019 van ascendir a 1.243.617,79 euros.

Repintat de la façana de Torre Galatea / Repintado de la fachada de Torre Galatea
Habilitació d'un pati a la sortida del TMD / Habilitación de un patio a la salida del TMD
Avaluació tècnica de l'estat de la cúpula / Evaluación técnica del estado de la cúpula

Mantenimiento de las instalaciones

El mantenimiento de las instalaciones de los museos Dalí y de la sede central de la Fundación comprende las tareas necesarias para garantizar el buen funcionamiento de los sistemas de seguridad, climatización, iluminación y exposición de las obras de arte, que son esenciales para la conservación y la protección del patrimonio cultural de la Fundación. Durante 2019 se subcontractó a terceros, por un valor de 355.800,58 euros, una parte de los trabajos específicos de mantenimiento y reparación de las infraestructuras mencionadas.

Seguridad

Entre las intervenciones efectuadas en el Teatro-Museo Dalí durante el pasado ejercicio cabe destacar la realización de la cuarta fase de la sustitución de las cámaras analógicas por otras digitales, dejando para el ejercicio 2020 las situadas en el espacio Dalí-Joies. De este modo, se cubrirá la totalidad de las instalaciones. También se llevó a cabo un saneamiento integral del cableado antiguo y se sustituyeron los equipos obsoletos de la central de alarmas.

En cuanto a las casas-museo, cabe mencionar, por su coste y relevancia, la digitalización de los circuitos cerrados de televisión perimetrales, con la incorporación de cámaras térmicas que mejoran la seguridad en horario nocturno.

Por otra parte, en los tres centros se está programando de manera progresiva, tal como exige la normativa, la adaptación de todos los detectores al nivel III, operación que se prevé completar en 2021. En el apartado de seguridad en el trabajo, además, se incorporaron las recomendaciones de la evaluación de riesgos laborales en lo referido a la instalación de líneas de vida y fijaciones en espacios elevados, y dotar a los usuarios del equipo necesario. En materia de política de seguridad cabe destacar, por su importancia económica, los recursos destinados a las empresas de vigilancia que colaboran con la Fundación para garantizar la seguridad del patrimonio cultural de la entidad, de los visitantes y del personal, que durante 2019 ascendieron a 1.243.617,79 euros.

Tasques de manteniment al cadillac / Tareas de mantenimiento en el cadillac
Repintat de la façana de Torre Galatea / Repintado de la fachada de Torre Galatea

Estudis de públic

Estudios de público

Estudis de públic

La Fundació Gala -Salvador Dalí fa habitualment estudis de públic, la gestió i avaluació dels quals proporcionen informació de gran interès sobre la tipologia del visitant, tendències, valoració dels museus, nivells de satisfacció, etc. El procediment de recollida de dades té lloc a partir d'uns qüestionaris que, cara a cara, planteja un entrevistador (personal d'Atenció al Visitant dels diferents museus) preferentment al visitant individual i amb una freqüència determinada. Durant els mesos de temporada alta (de juliol a setembre per al Teatre-Museu i de mitjan juny a mitjan setembre per a les Cases-Museu de Púbol i Portlligat) el nombre d'enquestes s'incrementa i s'adequa als horaris d'obertura i a la major quantitat de visitants.

Durant l'any 2019 es van fer un total de 2.367 enquestes, 1.354 al Teatre-Museu Dalí de Figueres, 594 al Castell Gala Dalí de Púbol i 419 a la Casa Salvador Dalí de Portlligat. Al Teatre-Museu Dalí es van fer de gener a desembre; al Castell de Púbol, de març a octubre i, a la Casa de Portlligat, fins a mitjan juny.

El perfil del visitant individual dels Museus Dalí en el seu conjunt és el següent: predomina el visitant d'origen francès (23%), d'entre 41 i 65 anys (45%), té estudis superiors (62%)

i treballa (62%). S'allotja majoritàriament a la Costa Brava (30%) i a Barcelona (21%); en un hotel (52%), viatja en cotxe particular (51,5%), amb la família (61%) i s'ha informat del museu a Internet (41,5%). És la primera vegada que visita el museu (80%), s'hi està entre una hora i una hora i mitja (59%) i la visita li ha semblat bé o excepcional (88%). Els idiomes més utilitzats són l'anglès (25%), seguit del francès (22%), el castellà (20,5%) i el català (15%).

De les dades obtingudes i posant el focus en el Teatre-Museu Dalí de Figueres, es destaca que un 17% dels visitants arriben a Figueres en tren AVE/AVANT (aquesta xifra va en augment any rere any). També s'observa un increment en l'allotjament a Figueres (passa del 9,7% el 2018 al 13% el 2019). S'aprecia una recuperació lenta però sostinguda del visitant d'origen francès (un 21% el 2017, un 24% el 2018 i un 25,7% el 2019), i també una recuperació del visitant d'origen català (del 12% el 2018 al 14% el 2019). L'ús d'Internet com a canal d'informació dels Museus Dalí continua sent el principal (45%), seguit de les recomanacions d'amics i familiars (18%).

A continuació es presenten, en forma de gràfics, els resultats de les enquestes dutes a terme a cadascun dels Museus.

Estudios de público

La Fundació Gala-Salvador Dalí realiza habitualmente estudios de público, cuya gestión y evaluación proporcionan información de gran interés sobre la tipología del visitante, tendencias, valoración de los museos, niveles de satisfacción, etc. El procedimiento de recogida de datos se efectúa a partir de un cuestionario que, cara a cara, lleva a cabo un entrevistador (personal de Atención al Visitante de los diferentes museos) preferentemente al público individual y con una frecuencia determinada. Durante los meses de temporada alta (de julio a septiembre para el Teatro-Museo y de mediados de junio a mediados de septiembre para las Casas-Museo de Púbol y Portlligat) el número de encuestas se incrementa y se adecua a los horarios de apertura y a la mayor cantidad de visitantes.

Durante el año 2019 se realizaron un total de 2.367 encuestas, 1.354 en el Teatro-Museo Dalí de Figueres, 594 en el Castillo Gala Dalí de Púbol y 419 en la Casa Salvador Dalí de Portlligat. En el Teatro-Museo Dalí de Figueres se efectuaron encuestas de enero a diciembre; en el Castillo de Púbol, de marzo a octubre y, en la Casa de Portlligat, hasta mediados de junio.

El perfil del visitante individual de los Museos Dalí en su conjunto es el siguiente: predomina el visitante de origen francés (23%), de entre 41 y 65 años (45%), tiene estudios superiores (62%) y trabaja (62%). Se aloja mayoritariamente

en la Costa Brava (30%) y en Barcelona (21%), en un hotel (52%), viaja en coche particular (51,5%), con la familia (61%) y se ha informado del museo en Internet (41,5%). Es la primera vez que visita el museo (80%), permanece en él entre una hora y una hora y media (59%) y la visita le ha parecido bien o excepcional (88%). Los idiomas más utilizados son el inglés (25%), seguido del francés (22%), el castellano (20,5%) y el catalán (15%).

De los datos obtenidos y poniendo el foco en el Teatro-Museo Dalí de Figueres, destacamos que un 17% de los visitantes se desplaza en tren a la ciudad en AVE/AVANT (esta cifra va en aumento año tras año). También se observa un incremento en el alojamiento en Figueres (pasa del 9,7% en 2018 al 13% en 2019). Se experimenta una recuperación lenta pero sostenida del visitante de origen francés (un 21% en 2017, un 24% en 2018 y un 25,7% en 2019) y también una recuperación del visitante de origen catalán (pasa del 12% en 2018 al 14% en 2019). El uso de Internet de los Museos Dalí continúa siendo el principal canal de información (45%), seguido de las recomendaciones de amigos y familiares (18%).

A continuación se presentan, en forma de gráficos, los resultados de las encuestas realizadas en cada uno de los museos.

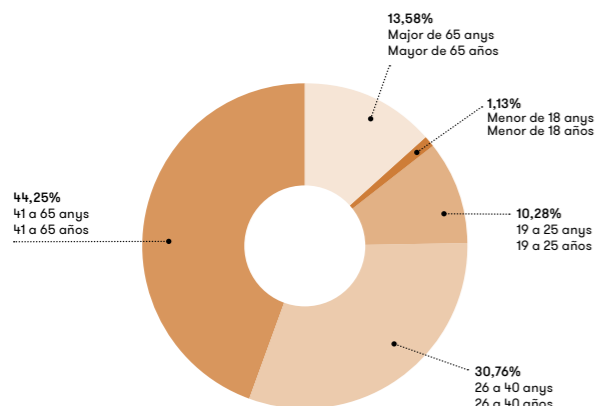
Enquesta museus Dalí 2019: Teatre-Museu Dalí, Figueres

Encuesta museos Dalí 2019: Teatro-Museo Dalí, Figueres

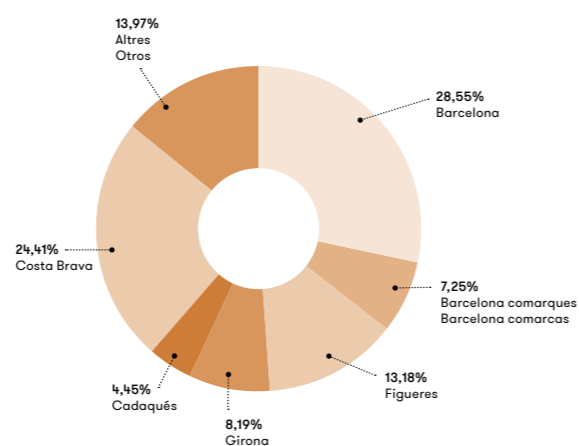
PERFIL DEL VISITANT

PERFIL DEL VISITANTE

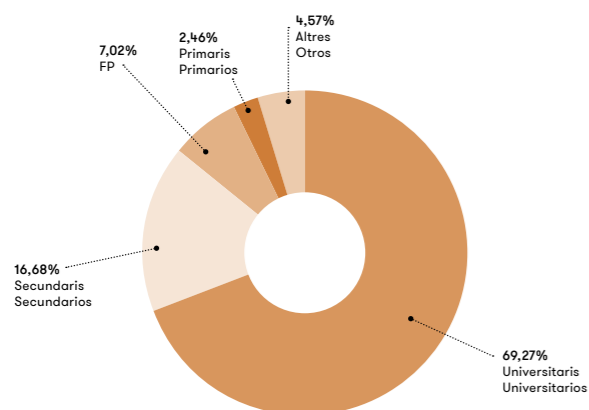
EDAT EDAD

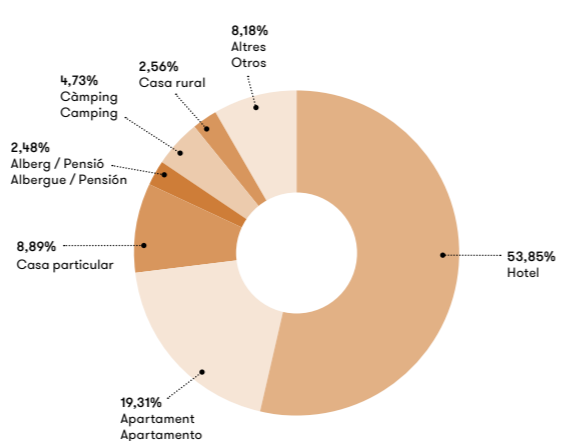
ALLOTJAMENT (LOCALITAT) ALOJAMIENTO (LOCALIDAD)

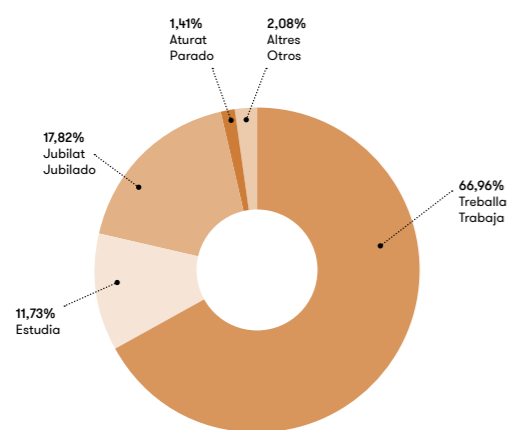
FORMACIÓ FORMACIÓN

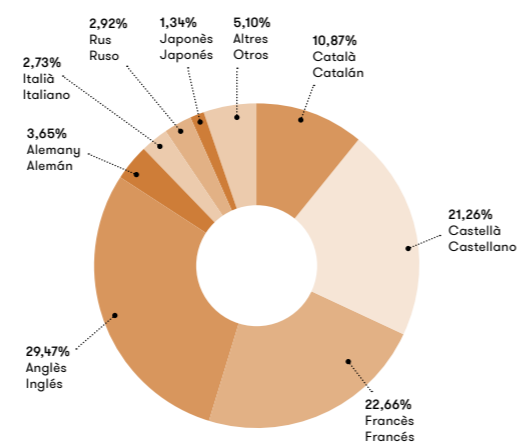
ALLOTJAMENT (ESTABLIMENT) ALOJAMIENTO (ESTABLECIMIENTO)

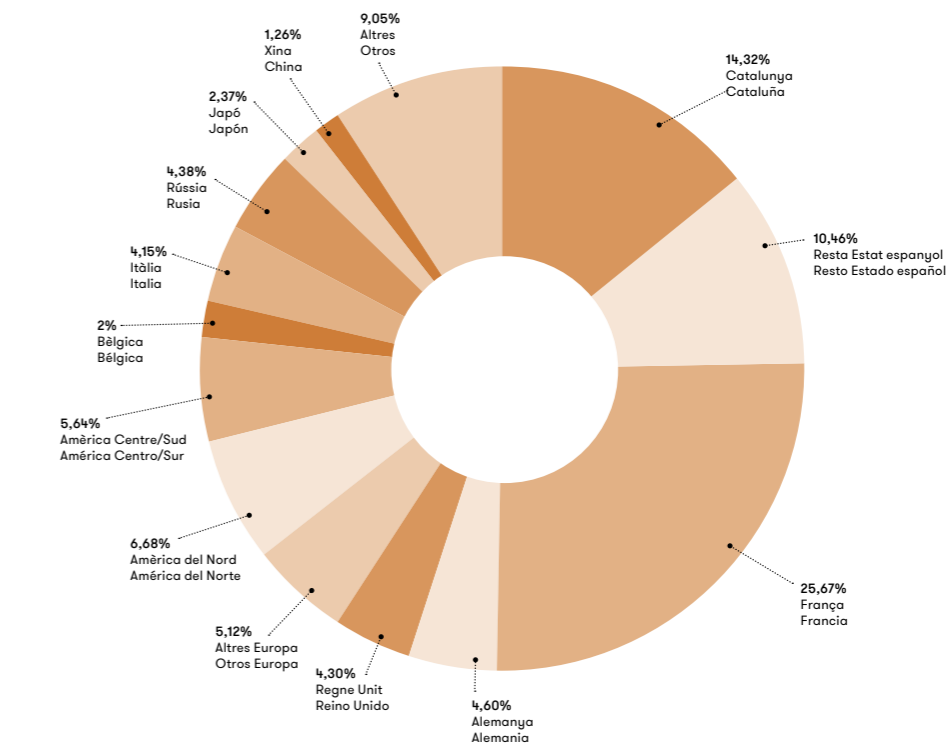
SITUACIÓ LABORAL SITUACIÓN LABORAL

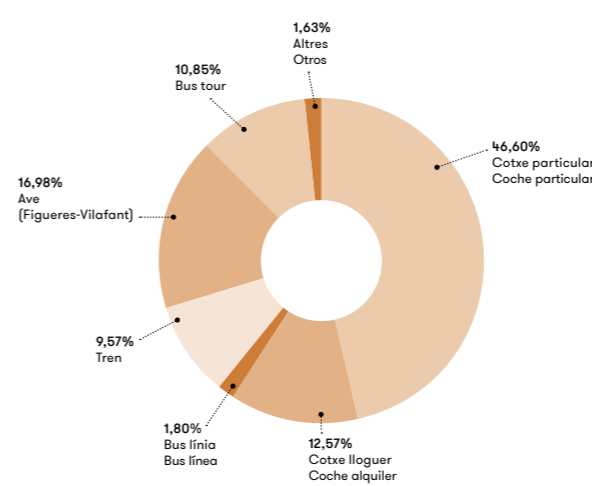
IDIOMA UTILITZAT IDIOMA UTILIZADO

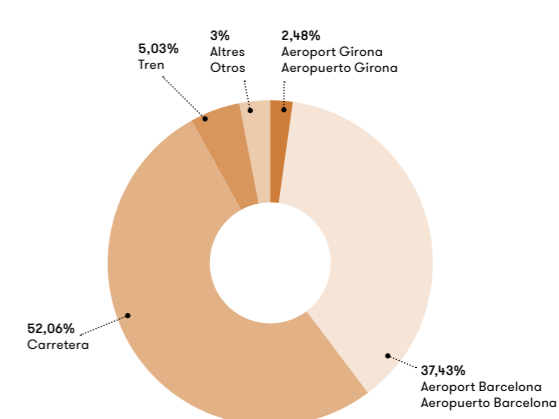
PROCEDÈNCIA PROCEDENCIA

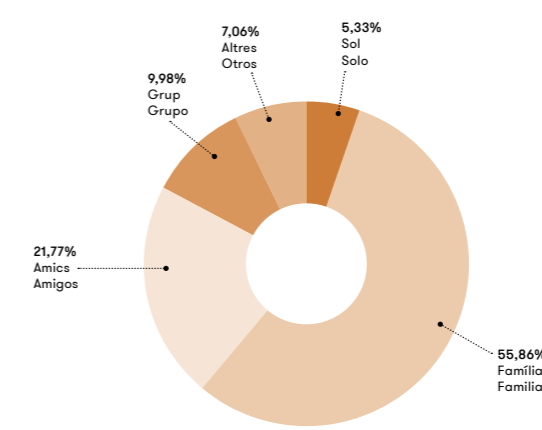
TRANSPORT TRANSPORTE

ARRIBA A CATALUNYA PER... LLEGA A CATALUNYA POR...

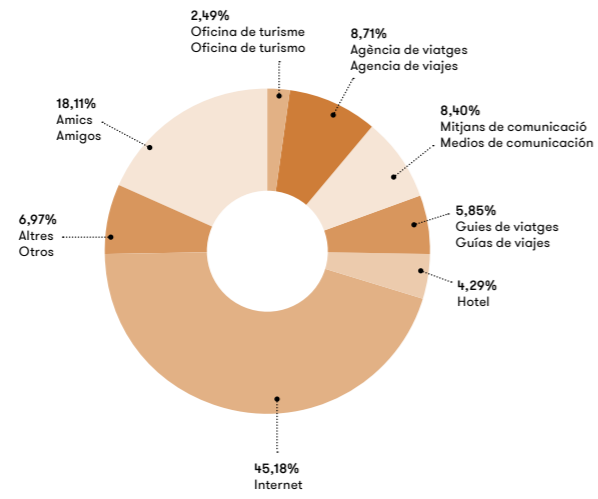
VISITA EL MUSEU AMB... VISITA EL MUSEO CON...

Difusió Difusión

ELEMENTS DE DIFUSIÓ

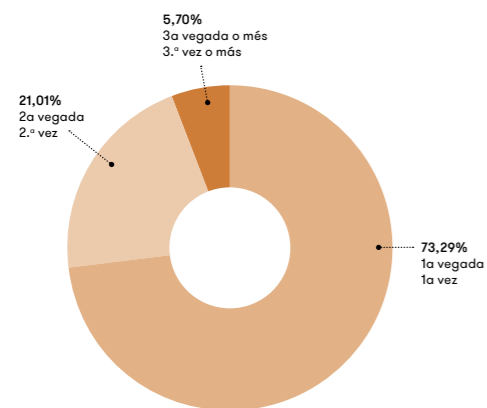
ELEMENTOS DE DIFUSIÓN

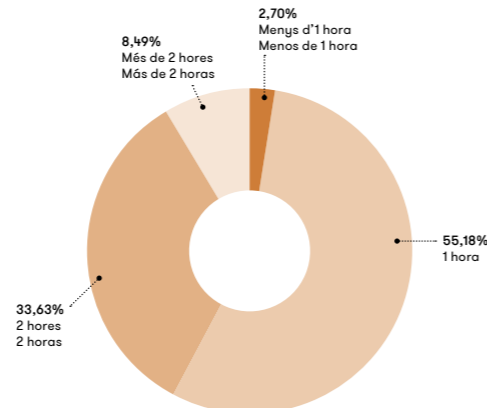
FREQÜÈNCIA I DURADA DE LA VISITA

FRECUENCIA Y DURACIÓN DE LA VISITA

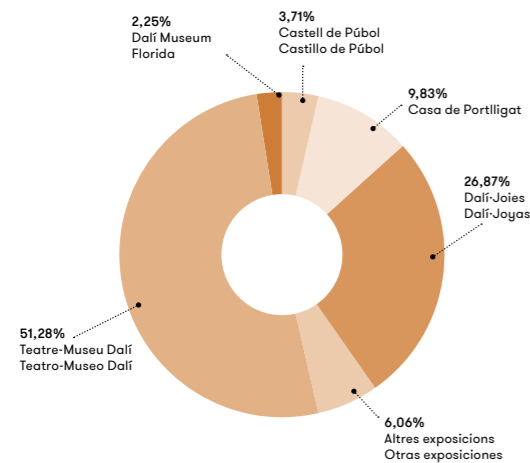
VISITA EL MUSEU PER... VISITA EL MUSEO POR...

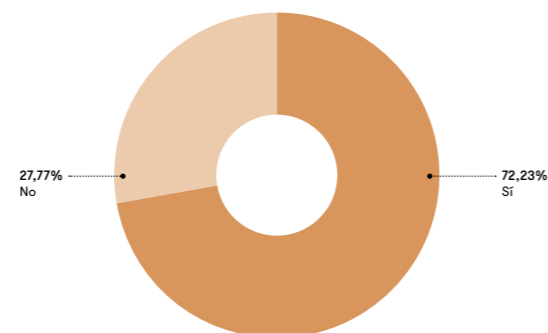
TEMPS DEDICAT A LA VISITA TIEMPO DEDICADO A LA VISITA

ALTRES VISITES RELACIONADES AMB DALÍ OTRAS VISITAS RELACIONADAS CON DALÍ

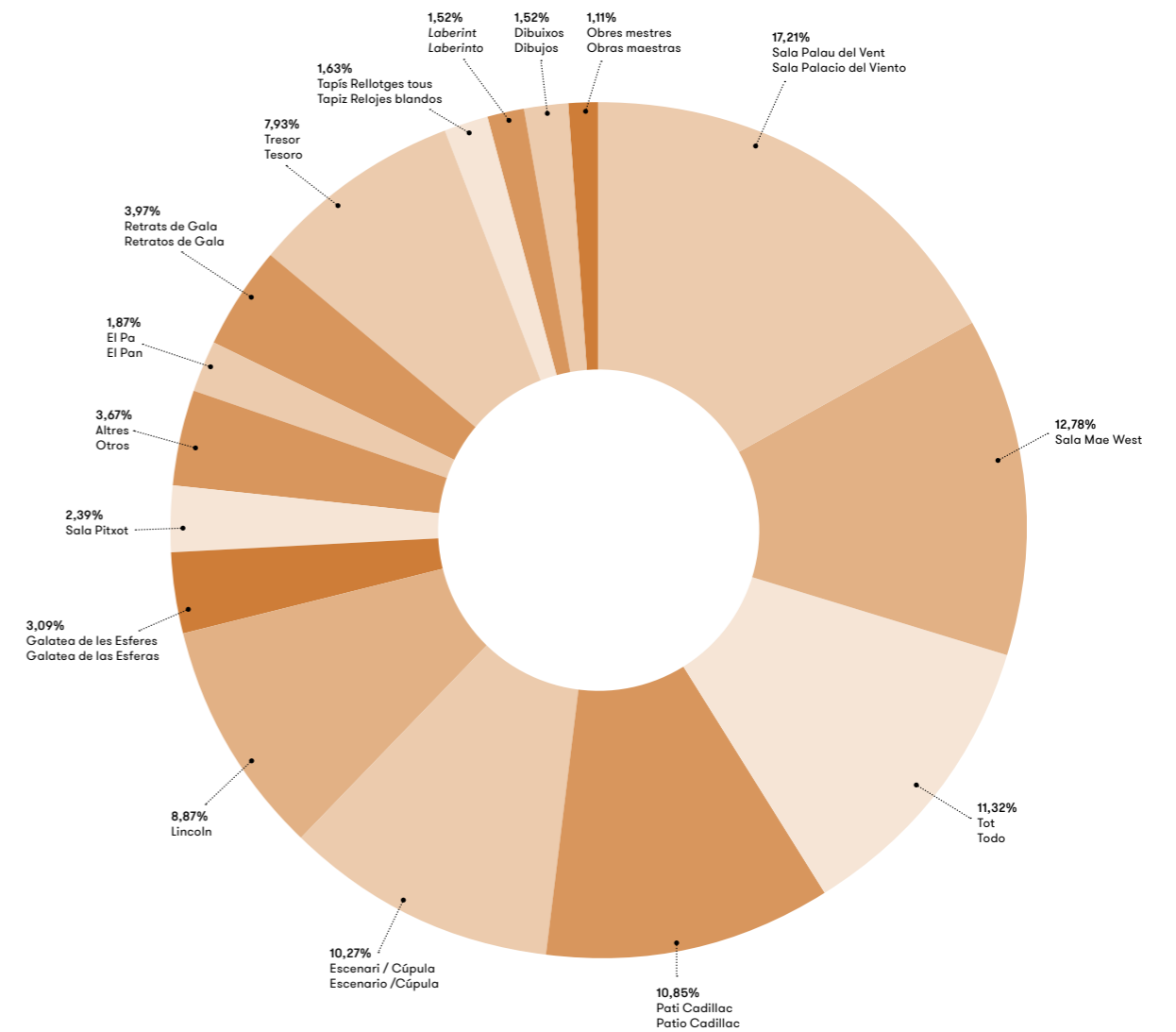

HA VISITAT O PENSA VISITAR FIGUERES? ¿HA VISITADO O PIENSA VISITAR FIGUERES?

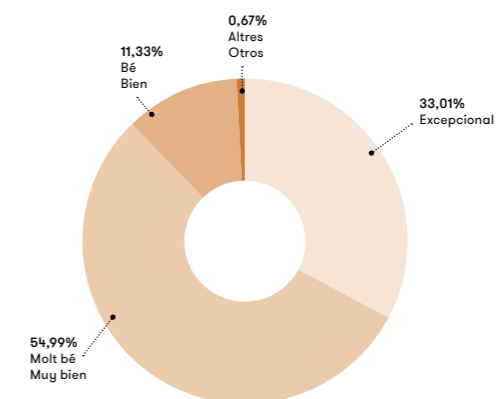
OBRA, SALA, INSTAL·LACIÓ QUE DESTACARIA

OBRA, SALA, INSTALACIÓN QUE DESTACARÍA

OPINIÓ GLOBAL

OPINIÓN GLOBAL

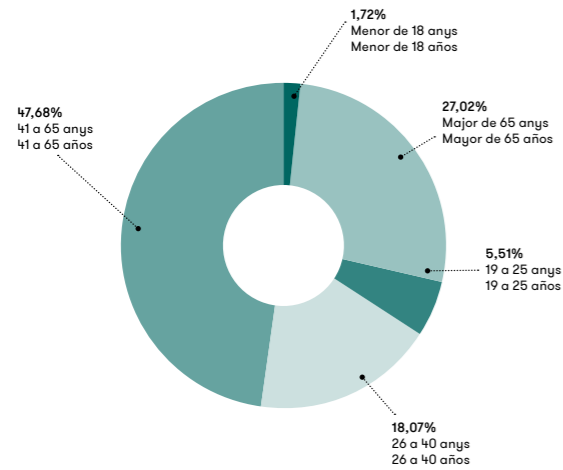

Enquesta museus Dalí 2019: Castell Gala Dalí, Púbol

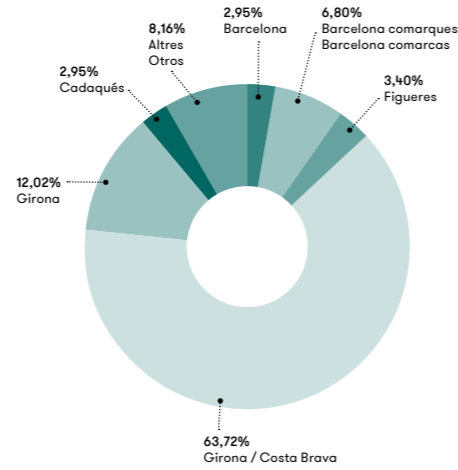
Encuesta museos Dalí 2019: Castillo Gala Dalí, Púbol

PERFIL DEL VISITANT / PERFIL DEL VISITANTE

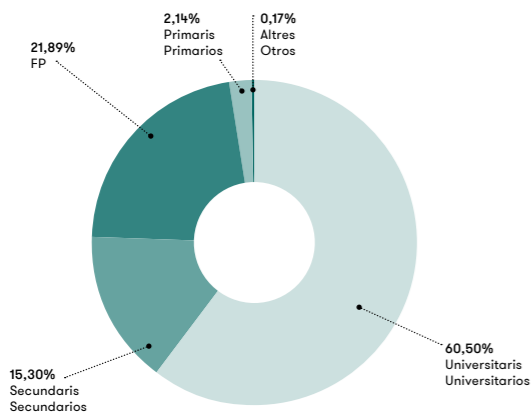
EDAT / EDAD

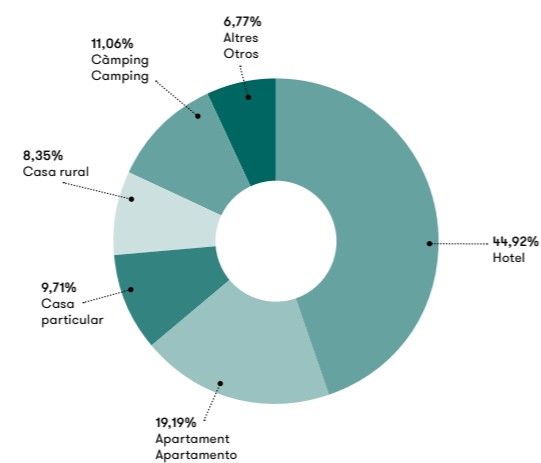
ALLOTJAMENT (LOCALITAT) / ALOJAMIENTO (LOCALIDAD)

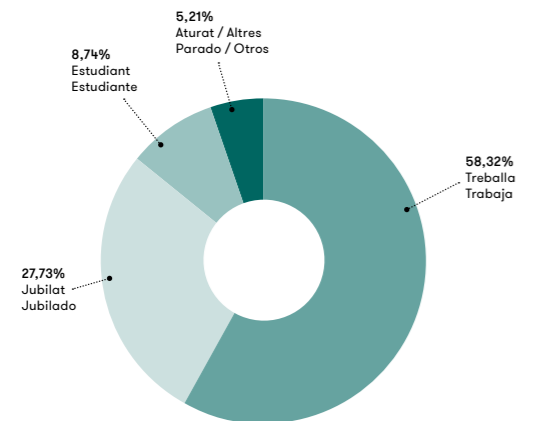
FORMACIÓ / FORMACIÓN

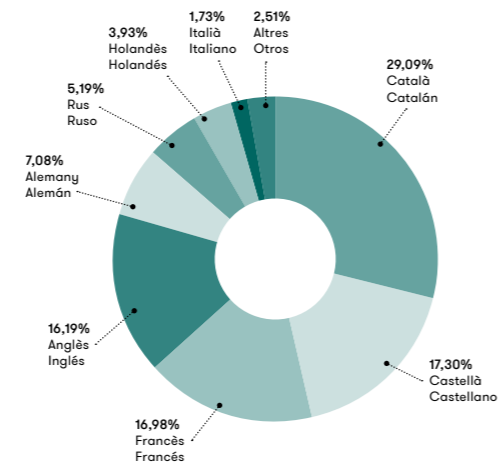
ALLOTJAMENT (ESTABLIMENT) / ALOJAMIENTO (ESTABLECIMIENTO)

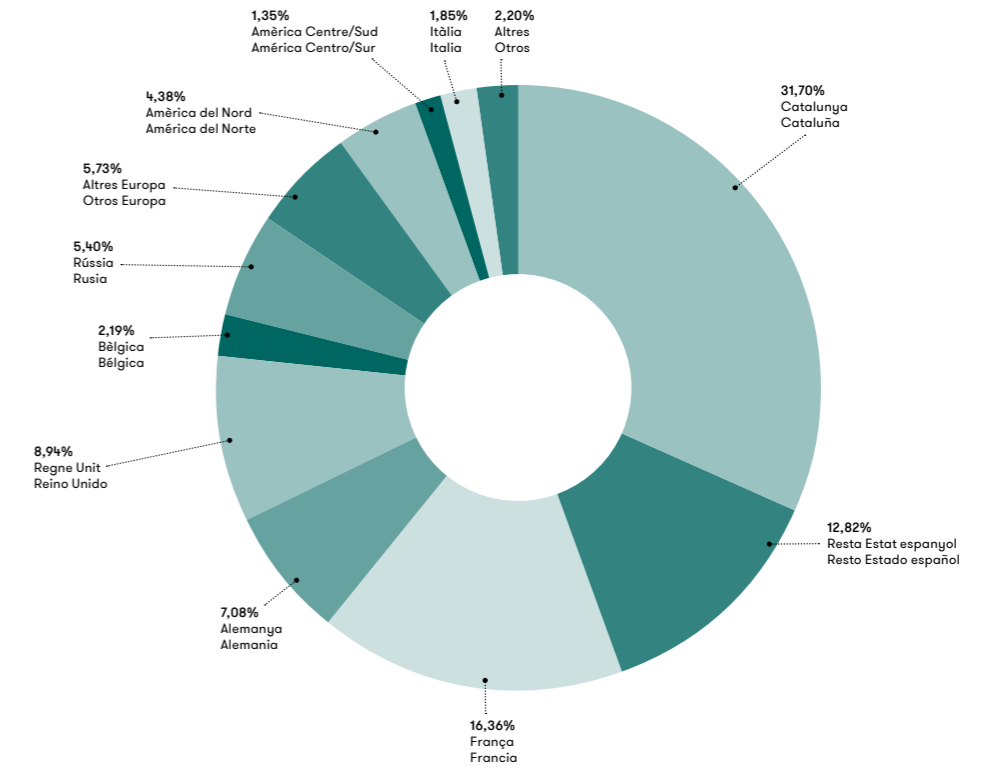
SITUACIÓ LABORAL / SITUACIÓN LABORAL

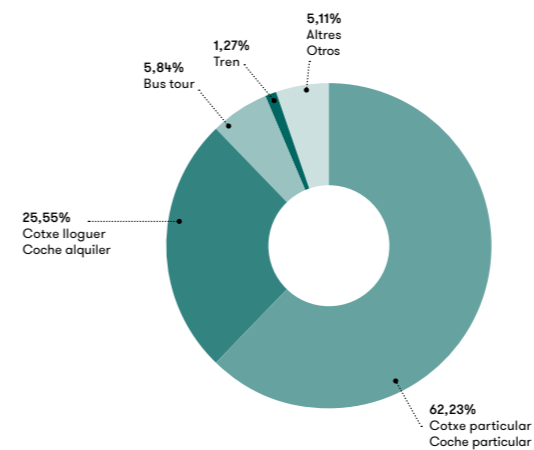
IDIOMA UTILITZAT / IDIOMA UTILIZADO

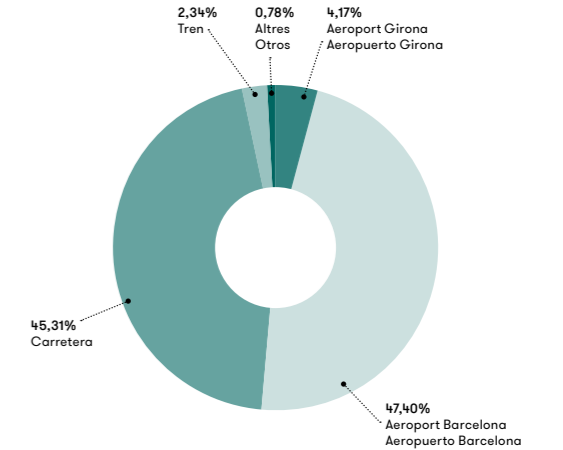
PROCEDÈNCIA / PROCEDENCIA

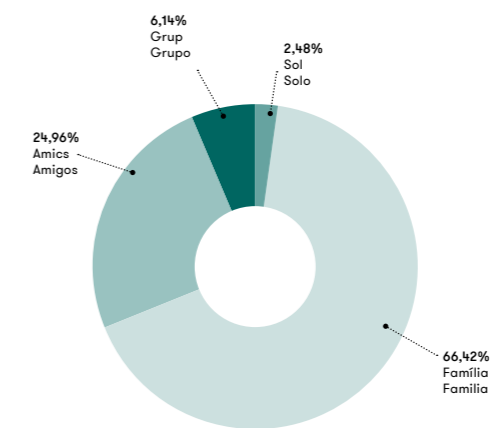
TRANSPORT / TRANSPORTE

ARRIBA A CATALUNYA PER... / LLEGA A CATALUNYA POR...

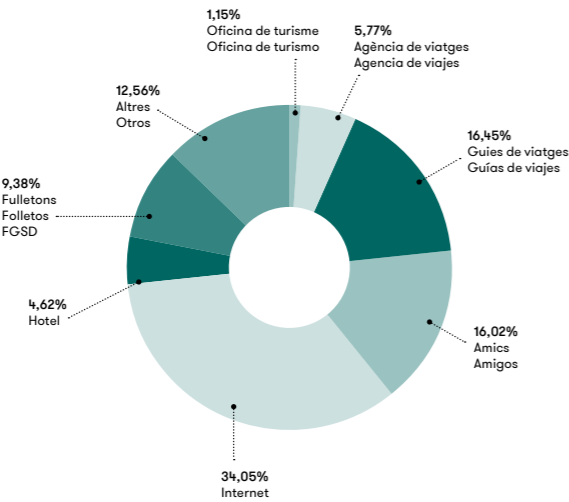
VISITA EL MUSEU AMB... / VISITA EL MUSEO CON...

Difusió Difusión

ELEMENTS DE DIFUSIÓ

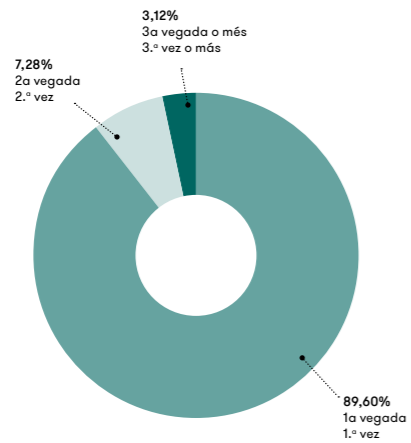
ELEMENTOS DE DIFUSIÓN

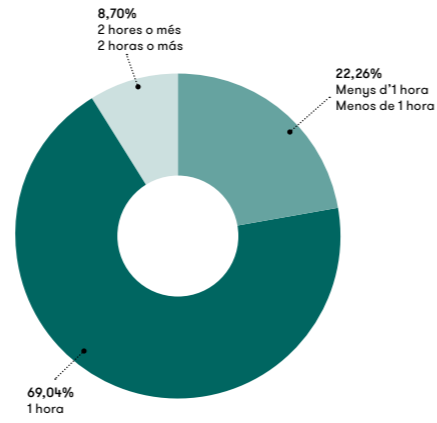
FREQÜÈNCIA I DURADA DE LA VISITA

FRECUENCIA Y DURACIÓN DE LA VISITA

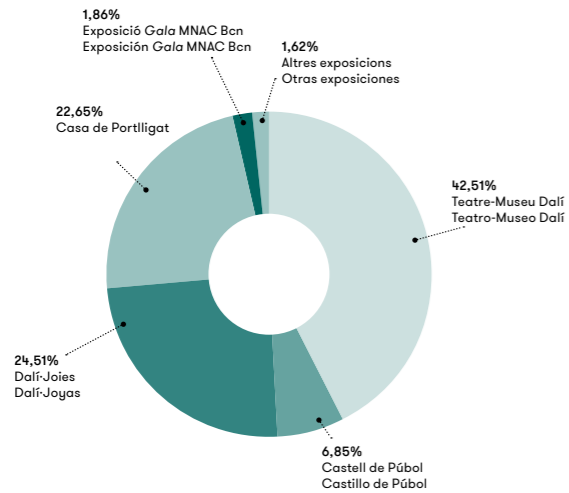
VISITA EL MUSEU PER... VISITA EL MUSEO POR...

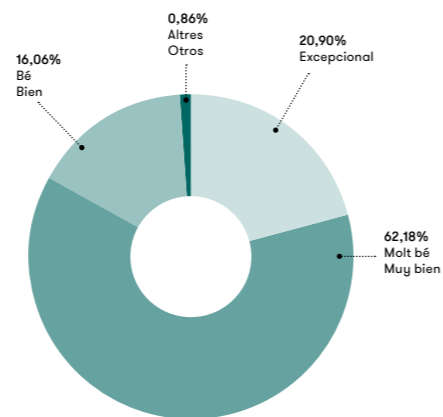
TEMPS DEDICAT A LA VISITA TIEMPO DEDICADO A LA VISITA

ALTRES VISITES RELACIONADES AMB DALÍ OTRAS VISITAS RELACIONADAS CON DALÍ

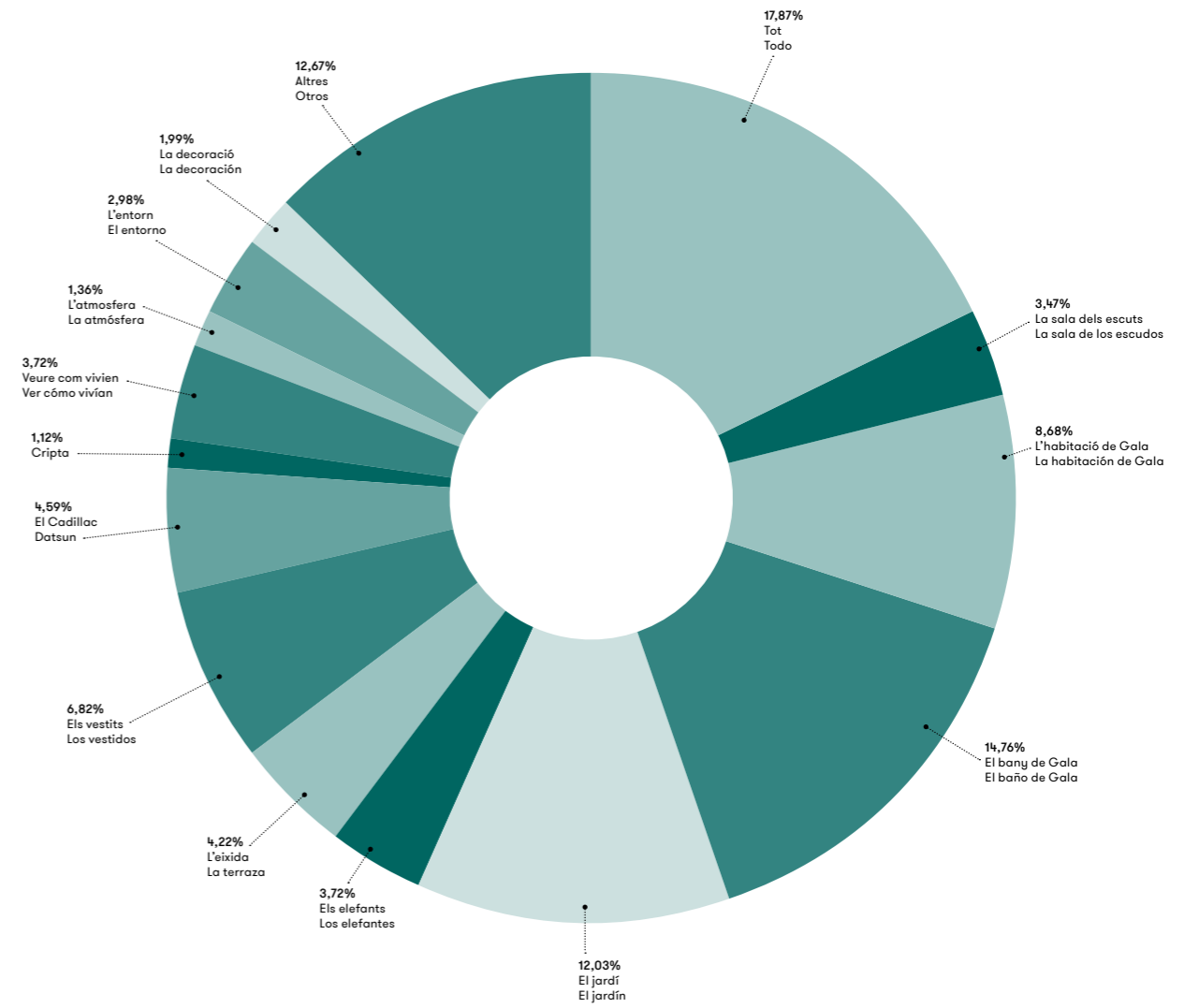

OPINIÓ GLOBAL OPINIÓN GLOBAL

OBRA, SALA, INSTAL·LACIÓ QUE DESTACARIA

OBRA, SALA, INSTALACIÓN QUE DESTACARÍA

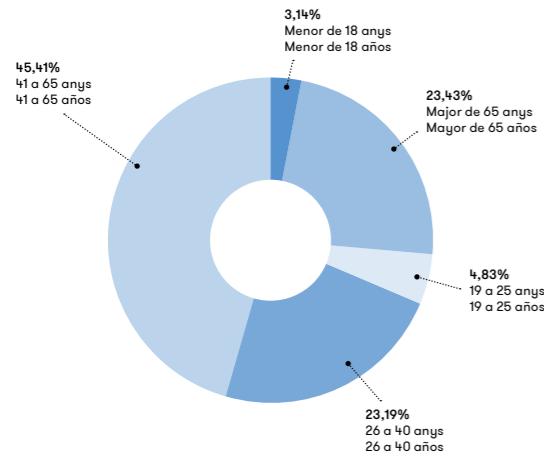

Enquesta Museus Dalí 2019: Casa-Museu Salvador Dalí, Portlligat

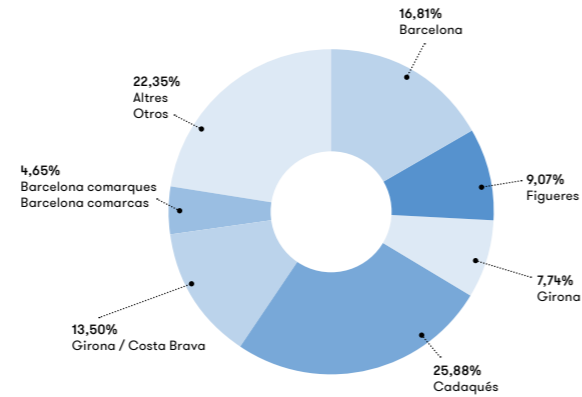
Encuesta Museos Dalí 2019: Casa-Museo Salvador Dalí, Portlligat

PERFIL DEL VISITANT / PERFIL DEL VISITANTE

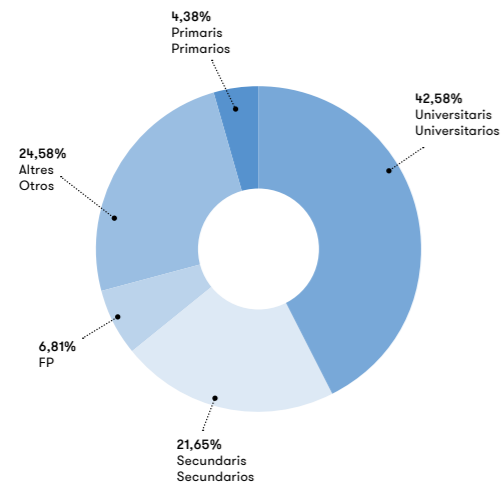
EDAT / EDAD

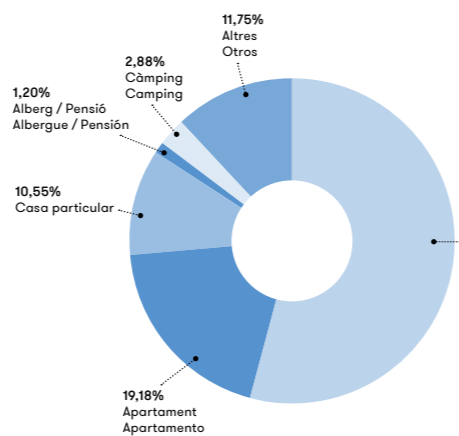
ALLOTJAMENT (LOCALITAT) / ALOJAMIENTO (LOCALIDAD)

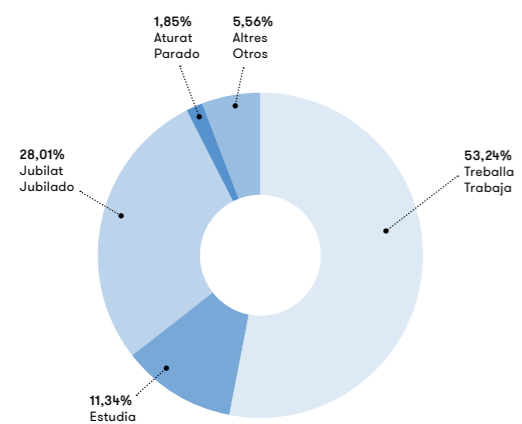
FORMACIÓ / FORMACIÓN

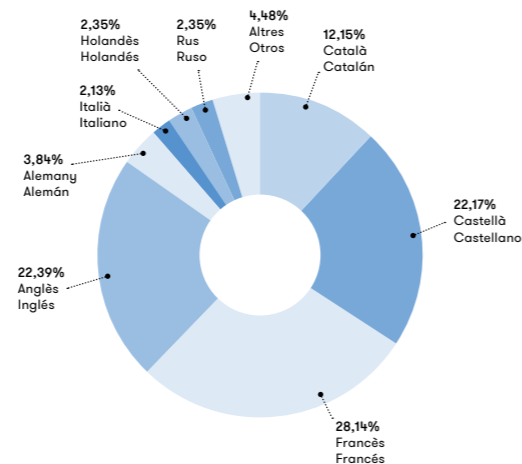
ALLOTJAMENT (ESTABLIMENT) / ALOJAMIENTO (ESTABLECIMIENTO)

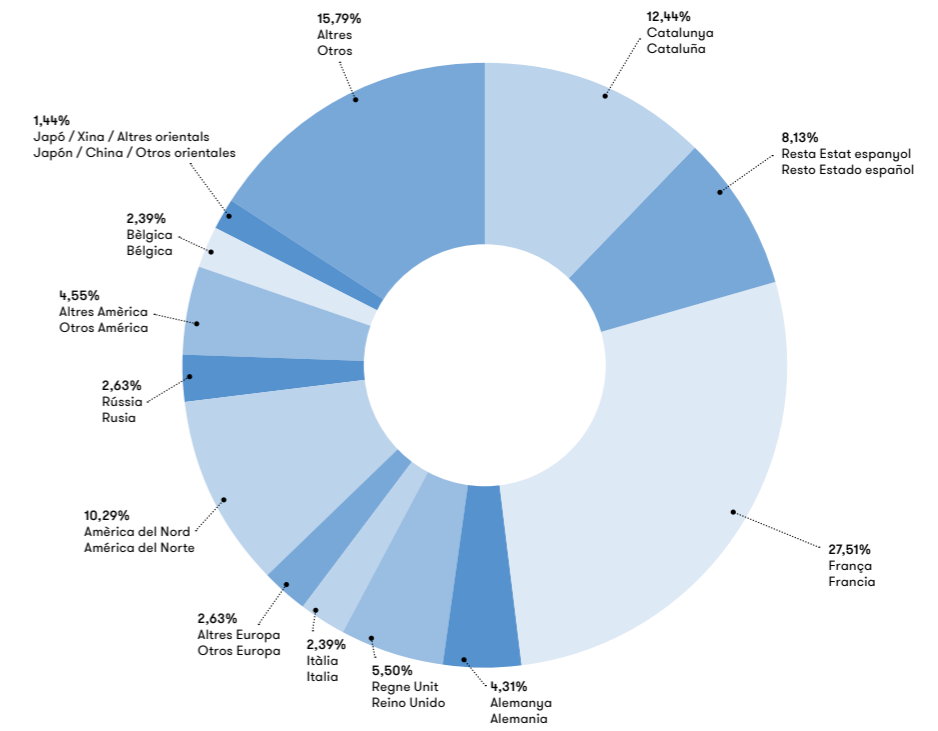
SITUACIÓ LABORAL / SITUACIÓN LABORAL

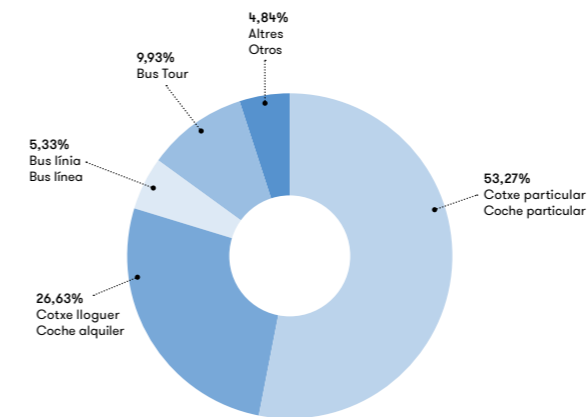
IDIOMA UTILITZAT / IDIOMA UTILIZADO

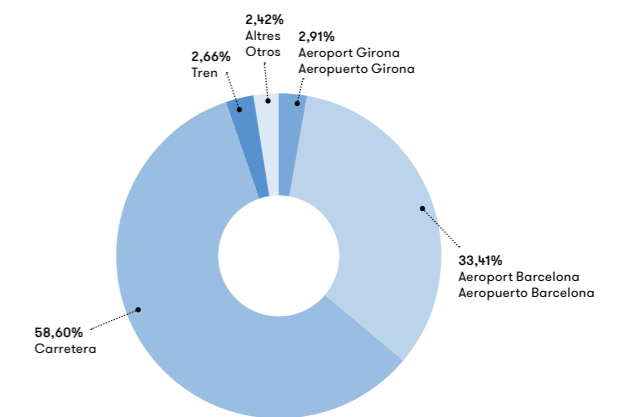
PROCEDÈNCIA / PROCEDENCIA

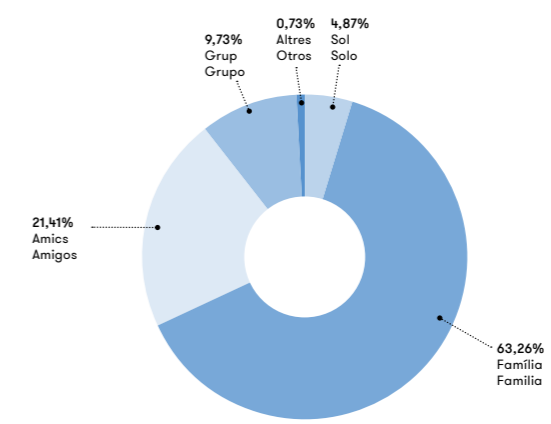
TRANSPORT / TRANSPORTE

ARRIBA A CATALUNYA PER... / LLEGA A CATALUNYA POR...

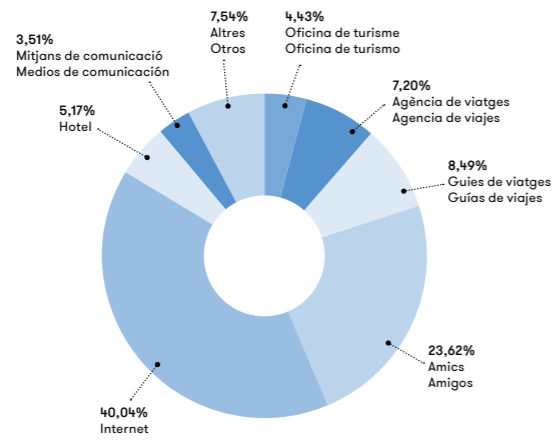

VISITA EL MUSEU AMB... / VISITA EL MUSEO CON...

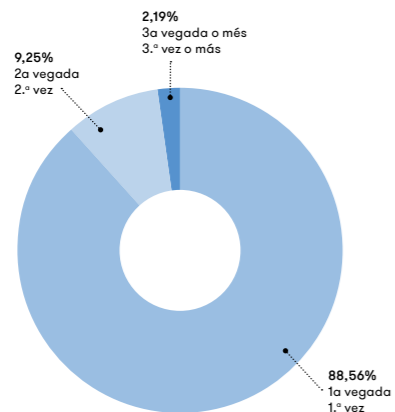
Difusió Difusión

ELEMENTS DE DIFUSIÓ ELEMENTOS DE DIFUSIÓN

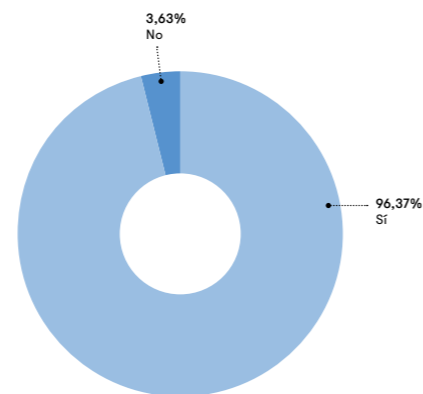

FREQÜÈNCIA I DURADA DE LA VISITA FRECUENCIA Y DURACIÓN DE LA VISITA

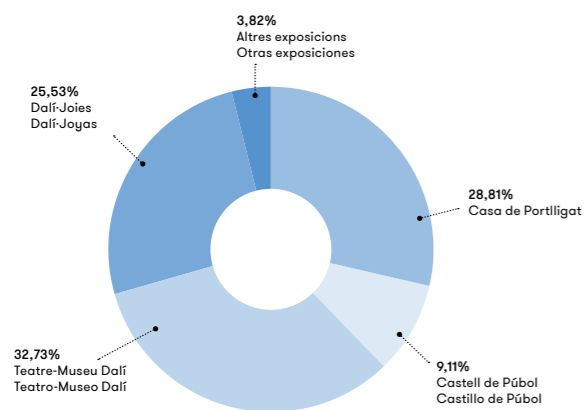
VISITA EL MUSEU PER... VISITA EL MUSEO POR...

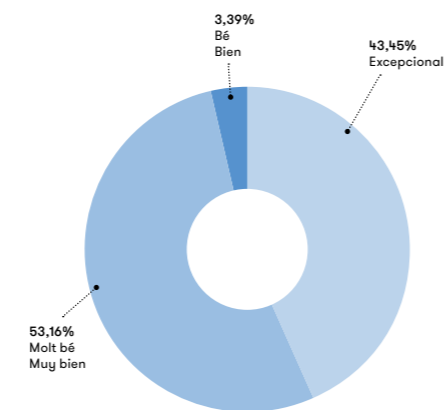
HA VISITAT O PENSA VISITAR CADAQUÈS? ¿HA VISITADO O PIENSA VISITAR CADAQUÈS?

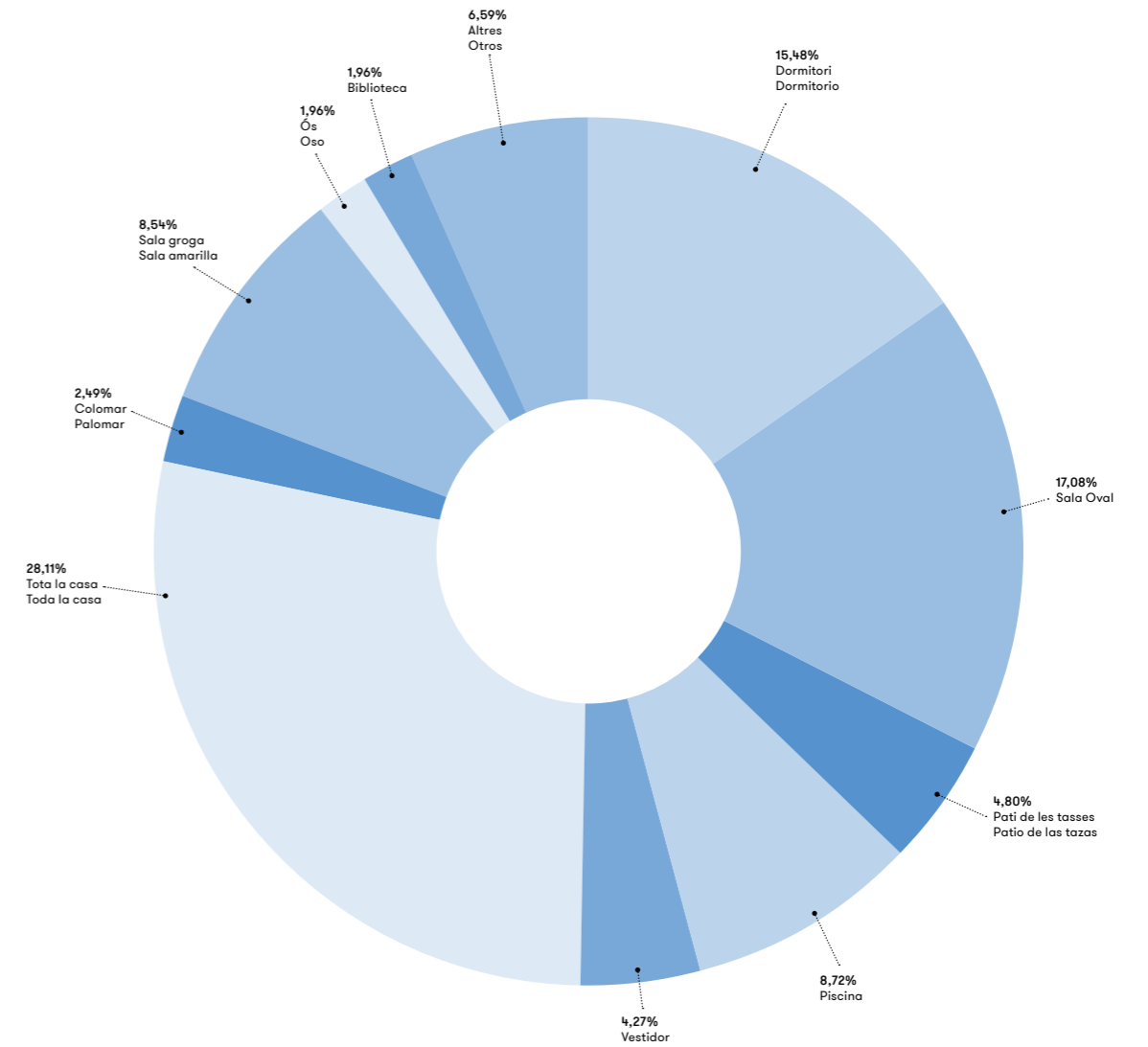
ALTRES VISITES RELACIONADES AMB DALÍ OTRAS VISITAS RELACIONADAS CON DALÍ

OPINIÓ GLOBAL OPINIÓN GLOBAL

OBRA, SALA, INSTAL·LACIÓ QUE DESTACARIA OBRA, SALA, INSTALACIÓN QUE DESTACARÍA

**Informe de
gestió econòmica**

**Informe de
gestión económica**

Memòria econòmica corresponent a l'exercici 2019

ACTIVITAT DE LA FUNDACIÓ

La Fundació té per objecte «promocionar, fomentar, divulgar, prestigiar, protegir i defensar en el territori de l'Estat espanyol i en el de qualsevol altre Estat, l'obra artística, cultural i intel·lectual del pintor espanyol Salvador Dalí Domènech, els seus béns i drets de qualsevol naturalesa; la seva experiència vital, el seu pensament i les seves inquietuds, projectes, idees i obres artístiques, intel·lectuals i culturals; la seva memòria i el reconeixement universal de la seva genial aportació a les Belles Arts, a la cultura i al pensament contemporani» (art. 4 dels Estatuts). Per complir aquests objectius, la Fundació ha realitzat les activitats que es descriuen en aquesta Memòria.

BASES DE PRESENTACIÓ DELS COMPTES ANUALS

Els comptes anuals s'han preparat a partir dels registres comptables de la Fundació, tot aplicant les disposicions legals vigents en matèria comptable, a fi i efecte de mostrar la imatge fidel del patrimoni, la situació financera i els resultats de les operacions.

Els comptes anuals adjunts s'han obtingut aplicant els principis comptables establerts al Codi de comerç, al Pla general de comptabilitat aprovat per Reial decret 1.514/2007, de 16 de novembre, i el Pla de comptabilitat de les entitats sense finalitats lucratives aprovat per Resolució de l'Institut de Comptabilitat i Auditoria de Comptes, de 26 de març de 2013.

D'acord amb la legislació mercantil, es presenten a efectes comparatius, per a cadascuna de les partides del balanç i del compte de resultats, a més de les xifres de l'exercici, les corresponents a l'exercici anterior.

EXCEDENT DE L'EXERCICI

La Direcció proposarà a la junta ordinària del Patronat l'aprovació de l'aplicació de l'excedent que, expressat en euros, es detalla a continuació:

BASE DE REPARTIMENT	
Excedent positiu de l'exercici	3.968.617,55
APLICACIÓ	
A reserves voluntàries	3.968.617,55

NORMES DE VALORACIÓ

Els principis i criteris de comptabilitat més significatius aplicats en la preparació dels comptes anuals són els següents:

IMMOBILITZACIONS INTANGIBLES

Despeses de recerca i desenvolupament, concessions, patents, llicències, marques i similars: es valoren al preu d'adquisició o producció, i s'amortitzen sistemàticament en un termini no superior a cinc anys.

Aplicacions informàtiques: es valoren al seu preu d'adquisició o producció, i s'amortitzen sistemàticament en un termini no superior a cinc anys.

BÉNS DEL PATRIMONI HISTÒRIC

Al balanç sense actualització del valor del patrimoni artístic, es valoren al seu preu d'adquisició.

IMMOBILITZACIONS MATERIALES

L'immobilitzat material està registrat al cost d'adquisició. Les reparacions que no suposen una ampliació de la vida útil i les despeses de manteniment es carreguen directament al compte de resultats. Els costos d'ampliació o millora que donen lloc a una durada més prolongada del bé es capitalitzen com a valor més gran d'aquest bé. La dotació anual a l'amortització es calcula mitjançant l'aplicació del mètode lineal, d'acord amb els percentatges anuals següents:

	2018	2019
Construccions	3-4%	3-4%
Instal·lacions tècniques i maquinària	5-10%	5-10%
Altres instal·lacions, utilitatge i mobiliari	5-12%	5-12%
Altres immobilitzats	20%	20%

INVERSIONS FINANCERES

Els valors negociables de renda fixa o variable es valoren pel seu preu d'adquisició en el moment de la subscripció o compra.

Els valors negociables admesos a cotització en un mercat secundari organitzat es comptabilitzen pel preu d'adquisició o el valor raonable, si aquest darrer és inferior al primer, dotant els deterioraments de valor necessaris per reflectir la depreciació experimentada.

En general, i amb independència del percentatge de participació, les participacions de la Fundació en el capital social de Distribucions d'Art Surrealista, S.A. i Demart Pro Arte, B.V., no admeses a cotització en Borsa, es valoren pel seu cost minorat, si escau, per l'import acumulat de les correccions valoratives per deteriorament. Aquesta correcció valorativa serà la diferència entre el valor en llibres de la participació i l'import recuperable, entès aquest com l'import més elevat entre el seu valor raonable menys els costos de venda i el valor actual dels fluxos d'efectiu futurs derivats de la inversió. Llevat evidència millor de

Memoria económica correspondiente al ejercicio 2019

ACTIVIDAD DE LA FUNDACIÓN

La Fundación tiene por objeto «promocionar, fomentar, divulgar, prestigiar, proteger y defender, en el territorio del Estado español y en el de cualquier otro Estado, la obra artística, cultural e intelectual del pintor español Salvador Dalí Domènech, sus bienes y derechos de cualquier naturaleza; su experiencia vital, su pensamiento y sus inquietudes, proyectos e ideas y obras artísticas, intelectuales y culturales; su memoria y el reconocimiento universal de su genial aportación a las Bellas Artes, a la cultura y al pensamiento contemporáneo» (art. 4 de los Estatutos). Para cumplir estos objetivos, la Fundación ha realizado las actividades descritas a lo largo de esta memoria.

BASES DE PRESENTACIÓN DE LAS CUENTAS ANUALES

Las cuentas anuales se han preparado a partir de los registros contables de la Fundación, habiéndose aplicado las disposiciones legales vigentes en materia contable, al objeto de mostrar la imagen fiel del patrimonio, la situación financiera y los resultados de las operaciones. Las cuentas anuales adjuntas se han obtenido aplicando los principios contables establecidos en el Código de Comercio, el Plan General de Contabilidad aprobado por Real Decreto 1.514/2007, de 16 de noviembre, y el Plan de Contabilidad de las entidades sin fines lucrativos aprobado por Resolución del Instituto de Contabilidad y Auditoría de Cuentas, de 26 de marzo de 2013.

De acuerdo con la legislación mercantil, se presentan a efectos comparativos, para cada una de las partidas del balance y de la cuenta de resultados, además de las cifras del ejercicio, las correspondientes al ejercicio anterior.

EXCEDENTE DEL EJERCICIO

La Dirección propondrá a la Junta Ordinaria del Patronato la aprobación de la aplicación del excedente que, expresado en euros, se detalla a continuación:

BASE DE REPARTO	
Excedente positivo del ejercicio	3.968.617,55
APLICACIÓN	
A reservas voluntarias	3.968.617,55

NORMAS DE VALORACIÓN

Los principios y criterios de contabilidad más significativos aplicados en la preparación de las cuentas anuales son los siguientes:

INMOVILIZACIONES INTANGIBLES

Gastos de investigación y desarrollo, y concesiones, patentes, licencias, marcas y similares: se valoran a precio de adquisición o producción, amortizándose sistemáticamente en un plazo no superior a cinco años. Aplicaciones informáticas: se valoran a su precio de adquisición o producción, y se amortizan sistemáticamente en un plazo no superior a cinco años.

BIENES DEL PATRIMONIO HISTÓRICO

En el balance sin actualización del valor del patrimonio artístico, se valoran a su precio de adquisición.

INMOVILIZACIONES MATERIALES

El inmovilizado material está registrado al coste de adquisición. Las reparaciones que no suponen una ampliación de la vida útil y los gastos de mantenimiento son cargados directamente en la cuenta de resultados. Los costes de ampliación o mejora que dan lugar a una mayor duración del bien son capitalizados como mayor valor del mismo. La dotación anual a la amortización se calcula mediante la aplicación del método lineal, de acuerdo con los siguientes porcentajes anuales:

	2018	2019
Construcciones	3-4%	3-4%
Instalaciones técnicas y maquinaria	5-10%	5-10%
Otras instalaciones, utilaje y mobiliario	5-12%	5-12%
Otro inmovilizado	20%	20%

INVERSIONES FINANCIERAS

Los valores negociables de renta fija o variable se valoran por su precio de adquisición en el momento de la suscripción o compra.

Los valores negociables admitidos a cotización en un mercado secundario organizado se contabilizan por el precio de adquisición o el valor razonable, si éste fuera inferior a aquél, dotándose los deterioros de valor necesarios para reflejar la depreciación experimentada.

En general, y con independencia del porcentaje de participación, las participaciones de la Fundación en el capital social de Distribucions d'Art Surrealista, S.A., no admitidas a cotització en Borsa, se valoren por su coste minorado, en su caso, por el importe acumulado de las correcciones valorativas por deterioro. Dicha corrección valorativa será la diferencia entre el valor en libros de la participación y el importe recuperable, entendiéndose éste como el mayor importe entre su valor razonable menos los costes de venta y el valor actual de los flujos de efectivo futuros derivados de la inversión. Salvo mejor evidencia del importe recuperable de las inversiones, en la estimación del deterioro de esta clase de activos se toma en

L'import recuperable de les inversions, en l'estimació del deteriorament d'aquesta classe d'actius es pren en consideració el patrimoni net de l'entitat participada, corregit en les plusvàlues tàcites existents en la data de la valoració que corresponguin a elements identificables en el balanç de la participada.

Les correccions valoratives per deteriorament i, si escau, la seva reversió, s'enregistren com una despesa o un ingrés, respectivament, en el compte de pèrdues i guanys. La reversió del deteriorament té com a límit el valor original en llibres de la inversió. En cas que els fons propis de la societat participada siguin negatius al tancament de l'exercici, sense que hi hagi prou plusvàlues realitzables, es dotarà una provisió per responsabilitats.

EXISTÈNCIES

Les existències es presenten valorades al seu preu de cost o al valor net de realització, si aquest darrer és inferior al primer, dotant les correccions valoratives oportunes amb càrrec als resultats de l'exercici.

SUBVENCIONS, APORTACIONS, DONACIONS I LLEGATS DE CAPITAL / APORTACIONS DE BÉNS

Les subvencions, aportacions, donacions i llegats de capital no reintegrables (aportacions de béns) es valoren per l'import concedit i s'imputen a resultats en proporció a la depreciació dels actius finançats per les esmentades subvencions, aportacions, donacions o llegats.

En el cas dels actius no depreciables, la subvenció, aportació, donació o llegat s'imputa al resultat de l'exercici en el moment en què es produeix l'alienació o baixa.

DEUTES NO COMERCIALS

Figuren registrats pel seu valor d'obtenció. La diferència entre aquest valor i la quantitat reemborsada s'imputa anualment a resultats d'acord amb un criteri financer.

IMMOBILITZACIONS INTANGIBLES

La composició i evolució d'aquests comptes en el decurs de l'exercici correspon al detall següent, expressat en euros:

	2018	ALTES	TRASPASSOS	2019
200 Despeses de recerca i desenvolupament	20.304,59	0,00	0,00	20.304,59
202/203 Propietat intel·lectual i industrial i concessions	6.749.124,76	136.891,72	7.134,83	6.893.151,31
206 Aplicacions informàtiques	2.223.042,90	252.620,99	0,00	2.475.663,89
280 Amortitzacions	(8.436.460,11)	(199.818,98)	(253,94)	(8.636.533,03)
Total immobilitzat intangible net	556.012,14			752.586,76

L'import dels béns completament amortitzats al tancament de l'exercici, expressat en euros, és el següent:

	2019
200 Despeses de recerca i desenvolupament	20.304,59
202/203 Propietat intel·lectual i industrial i concessions	6.481.768,95
206 Aplicacions informàtiques	1.741.475,55
Total béns completament amortitzats	8.243.549,09

CLIENTS, PROVEÏDORS, DEUTORS I CREDITORS DE TRÀFIC

Les correccions valoratives s'incorporen dotant contra els resultats les provisions necessàries en funció del risc que presenten les possibles insolvències respecte al cobrament o la recuperació dels actius de què es tracti.

CLASSIFICACIÓ DELS DEUTES

Els deutes amb un venciment inferior a dotze mesos es classifiquen en comptes a curt termini, i es consideren de llarg termini els que superin aquest marc temporal.

IMPOST SOBRE SOCIETATS

La Fundació compleix els requisits per acollir-se als beneficis fiscals que preveu la Llei 49/2002, de 23 de desembre, de règim fiscal de les entitats sense finalitats lucratives i dels incentius fiscals al mecenatge.

La totalitat de les rendes de la Fundació estan exemptes de l'impost sobre societats, ja que les rendes obtingudes es corresponen amb les activitats exemptes descrites als punts 1.a, 1.c i 2 de l'article 6 i als punts 4, 8, 9 i 11 de l'article 7 de la Llei 49/2002, de 23 de desembre, de règim fiscal de les entitats sense finalitats lucratives i dels incentius fiscals al mecenatge.

INGRESSOS I DESPESES

Els ingressos i despeses s'imputen en funció del principi de meritació, és a dir, quan es produeix el corrent real dels béns i serveis que representen, amb independència del moment en què es produeix el corrent monetari o financer que se'n deriva. Això no obstant, i seguint el principi de prudència, la Fundació únicament comptabilitza, per regla general, els beneficis realitzats, mentre que les pèrdues i riscos previsibles, fins i tot els eventuals, es comptabilitzen tan bon punt són coneguts.

consideración el patrimonio neto de la entidad participada, corregido en las plusvalías tácitas existentes en la fecha de la valoración que correspondan a elementos identificables en el balance de la participada.

Las correcciones valorativas por deterioro y, en su caso, su reversión, se registran como un gasto o un ingreso, respectivamente, en la cuenta de pérdidas y ganancias. La reversión del deterioro tiene como límite el valor original en libros de la inversión. En el caso de que los fondos propios de la sociedad participada sean negativos al cierre del ejercicio, sin que existan plusvalías realizables suficientes, se dotará una provisión por responsabilidades.

EXISTENCIAS

Las existencias se presentan valoradas a su precio de coste o al valor neto de realización, si éste fuera inferior a aquél, dotándose las oportunas correcciones valorativas con cargo a los resultados del ejercicio.

SUBVENCIONES, APORTACIONES, DONACIONES Y LEGADOS DE CAPITAL / APORTACIONES DE BIENES

Las subvenciones, aportaciones, donaciones y legados de capital no reintegrables (aportaciones de bienes) se valoran por el importe concedido y se imputan a resultados en proporción a la depreciación de los activos financiados por tales subvenciones, aportaciones, donaciones o legados. En caso de activos no depreciables, la subvención, aportación, donación o legado se imputa al resultado del ejercicio en el momento en que se produce la enajenación o baja de los mismos.

DEUDAS NO COMERCIALES

Figuran registradas por su valor de obtención. La diferencia entre dicho valor y la cantidad reembolsada se imputa anualmente a resultados de acuerdo con un criterio financiero.

INMOVILIZACIONES INTANGIBLES

La composición y evolución de estas cuentas en el transcurso del ejercicio corresponde al siguiente detalle, expresado en euros:

	2018	ALTAS	TRASPASOS	2019
200 Gastos de investigación y desarrollo	20.304,59	0,00	0,00	20.304,59
202/203 Propiedad intelectual e industrial y concesiones	6.749.124,76	136.891,72	7.134,83	6.893.151,31
206 Aplicaciones informáticas	2.223.042,90	252.620,99	0,00	2.475.663,89
280 Amortizaciones	(8.436.460,11)	(199.818,98)	(253,94)	(8.636.533,03)
Total inmovilizado intangible neto	556.012,14			752.586,76

El importe de los bienes completamente amortizados al cierre del ejercicio, expresado en euros, es el siguiente:

	2019
200 Gastos de investigación y desarrollo	20.304,59
202/203 Propiedad intelectual e industrial y concesiones	6.481.768,95
206 Aplicaciones informáticas	1.741.475,55
Total bienes completamente amortizados	8.243.549,09

CLIENTES, PROVEEDORES, DEUDORES Y ACREEDORES DE TRÁFICO

Las correcciones valorativas se incorporan dotando contra los resultados las provisiones necesarias en función del riesgo que presenten las posibles insolvencias con respecto al cobro o recuperación de los activos de que se trate.

CLASIFICACIÓN DE LAS DEUDAS

Las deudas con vencimiento inferior a doce meses se clasifican en cuentas a corto plazo, considerándose como largo plazo las que superen dicho marco temporal.

IMPUESTO SOBRE SOCIEDADES

La Fundación cumple los requisitos para acogerse a los beneficios fiscales que prevé la Ley 49/2002, de 23 de diciembre, de Régimen Fiscal de las Entidades sin Fines Lucrativos y de los Incentivos Fiscales al Mecenazgo. La totalidad de las rentas de la Fundación están exentas del Impuesto sobre Sociedades, ya que las rentas obtenidas se corresponden con las actividades exentas descritas en los puntos 1.a, 1.c y 2 del artículo 6 y en los puntos 4, 8, 9 y 11 del artículo 7 de la Ley 49/2002, de 23 de diciembre, de Régimen Fiscal de las Entidades sin Fines Lucrativos y de los Incentivos Fiscales al Mecenazgo.

INGRESOS Y GASTOS

Los ingresos y gastos se imputan en función del principio del devengo, es decir, cuando se produce la corriente real de los bienes y servicios que los mismos representan, con independencia del momento en que se produce la corriente monetaria o financiera derivada de ellos. No obstante, siguiendo el principio de prudencia, la Fundación únicamente contabiliza, como regla general, los beneficios realizados, en tanto que las pérdidas y riesgos previsibles, aun los eventuales, se contabilizan tan pronto son conocidos.

BÉNS DEL PATRIMONI HISTÒRIC

La composició i evolució d'aquests comptes en el decurs de l'exercici correspon al detall següent, expressat en euros:

	2018	ALTES	BAIXES	2019
231/233 Obres d'art i documentació bibliogràfica	92.654.741,18	431.405,35	0,00	93.086.146,53
Total béns del patrimoni històric Obres d'art i documentació bibliogràfica	92.654.741,18			93.086.146,53

IMMOBILITZACIONS MATERIALS

La composició i evolució d'aquests comptes en el decurs de l'exercici, expressada en euros, correspon al detall següent:

	2018	ALTES	BAIX./TRASP.	2019
210/211 Terrenys i construccions	5.991.351,22	0,00	0,00	5.991.351,22
212 Instal·lacions tècniques, maquinària i projectes	13.005.779,15	460.096,31	(7.134,83)	13.458.740,63
215/216 Altres instal·lacions, utilitatge i mobiliari	2.389.331,93	44.151,66	0,00	2.433.483,59
217 Equips informàtics i altre immobilitzat	1.185.868,65	70.181,41	(4.943,95)	1.251.106,11
281 Amortitzacions	(12.682.252,23)	(823.500,63)	5.143,69	(13.500.609,17)
Total immobilitzat material net	9.890.078,72			9.634.072,38

L'import dels béns completament amortitzats al tancament de l'exercici, expressat en euros, és el següent:

	2019
210/211 Terrenys i construccions	107.762,08
212 Instal·lacions tècniques, maquinària i projectes	3.241.455,97
215/216 Altres instal·lacions, utilitatge i mobiliari	1.406.407,97
217 Equips informàtics i altre immobilitzat	866.848,06
Total béns completament amortitzats	5.622.474,08

INVERSIONS FINANCERES

Els moviments de les inversions financeres a llarg termini que han tingut lloc en el decurs de l'exercici, expressats en euros, corresponen al detall següent:

	2018	ALTES	BAIXES	2019
250 Participacions en entitats del grup Inversions financeres permanents	535.034,12	0,00	0,00	535.034,12
293 Sanejament	(279.974,77)	0,00	25.807,69	(254.167,08)
260 Dipòsits i fiances constituïts a llarg termini	20.350,30	44.943,25	0,00	65.293,55
Total inversions financeres a llarg termini	275.409,65			346.160,59

Els moviments de les inversions financeres a curt termini que han tingut lloc en el decurs de l'exercici, expressats en euros, corresponen al detall següent:

	2018	ALTES	BAIXES	2019
576 Dipòsits a termini i valors de renda fixa	1.400.000,00			1.400.000,00
Total inversions financeres a curt termini	1.400.000,00			1.400.000,00

BIENES DEL PATRIMONIO HISTÓRICO

La composición y evolución de estas cuentas en el transcurso del ejercicio corresponde al siguiente detalle, expresado en euros:

	2018	ALTAS	BAJAS	2019
231/233 Obras de arte y documentación bibliográfica	92.654.741,18	431.405,35	0,00	93.086.146,53
Total bienes del patrimonio histórico Obras de arte y documentación bibliográfica	92.654.741,18			93.086.146,53

INMOVILIZACIONES MATERIALES

La composición y evolución de estas cuentas en el transcurso del ejercicio, expresada en euros, corresponde al siguiente detalle:

	2018	ALTAS	BAJ./TRASP.	2019
210/211 Terrenos y construcciones	5.991.351,22	0,00	0,00	5.991.351,22
212 Instalaciones técnicas, maquinaria y proyectos	13.005.779,15	460.096,31	(7.134,83)	13.458.740,63
215/216 Otras instalaciones, utillaje y mobiliario	2.389.331,93	44.151,66	0,00	2.433.483,59
217 Equipos informáticos y otro inmovilizado	1.185.868,65	70.181,41	(4.943,95)	1.251.106,11
281 Amortizaciones	(12.682.252,23)	(823.500,63)	5.143,69	(13.500.609,17)
Total inmovilizado material neto	9.890.078,72			9.634.072,38

El importe de los bienes completamente amortizados al cierre del ejercicio, expresado en euros, es el siguiente:

	2019
210/211 Terrenos y construcciones	107.762,08
212 Instalaciones técnicas, maquinaria y proyectos	3.241.455,97
215/216 Otras instalaciones, utillaje y mobiliario	1.406.407,97
217 Equipos informáticos y otro inmovilizado	866.848,06
Total bienes completamente amortizados	5.622.474,08

INVERSIONES FINANCIERAS

Los movimientos de las inversiones financieras a largo plazo habidos en el transcurso del ejercicio, expresados en euros, corresponden al siguiente detalle:

	2018	ALTAS	BAJAS	2019
250 Participaciones en entidades del grupo Inversiones financieras permanentes	535.034,12	0,00	0,00	535.034,12
293 Saneamiento	(279.974,77)	0,00	25.807,69	(254.167,08)
260 Depósitos y fianzas constituidos a largo plazo	20.350,30	44.943,25	0,00	65.293,55
Total inversiones financieras a largo plazo	275.409,65			346.160,59

Los movimientos de las inversiones financieras a corto plazo habidos en el transcurso del ejercicio, expresados en euros, corresponden al siguiente detalle:

	2018	ALTAS	BAJAS	2019
576 Depósitos a plazo y valores de renta fija	1.400.000,00			1.400.000,00
Total inversiones financieras a corto plazo	1.400.000,00			1.400.000,00

El detall de les entitats amb participació de la Fundació és el següent:

	VALOR	FONS PROPIS		ACTIVITAT
	LLIBRES	2019	% PARTIC.	
Distribucions d'Art Surrealista, S.A. Torre Galatea, Pujada del Castell, 28 17600 Figueres (Girona) NIF: A17064320	535.034,12	280.867,04	100%	Comerç minorista
Sanejament	(254.167,08)			

En compliment del que estableix l'Acord de 20 de novembre de 2003 del Consell de la Comissió Nacional del Mercat de Valors, pel qual s'aprova el Codi de conducta de les entitats sense ànim de lucre per a la realització d'inversions temporals, s'informa que la Fundació no ha realitzat inversions financeres a curt termini durant el 2019 en valors mobiliaris i instruments financers en l'àmbit de supervisió de la Comissió Nacional del Mercat de Valors.

EXISTÈNCIES

La composició de les existències de la Fundació al tancament de l'exercici, expressada en euros, és la següent:

300/320 Existències comercials	981.619,60
390 Deteriorament de valor de les existències	(157.000,00)
Total	824.619,60

USUARIS I ALTRES DEUTORS DE L'ACTIVITAT PRÒPIA

La Fundació no manté saldos deutors amb usuaris, patrocinadors o afiliats al tancament de l'exercici. L'evolució dels saldos procedents de clients i altres deutors de l'activitat pròpia en el decurs de l'exercici, expressada en euros, ha estat la següent:

	2018	ALTES	BAIXES	2019
430 Clients	47.339,21	23.089.758,99	(23.098.235,20)	38.863,00
440/480 Altres deutors Deutors diversos i despeses anticipades	450.538,72	3.003.476,11	(3.268.092,66)	185.922,17
Total	497.877,93			224.785,17

FONS PROPIS

L'evolució dels fons propis en el decurs de l'exercici, expressada en euros, ha estat la següent:

	APLICACIÓ		EXCEDENT	
	2018	EXCEDENT	2019	2019
101 Dotació fundacional Aportació Fundador i altres	20.265.819,54	0,00	0,00	20.265.819,54
117 Reserves voluntàries / Reserves capitalitzades	81.423.112,40	3.054.323,00	0,00	84.477.435,40
129 Excedent de l'exercici	3.054.323,00	(3.054.323,00)	3.968.617,55	3.968.617,55
Total Fons Propis	104.743.254,94			108.711.872,49

Dotació fundacional / Aportació Fundador i altres

La dotació inicial i la suma de les donacions rebudes suposen un patrimoni de 20.265.819,54 euros

Reserves voluntàries / Reserves capitalitzades

El saldo del compte de reserves voluntàries i de capitalització a 31 de desembre de 2019 correspon a l'aplicació dels excedents positius d'exercicis anteriors.

El detalle de las entidades con participación de la Fundación es el siguiente:

	VALOR	FONDOS PROPIOS		ACTIVIDAD
	LIBROS	2019	% PARTIC.	
Distribucions d'Art Surrealista, S.A. Torre Galatea, Pujada del Castell, 28 17600 Figueres (Girona) NIF: A17064320	535.034,12	280.867,04	100%	Comercio minorista
Saneamiento	(254.167,08)			

Atendiendo a lo establecido en el Acuerdo de 20 de noviembre de 2003 del Consejo de la Comisión Nacional del Mercado de Valores, por el que se aprueba el Código de conducta de las entidades sin ánimo de lucro para la realización de inversiones temporales, se informa de que la Fundación no ha realizado inversiones financieras a corto plazo durante el 2019 en valores mobiliarios e instrumentos financieros en el ámbito de supervisión de la Comisión Nacional del Mercado de Valores.

EXISTENCIAS

La composición de las existencias de la Fundación al cierre del ejercicio, expresada en euros, es la siguiente:

300/320 Existencias comerciales	981.619,60
390 Deterioro de valor de las existencias	(157.000,00)
Total	824.619,60

USUARIOS Y OTROS DEUDORES DE LA ACTIVIDAD PROPIA

La Fundación no mantiene saldos deudores con usuarios, patrocinadores o afiliados al cierre del ejercicio. La evolución de los saldos procedentes de clientes y otros deudores de la actividad propia en el transcurso del ejercicio, expresada en euros, ha sido la siguiente:

	2018	ALTAS	BAJAS	2019
430 Clientes	47.339,21	23.089.758,99	(23.098.235,20)	38.863,00
440/480 Otros deudores Deudores varios y gastos anticipados	450.538,72	3.003.476,11	(3.268.092,66)	185.922,17
Total	497.877,93			224.785,17

FONDOS PROPIOS

La evolución de los fondos propios en el transcurso del ejercicio, expresada en euros, ha sido la siguiente:

	APLICACIÓN		EXCEDENTE	
	2018	EXCEDENTE	2019	2019
101 Dotación fundacional Aportación Fundador y otros	20.265.819,54	0,00	0,00	20.265.819,54
117 Reservas voluntarias / Reservas capitalizadas	81.423.112,40	3.054.323,00	0,00	84.477.435,40
129 Excedente del ejercicio	3.054.323,00	(3.054.323,00)	3.968.617,55	3.968.617,55
Total Fondos Propios	104.743.254,94			108.711.872,49

Dotación fundacional / Aportación Fundador y otros

La dotación inicial y la suma de las donaciones recibidas suponen un patrimonio de 20.265.819,54 euros.

Reservas voluntarias / Reservas capitalizadas

El saldo de la cuenta de reservas voluntarias y de capitalización a 31 de diciembre de 2019 corresponde a la aplicación de los excedentes positivos de ejercicios anteriores.

SUBVENCIONS, APORTACIONS, DONACIONS I LLEGATS DE CAPITAL / APORTACIONS BÉNS

Els moviments que han tingut lloc en el decurs de l'exercici, expressats en euros, corresponen al detall següent:

	2018	ALTES	SANEJAMENT	2019
131/132 Altres subvencions, aportacions, donacions i llegats Aportacions béns	392.953,50	0,00	(49.783,35)	343.170,15
Subvencions, aportacions, donacions i llegats Aportacions béns	392.953,50			343.170,15

DEUTES NO COMERCIALS

Altres deutes no comercials

La composició a 31 de desembre de 2019 i de 2018, expressada en euros, és la següent:

	CURT TERMINI 2018	LLARG TERMINI 2018	CURT TERMINI 2019	LLARG TERMINI 2019
475 Hisenda Pública creditora per IVA	103.903,93	0,00	83.123,71	0,00
475 Hisenda Pública creditora per IRPF	104.165,35	0,00	112.211,83	0,00
476 Seguretat Social creditora	181.458,11	0,00	91.009,99	0,00
173/523 Altres deutes / Prov. immob. / Plan Avanza	947.911,22	884.608,17	433.978,03	716.889,52
Total altres deutes no comercials	1.337.438,61	884.608,17	720.323,56	716.889,52

GARANTIES, COMPROMISOS I CONTINGÈNCIES

Les fiances, avals o garanties prestats a tercers al tancament de l'exercici, expressats en euros, són els següents:

ENTITAT FINANCERA	IMPORT	DATA CONSTITUCIÓ
"la Caixa"	16.000,00	13-MAR-01

INGRESSOS I DESPESES

Consum de primeres matèries i altres aprovisionaments

Els consums d'existències corresponents a l'exercici, expressats en euros, s'indiquen al detall següent:

600 Compres de béns	1.151.179,41
610 Variació d'existències	496.539,06
Consum d'explotació	1.647.718,47

DESPESES DE PERSONAL

El detall d'aquest epígraf al tancament de l'exercici, expressat en euros, és el següent:

640 Sous i salaris	3.890.161,22
642 Seguretat social a càrrec de l'empresa	1.008.844,97
649 Altres despeses socials	50.566,19
642/649 Total càrregues socials	1.059.411,16

SUBVENCIONES, APORTACIONES, DONACIONES Y LEGADOS DE CAPITAL / APORTACIONES BIENES

Los movimientos habidos en el transcurso del ejercicio, expresados en euros, corresponden al siguiente detalle:

	2018	ALTAS	SANEAMIENTO	2019
131/132 Otras subvenciones, aportaciones, donaciones y legados Aportaciones bienes	392.953,50	0,00	(49.783,35)	343.170,15
Subvenciones, aportaciones, donaciones y legados Aportaciones bienes	392.953,50			343.170,15

DEUDAS NO COMERCIALES

Otras deudas no comerciales

La composición a 31 de diciembre de 2019 y de 2018, expresada en euros, es la siguiente:

	CORTO PLAZO 2018	LARGO PLAZO 2018	CORTO PLAZO 2019	LARGO PLAZO 2019
475 Hacienda Pública acreedora por IVA	103.903,93	0,00	83.123,71	0,00
475 Hacienda Pública acreedora por IRPF	104.165,35	0,00	112.211,83	0,00
476 Seguridad Social acreedora	181.458,11	0,00	91.009,99	0,00
173/523 Otras deudas / Prov. inmov. / Plan Avanza	947.911,22	884.608,17	433.978,03	716.889,52
Total otras deudas no comerciales	1.337.438,61	884.608,17	720.323,56	716.889,52

GARANTÍAS, COMPROMISOS Y CONTINGENCIAS

Las fianzas, avales o garantías prestados a terceros al cierre del ejercicio, expresados en euros, son las siguientes:

ENTIDAD FINANCIERA	IMPORTE	FECHA CONSTITUCIÓN
"la Caixa"	16.000,00	13-MAR-01

INGRESOS Y GASTOS

Consumo de materias primas y otros aprovisionamientos

Los consumos de existencias correspondientes al ejercicio, expresados en euros, se indican en el siguiente detalle:

600 Compras de bienes	1.151.179,41
610 Variación de existencias	496.539,06
Consumo de explotación	1.647.718,47

GASTOS DE PERSONAL

El detalle de este epígrafe al cierre del ejercicio, expresado en euros, es el siguiente:

640 Sueldos y salarios	3.890.161,22
642 Seguridad social a cargo de la empresa	1.008.844,97
649 Otros gastos sociales	50.566,19
642/649 Total Cargas sociales	1.059.411,16

La plantilla mitjana de personal a temps complet en el decurs de l'exercici, distribuïda per àrees de treball, ha estat la següent:

Secretaria General i Museus	66,49
Gerència i botigues	25,12
Centre d'Estudis	5,00
Registre	1,00
Restauració	6,00
TOTAL	103,61

VARIACIÓ DE LES PROVISIONS

La variació de les provisions en el decurs de l'exercici correspon al detall següent, expressat en euros:

693 Pèrdues per deteriorament d'existències / Dotació a la provisió d'existències	157.000,00
793 Reversió del deteriorament d'existències / Provisió d'existències aplicada	(309.902,01)
Variació de les provisions de tràfic	(152.902,01)

TRANSACCIONS EFECTUADES AMB ENTITATS DEL GRUP I ASSOCIADES

Les transaccions efectuades amb entitats del grup i associades, en euros, són les següents:

Compres de l'exercici	1.151.913,99
Serveis rebuts	26.985,55
Ingressos altres serveis	4.371,60
Ingressos financers	0,00

ALTRES INGRESSOS I DESPESES

	DESPESES	INGRESSOS
671 Resultats procedents de l'immobilitzat	54,20	0,00
746 Aportacions / Subvencions de capital traspasades al resultat	0,00	49.783,35
678/778 Resultats excepcionals	0,00	90.101,94
TOTAL	54,20	139.885,29

ESDEVENIMENTS POSTERIORES AL TANCAMENT

L'aparició del coronavirus COVID-19 a la Xina el desembre de 2019 i la seva recent expansió global a un gran nombre de països ha motivat que el brot víric hagi estat qualificat com a pandèmia per l'Organització Mundial de la Salut des de l'11 de març de 2020. Tenint en consideració la complexitat de la situació, les conseqüències són incertes i dependran en gran mesura de l'evolució i extensió de la pandèmia els pròxims mesos, així com de la capacitat de reacció i adaptació de tots els agents econòmics implicats. Per fer front a aquesta situació, entre d'altres mesures, el Govern d'Espanya ha procedit a la declaració de l'estat d'alarma mitjançant publicació del Reial Decret 463/2020 de 14 de març, i a l'aprovació d'una sèrie de mesures urgents extraordinàries per mitigar l'impacte econòmic i social del COVID-19, mitjançant el Reial Decret- llei 8/2020 de 17 de març.

Per tot això, a la data de formulació d'aquests comptes anuals, és prematur fer una valoració detallada o quantificació global dels impactes rellevants que tindrà el COVID-19 sobre la Fundació, atesa la incertesa sobre les seves conseqüències a curt, mig i llarg termini. Però la Direcció adoptarà totes les mesures necessàries per optimitzar i assegurar els recursos humans, econòmics i financers tenint en compte les circumstàncies actuals.

La plantilla media de personal a tiempo completo en el transcurso del ejercicio, distribuida por áreas de trabajo, ha sido la siguiente:

Secretaria General y Museos	66,49
Gerencia y tiendas	25,12
Centro de Estudios	5,00
Registro	1,00
Restauración	6,00
TOTAL	103,61

VARIACIÓN DE LAS PROVISIONES

La variación de las provisiones en el transcurso del ejercicio corresponde al siguiente detalle, expresado en euros:

693 Pérdidas por deterioro de existencias / Dotación a la provisión de existencias	157.000,00
793 Reversión del deterioro de existencias / Provisión de existencias aplicada	(309.902,01)
Variación de las provisiones de tráfico	(152.902,01)

TRANSACCIONES EFECTUADAS CON ENTIDADES DEL GRUPO Y ASOCIADAS

Las transacciones efectuadas con entidades del grupo y asociadas, en euros, son las siguientes:

Compras del ejercicio	1.151.913,99
Servicios recibidos	26.985,55
Ingresos otros servicios	4.371,60
Ingresos financieros	0,00

OTROS INGRESOS Y GASTOS

	GASTOS	INGRESOS
671 Resultados procedentes del inmovilizado	54,20	0,00
746 Aportaciones / Subvenciones de capital traspasadas al resultado	0,00	49.783,35
678/778 Resultados excepcionales	0,00	90.101,94
TOTAL	54,20	139.885,29

ACONTECIMIENTOS POSTERIORES AL CIERRE

La aparición del Coronavirus COVID-19 en China en diciembre de 2019 y su reciente expansión global a un gran número de países ha motivado que el brote vírico haya sido calificado como una pandemia por la Organización Mundial de la Salud desde el pasado 11 de marzo de 2020. Teniendo en consideración la complejidad de la situación, las consecuencias son inciertas y van a depender en gran medida de la evolución y extensión de la pandemia en los próximos meses, así como de la capacidad de reacción y adaptación de todos los agentes económicos implicados. Para hacer frente a esta situación, entre otras medidas, el Gobierno de España ha procedido a la declaración del estado de alarma, mediante la publicación del Real Decreto 463/2020, de 14 de marzo, y a la aprobación de una serie de medidas urgentes extraordinarias para mitigar el impacto económico y social del COVID-19, mediante el Real Decreto- ley 8/2020, de 17 de marzo.

Por todo ello, a la fecha de formulación de estas Cuentas Anuales es prematuro realizar una valoración detallada o cuantificación global de los impactos relevantes que tendrá el COVID-19 sobre la Fundación, debido a la incertidumbre de sus consecuencias a corto, medio y largo plazo. Pero la dirección adoptará todas las medidas necesarias para optimizar y asegurar los recursos humanos, económicos y financieros, teniendo en cuenta las circunstancias actuales.

COMPTE DE RESULTATS ANALÍTIC

El comptes analítics de resultats dels exercicis 2018 i 2019, expressats en euros, són els següents:

CONCEPTES	EXERCICI 2019		EXERCICI 2018	
	IMPORT	%	IMPORT	%
Ingressos de l'entitat per activitat pròpia	16.177.547,02	100,0%	14.888.888,15	100,0%
Consum d'explotació	(1.647.718,47)	-10,2%	(1.481.199,15)	-9,9%
Altres despeses d'explotació	(4.819.952,69)	-29,8%	(4.709.303,86)	-31,6%
Altres ingressos	0,00	0,0%	0,00	0,0%
Despeses de personal	(4.949.572,38)	-30,6%	(4.659.626,65)	-31,3%
Resultat brut d'explotació	4.760.303,48	29,4%	4.038.758,49	27,1%
Dotacions amortitzacions immobilitzat	(1.023.319,61)	-6,3%	(929.882,85)	-6,2%
Variació de les provisions de tràfic	152.902,01	0,9%	(119.902,01)	-0,8%
Resultat net d'explotació	3.889.885,88	24,0%	2.988.973,63	20,1%
Ingressos financers	0,00	0,0%	5.690,00	0,0%
Despeses financeres	(86.907,11)	-0,5%	(105.398,63)	-0,7%
Sanejament	25.807,69	0,2%	98.702,35	0,7%
Resultat de les activitats ordinàries	3.828.786,46	23,7%	2.987.967,35	20,1%
Resultats procedents de l'immobilitzat	(54,20)	0,0%	0,00	0,0%
Subvencions de capital traspasades al resultat	49.783,35	0,3%	54.668,36	0,4%
Resultats excepcionals	90.101,94	0,6%	11.687,29	0,1%
Resultat abans d'impostos	3.968.617,55	24,5%	3.054.323,00	20,5%
Impost sobre societats	0,00	0,0%	0,00	0,0%
Excedent de l'exercici	3.968.617,55	24,5%	3.054.323,00	20,5%

BALANÇ DE SITUACIÓ

Els balanços de situació a 31 de desembre de 2019 i 2018, expressat en euros, són:

BALANÇOS DE SITUACIÓ A 31 DE DESEMBRE DE 2019 I 2018		
Actiu	2019	2018
Actiu no corrent	103.818.966,26	103.376.241,69
Immobilitzacions intangibles	752.586,76	556.012,14
Despeses de recerca i desenvolupament	20.304,59	20.304,59
Propietat intel·lectual i concessions	6.893.151,31	6.749.124,76
Aplicacions informàtiques	2.475.663,89	2.223.042,90
Amortitzacions	(8.636.533,03)	(8.436.460,11)
Béns del Patrimoni Històric	93.086.146,53	92.654.741,18
Immobilitzacions materials	9.634.072,38	9.890.078,72
Terrenys i construccions	5.991.351,22	5.991.351,22
Instal·lacions tècniques i maquinària	13.458.740,63	13.005.779,15
Altres instal·lacions, utilatge i mobiliari	2.433.483,59	2.389.331,93
Equips informàtics i altre immobilitzat	1.251.106,11	1.185.868,65
Amortitzacions	(13.500.609,17)	(12.682.252,23)
Inversions financeres a llarg termini / Immobilitzacions financeres	346.160,59	275.409,65
Participacions en entitats del grup	280.867,04	255.059,35
Dipòsits i fiances constituïts a llarg termini	65.293,55	20.350,30

CUENTA DE RESULTADOS ANALÍTICA

Las cuentas de resultados analíticas de los ejercicios 2018 y 2019, expresadas en euros, son las siguientes:

CONCEPTOS	EJERCICIO 2019		EJERCICIO 2018	
	IMPORTE	%	IMPORTE	%
Ingresos de la entidad por la actividad propia	16.177.547,02	100,0%	14.888.888,15	100,0%
Consumo de explotación	(1.647.718,47)	-10,2%	(1.481.199,15)	-9,9%
Otros gastos de explotación	(4.819.952,69)	-29,8%	(4.709.303,86)	-31,6%
Otros ingresos	0,00	0,0%	0,00	0,0%
Gastos de personal	(4.949.572,38)	-30,6%	(4.659.626,65)	-31,3%
Resultado bruto de explotación	4.760.303,48	29,4%	4.038.758,49	27,1%
Dotaciones amortizaciones inmovilizado	(1.023.319,61)	-6,3%	(929.882,85)	-6,2%
Variación de las provisiones de tráfico	152.902,01	0,9%	(119.902,01)	-0,8%
Resultado neto de explotación	3.889.885,88	24,0%	2.988.973,63	20,1%
Ingresos financieros	0,00	0,0%	5.690,00	0,0%
Gastos financieros	(86.907,11)	-0,5%	(105.398,63)	-0,7%
Saneamiento	25.807,69	0,2%	98.702,35	0,7%
Resultado de las actividades ordinarias	3.828.786,46	23,7%	2.987.967,35	20,1%
Resultados procedentes del inmovilizado	(54,20)	0,0%	0,00	0,0%
Subvenciones de capital traspasadas al resultado	49.783,35	0,3%	54.668,36	0,4%
Resultados excepcionales	90.101,94	0,6%	11.687,29	0,1%
Resultado antes de impuestos	3.968.617,55	24,5%	3.054.323,00	20,5%
Impuesto sobre sociedades	0,00	0,0%	0,00	0,0%
Excedente del ejercicio	3.968.617,55	24,5%	3.054.323,00	20,5%

BALANCE DE SITUACIÓN

Los balances de situación a 31 de diciembre del 2019 y 2018, expresados en euros, es:

BALANCES DE SITUACIÓN A 31 DE DICIEMBRE DE 2019 Y 2018		
Activo	2019	2018
Activo no corriente	103.818.966,26	103.376.241,69
Inmovilizaciones intangibles	752.586,76	556.012,14
Gastos de investigación y desarrollo	20.304,59	20.304,59
Propiedad intelectual y concesiones	6.893.151,31	6.749.124,76
Aplicaciones informáticas	2.475.663,89	2.223.042,90
Amortizaciones	(8.636.533,03)	(8.436.460,11)
Bienes del Patrimonio Histórico	93.086.146,53	92.654.741,18
Inmovilizaciones materiales	9.634.072,38	9.890.078,72
Terrenos y construcciones	5.991.351,22	5.991.351,22
Instalaciones técnicas y maquinaria	13.458.740,63	13.005.779,15
Otras instalaciones, utillaje y mobiliario	2.433.483,59	2.389.331,93
Equipos informáticos y otro inmovilizado	1.251.106,11	1.185.868,65
Amortizaciones	(13.500.609,17)	(12.682.252,23)
Inversiones financieras a largo plazo / Inmovilizaciones financieras	346.160,59	275.409,65
Participaciones en entidades del grupo	280.867,04	255.059,35
Depósitos y fianzas constituídos a largo plazo	65.293,55	20.350,30

ACTIU CORRENT	7.399.682,65	7.358.079,98
Existències	824.619,60	1.168.256,65
Existències comercials	981.619,60	1.478.158,66
Provisions	(157.000,00)	(309.902,01)
Altres deutors	164.683,62	483.609,15
Clients per vendes i prestacions de serveis	38.863,00	47.339,21
Deutors diversos	125.820,62	436.269,94
Administracions Públiques	0,00	0,00
Inversions financeres a curt termini / Inversions financeres temporals	1.400.000,00	1.400.000,00
Crèdits a entitats del grup	0,00	0,00
Cartera de valors i dipòsits a curt termini	1.400.000,00	1.400.000,00
Periodificacions	60.101,55	14.268,78
Efectiu i altres actius líquids equivalents	4.950.277,88	4.291.945,40
TOTAL ACTIU	111.218.648,91	110.734.321,67

PASSIU	2019	2018
PATRIMONI NET	109.055.042,64	105.136.208,44
FONS PROPIS	108.711.872,49	104.743.254,94
Dotació fundacional / Fons social	20.265.819,54	20.265.819,54
Reserves	84.477.435,40	81.423.112,40
Reserves voluntàries	84.477.435,40	81.423.112,40
Excedent de l'exercici	3.968.617,55	3.054.323,00
SUBVENCIONS, DONACIONS I LLEGATS REBUTS	343.170,15	392.953,50
Subvencions, aportacions, donacions i llegats de capital	343.170,15	392.953,50

PASSIU NO CORRENT	716.889,52	2.228.783,02
Deutes amb entitats de crèdit	0,00	1.344.174,85
Deutes amb entitats de crèdit	0,00	1.344.174,85
Altres creditors	716.889,52	884.608,17
Plan Avanza	716.889,52	884.608,17

PASSIU CORRENT	1.446.716,75	3.369.330,21
Provisions a curt termini	0,00	0,00
Deutes amb entitats de crèdit	0,00	869.143,16
Préstecs i altres deutes	0,00	869.143,16
Creditors comercials i altres comptes	726.393,19	1.162.748,44
Deutes per compres i prestac. serveis	726.393,19	1.162.748,44
Altres deutes no comercials	720.323,56	1.337.438,61
Administracions Públiques	286.345,53	389.527,39
Altres deutes	433.978,03	947.911,22
TOTAL PASSIU	111.218.648,91	110.734.321,67

ACTIVO CORRIENTE	7.399.682,65	7.358.079,98
Existencias	824.619,60	1.168.256,65
Existencias comerciales	981.619,60	1.478.158,66
Provisiones	(157.000,00)	(309.902,01)
Otros deudores	164.683,62	483.609,15
Clientes por ventas y prestaciones de servicios	38.863,00	47.339,21
Deudores varios	125.820,62	436.269,94
Administraciones Públicas	0,00	0,00
Inversiones financieras a corto plazo / Inversiones financieras temporales	1.400.000,00	1.400.000,00
Créditos a entidades del grupo	0,00	0,00
Cartera de valores y depósitos a corto plazo	1.400.000,00	1.400.000,00
Periodificaciones	60.101,55	14.268,78
Efectivo y otros activos líquidos equivalentes	4.950.277,88	4.291.945,40
TOTAL ACTIVO	111.218.648,91	110.734.321,67

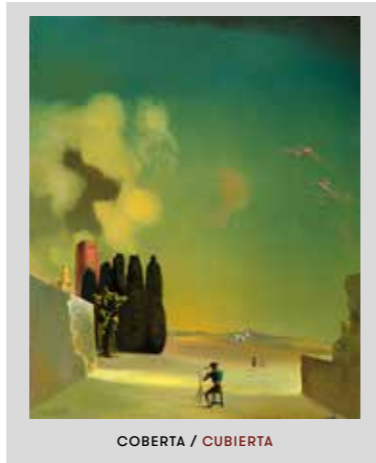
PASIVO	2019	2018
PATRIMONIO NETO	109.055.042,64	105.136.208,44
FONDOS PROPIOS	108.711.872,49	104.743.254,94
Dotación fundacional / Fondo social	20.265.819,54	20.265.819,54
Reservas	84.477.435,40	81.423.112,40
Reservas voluntarias	84.477.435,40	81.423.112,40
Excedente del ejercicio	3.968.617,55	3.054.323,00
SUBVENCIONES, DONACIONES Y LEGADOS RECIBIDOS	343.170,15	392.953,50
Subvenciones, aportaciones, donaciones y legados de capital	343.170,15	392.953,50

PASIVO NO CORRIENTE	716.889,52	2.228.783,02
Deudas con entidades de crédito	0,00	1.344.174,85
Deudas con entidades de crédito	0,00	1.344.174,85
Otros acreedores	716.889,52	884.608,17
Plan Avanza	716.889,52	884.608,17

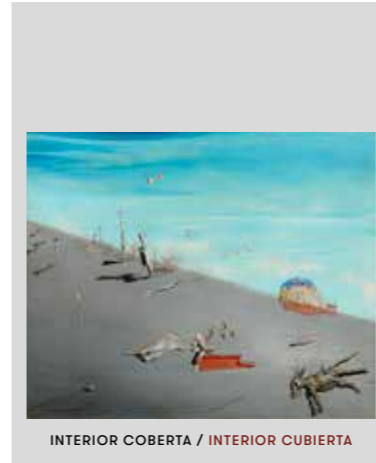
PASIVO CORRIENTE	1.446.716,75	3.369.330,21
Provisiones a corto plazo	0,00	0,00
Deudas con entidades de crédito	0,00	869.143,16
Préstamos y otras deudas	0,00	869.143,16
Acreedores comerciales y otras cuentas	726.393,19	1.162.748,44
Deudas por compras y prestac. servicios	726.393,19	1.162.748,44
Otras deudas no comerciales	720.323,56	1.337.438,61
Administraciones públicas	286.345,53	389.527,39
Otras deudas	433.978,03	947.911,22
TOTAL PASIVO	111.218.648,91	110.734.321,67

**Obres de Salvador Dalí
reproduïdes a les portadelles**

**Obras de Salvador Dalí
reproducidas en las portadillas**

COBERTA / CUBIERTA

INTERIOR COBERTA / INTERIOR CUBIERTA

COBERTA / CUBIERTA
NÚM. CAT. P 371
**Elements enigmàtics
en un paisatge**
**Elements enigmáticos
en un paisaje**
1934
Oli sobre fusta
Óleo sobre madera
72,8 x 59,5 cm

CAPÍTOL 6 / CAPÍTULO 6
NÚM. CAT. P 712
**Retrat de Laurence Olivier
en el paper de Ricard Tercer**
**Retrato de Laurence Olivier
en el papel de Ricardo Tercero**
1955
Oli sobre tela
Óleo sobre tela
73,5 x 63 cm

INTERIOR COBERTA / INTERIOR CUBIERTA
NÚM. CAT. P 185
**Estudi per a "La mel és
més dolça que la sang"**
**Estudio para "La miel es
más dulce que la sangre"**
1926
Oli sobre fusta
Óleo sobre madera
37,8 x 46,2 cm

CAPÍTOL 7 / CAPÍTULO 7
NÚM. CAT. P 664
Retrat d'Alexander Guest
Retrato de Alexander Guest
1959
Oli sobre tela
Óleo sobre tela
51 x 41 cm

CAPÍTOL 1 / CAPÍTULO 1
NÚM. CAT. P 401
Figura i drapejat en un paisatge
Figura y drapeado en un paisaje
1935
Oli sobre tela
Óleo sobre tela
55,5 x 46 cm

CAPÍTOL 8 / CAPÍTULO 8
NÚM. CAT. P 140
Port Alguer
Port Alguer
c. 1923
Oli sobre tela
Óleo sobre tela
100,5 x 100,5 cm

CAPÍTOL 2 / CAPÍTULO 2
NÚM. CAT. P 420
**Composició surrealista
amb figures invisibles**
**Composición surrealista
con figuras invisibles**
c. 1936
Oli sobre cartró
Óleo sobre cartón
60,9 x 45,8 cm

CAPÍTOL 9 / CAPÍTULO 9
NÚM. CAT. P 642
Leda atòmica
Leda atómica
1947-49
Oli sobre tela
Óleo sobre tela
61 x 46 cm

CAPÍTOL 3 / CAPÍTULO 3
NÚM. CAT. P 59
La festa a l'ermita
La fiesta en la ermita
c. 1921
Trempl sobre cartró
Temple sobre cartón
52 x 75 cm

CAPÍTOL 10 / CAPÍTULO 10
NÚM. CAT. P 189
Noia de Figueres
Muchacha de Figueres
1926
Oli sobre fusta
Óleo sobre madera
20,8 x 21,5 cm

CAPÍTOL 4 / CAPÍTULO 4
NÚM. CAT. P 1100
Sense títol. La mà.
Obra estereoscòpica
Sin título. La mano.
Obra estereoscópica
1975-1976
Oli sobre tela
Óleo sobre tela
35 x 27 cm c/u

ANNEX A / ANEXO A
NÚM. CAT. P 929
La torre dels enigmes.
**Proyecto de portada per
a la revista "Vogue"**
La torre de los enigmas.
**Proyecto de portada
para la revista "Vogue"**
1971
Oli sobre coure
Óleo sobre cobre
35 x 27 cm

CAPÍTOL 5 / CAPÍTULO 5
NÚM. CAT. P 114
La platja des Llaner
La playa de Es Llaner
1921
Oli sobre cartró sobre tauler
de fusta contraplacat
Óleo sobre cartón sobre tablero
de madera contrachapada
92 x 67,1 cm

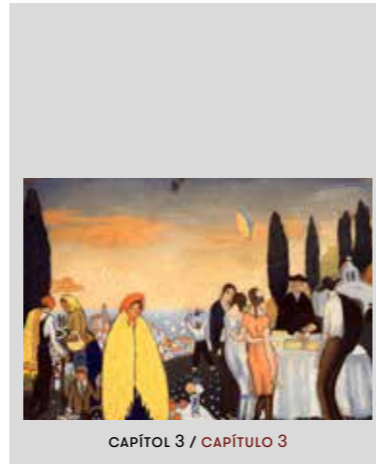
ANNEX B / ANEXO B
NÚM. CAT. P 862
Camí de Púbol
Camino de Púbol
c. 1973
Oli sobre tela
Óleo sobre tela
160 x 190 cm

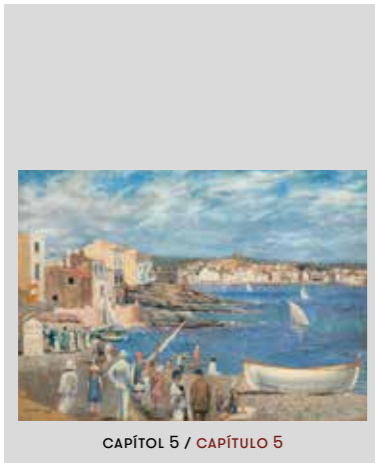
CAPÍTOL 1 / CAPÍTULO 1

CAPÍTOL 2 / CAPÍTULO 2

CAPÍTOL 3 / CAPÍTULO 3

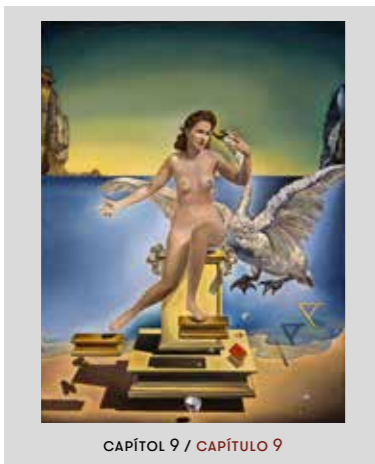
CAPÍTOL 5 / CAPÍTULO 5

CAPÍTOL 6 / CAPÍTULO 6

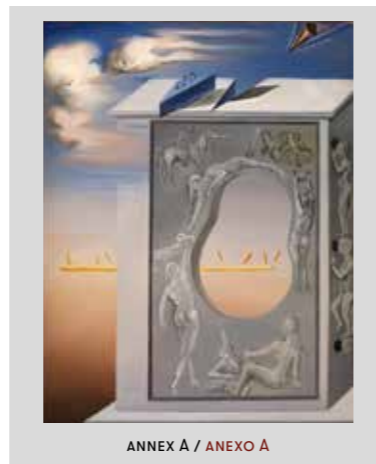
CAPÍTOL 7 / CAPÍTULO 7

CAPÍTOL 9 / CAPÍTULO 9

CAPÍTOL 10 / CAPÍTULO 10

ANNEX A / ANEXO A

Crèdits

REDACCIÓ

Fundació Gala-Salvador Dalí

COORDINACIÓ

Imma Parada

FOTOGRAFIES

Josep Algans, Borja Balsera, Martí Dacosta,
El País, *Empordà*, Fundació Bancària "la Caixa",
Grimaldi Forum

DISSENY

Alex Gifreu

TRADUCCIÓ

Link

OBRES DE SALVADOR DALÍ

© Salvador Dalí, Fundació Gala-Salvador Dalí, Figueres, 2020
Drets d'imatge de Salvador Dalí i de Gala reservats.
Fundació Gala-Salvador Dalí, Figueres, 2020

DE L'EDICIÓ

© Fundació Gala-Salvador Dalí, Figueres, 2020

Tots els drets reservats

FUNDACIÓ GALA-SALVADOR DALÍ

Torre Galatea
Pujada del Castell, 28
17600 Figueres
<http://www.salvador-dali.org>

Créditos

REDACCIÓN

Fundació Gala-Salvador Dalí

COORDINACIÓN

Imma Parada

FOTOGRAFÍAS

Josep Algans, Borja Balsera, Martí Dacosta,
El País, *Empordà*, Fundación Bancaria "la Caixa",
Grimaldi Forum

DISEÑO

Alex Gifreu

TRADUCCIÓN

Link

OBRAS DE SALVADOR DALÍ

© Salvador Dalí, Fundació Gala-Salvador Dalí, Figueres, 2020
Derechos de imagen de Salvador Dalí y de Gala reservados.
Fundació Gala-Salvador Dalí, Figueres, 2020

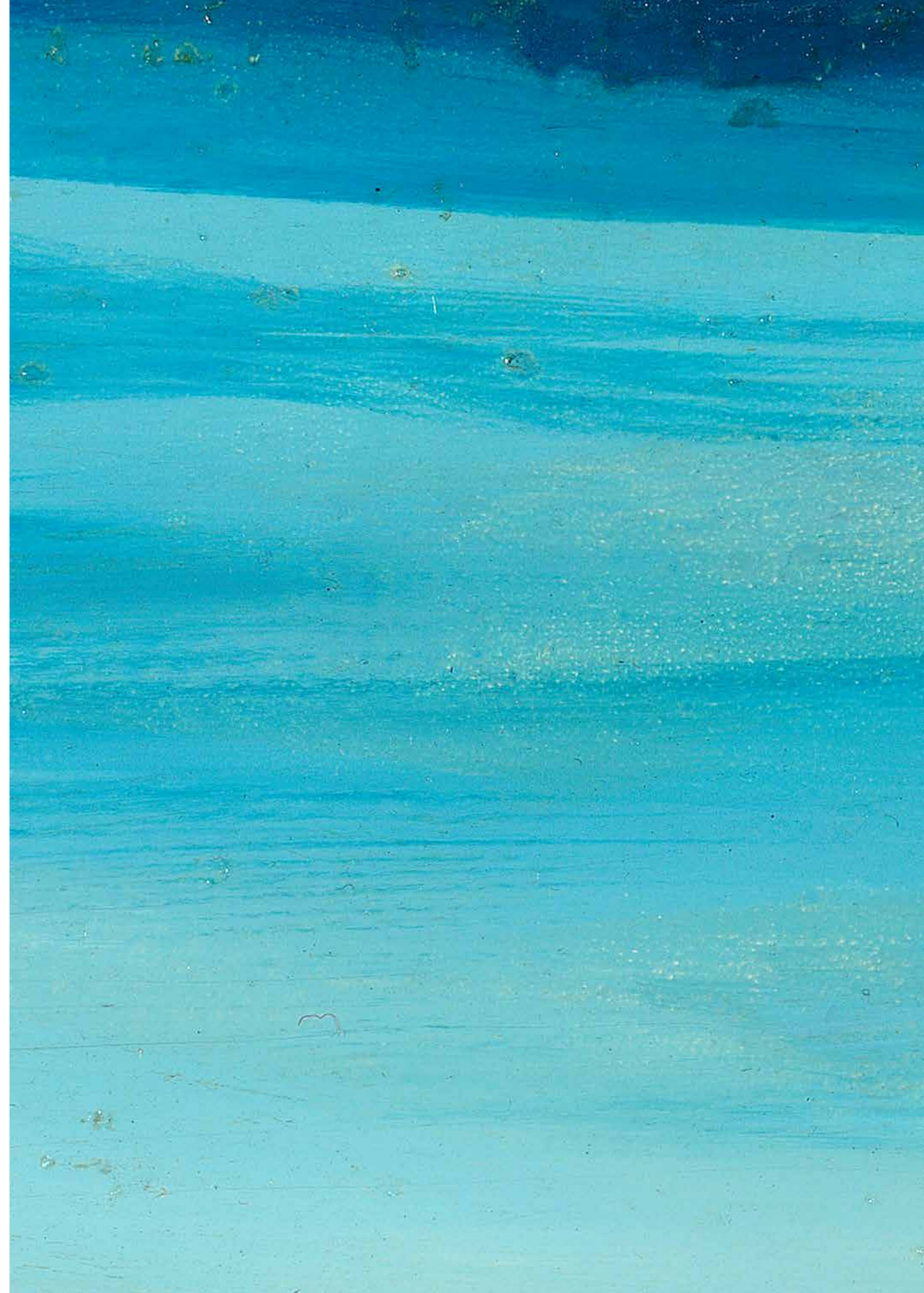
DE LA EDICIÓN

© Fundació Gala-Salvador Dalí, Figueres, 2020

Todos los derechos reservados

FUNDACIÓ GALA-SALVADOR DALÍ

Torre Galatea
Pujada del Castell, 28
17600 Figueres
<http://www.salvador-dali.org>

FUNDACIÓ GALA
SALVADOR DALÍ